

Egészségállapot értékelés Hajdúböszörmény kistérség, 2012.

**Debreceni Egyetem
Orvos- és Egészségtudományi Centrum
Népegészségügyi Kar
Megelőző Orvostani Intézet**

**Dr. Ádány Róza
2012
Debrecen**

Tartalomjegyzék

1.	Bevezetés	3
2.	Demográfiai viszonyok.....	4
3.	Mortalitás.....	6
4.	Gyermeckori morbiditás.....	8
5.	Felnőttkori morbiditás.....	10
6.	Háziorvosi Morbiditási Adatgyűjtési Rendszer	12
7.	Daganat incidencia.....	14
8.	Résztétel szervezett szűrővizsgálatokon	16
8.1.	Méhnyakrák szűrés	16
8.2.	Emlőrák szűrés	17
9.	Védőoltások	18
10.	Perinatális egészségkárosodások	19
10.1.	Csecsemőhalálozás.....	19
10.2.	Koraszülés.....	19
11.	Egészségmagatartás.....	21
11.1.	Életmód	21
11.2.	Háziorvosi gondozás.....	23
11.3.	Önértékelt általános egészségi állapot.....	25
11.4.	Betegségek gyakorisága önértékelés alapján	26
12.	Összefoglalás.....	28
13.	Irodalomjegyzék.....	30
1. melléklet		32
2. melléklet		64

1. Bevezetés

Az Észak-Alföldi (ÉAOP-2009-4.1.2/B) Operatív Program keretében meghirdetett „Egészségügyi szolgáltatások fejlesztése/ Kistérségi járó beteg szakellátó központok fejlesztése, alap-, járóbeteg szakellátás korszerűsítése” című pályázati felhívás keretében valósul meg a „Kistérségi emeltszintű járóbeteg-szakellátó központ fejlesztése Hajdúböszörményben” projekt. A pályázathoz szükséges munka több részből áll, melyekben a DEOEC Népegészségügyi Karának Megelőző Orvostani Intézete egészségmonitorozási feladatok végrehajtásával vett részt.

Egészségállapot értékelésére azért volt szükség, mert az projekt által lefedett területen élők szükségleteinek specifikumait fel kellett tárni, illetve azért, mert a projekt során megvalósuló fejlesztések hatásának későbbi értékeléséhez is arra van szükség, hogy az alapállapot a releváns szempontokból kellően megbízhatóan ismert legyen.

Az egészségi állapot értékelésekor alapvetően az Európai Unió által definiált indikátor-rendszerre támaszkodtunk. (ECHI, European Core Health Indicators) Az indikátorok meghatározásához szükséges adatokat az adatok gyűjtéséért és elsődleges feldolgozásáért felelős intézményektől, adatgazdáktól szereztük be. Az egyes fejezetekben külön leírásra kerültek az adatbeszerzés módjai.

Az adatfeldolgozás során általában a Hajdúböszörmény kistérség egészére, illetve a három kistérségi településre (Hajdúböszörmény, Hajdúdorog, Hajdúnánás) külön-külön számítottuk az indikátorokat, melyeket az országos referencia szintekhez viszonyítottunk. A feldolgozás során alkalmazott adatkezelési és statisztikai értékelések során csak a standard alapszereket alkalmaztuk. Az értelmezéshez szükséges megjegyzéseket az egyes fejezetek bevezető szakaszaiban helyeztük el. A vizsgálati eredmények háttérszámításait tartalmazó táblázatokat és ábrákat, illetve a primer adatfelvétel során alkalmazott kérdőív mintáját mellékletbe szerkesztettük.

Az értékelés összeállításában dr. Ádány Róza intézetvezető egyetemi tanár, dr. Sándor János tanszékvezető egyetemi docens, dr. Nagy Attila tanársegéd, Földvári Anett PhD hallgató, Szabó Edit PhD hallgató, Csenteri Orsolya PhD hallgató, Vincze Ferenc PhD hallgató vettek részt. A Debreceni Egyetem Népegészségügyi Karán működő Tehetséggondozó Műhely tagjai közül az alábbi hallgatók járultak hozzá az egészségállapot értékeléshez: Ungvári Tímea, Varga Éva, Kecskés Judit, Janka Eszter, Pálincás Anita, Kovács Nóra, Sípos Valéria, Fehér Sándor és Szőlősi Gergő.

Dr. Ádány Róza

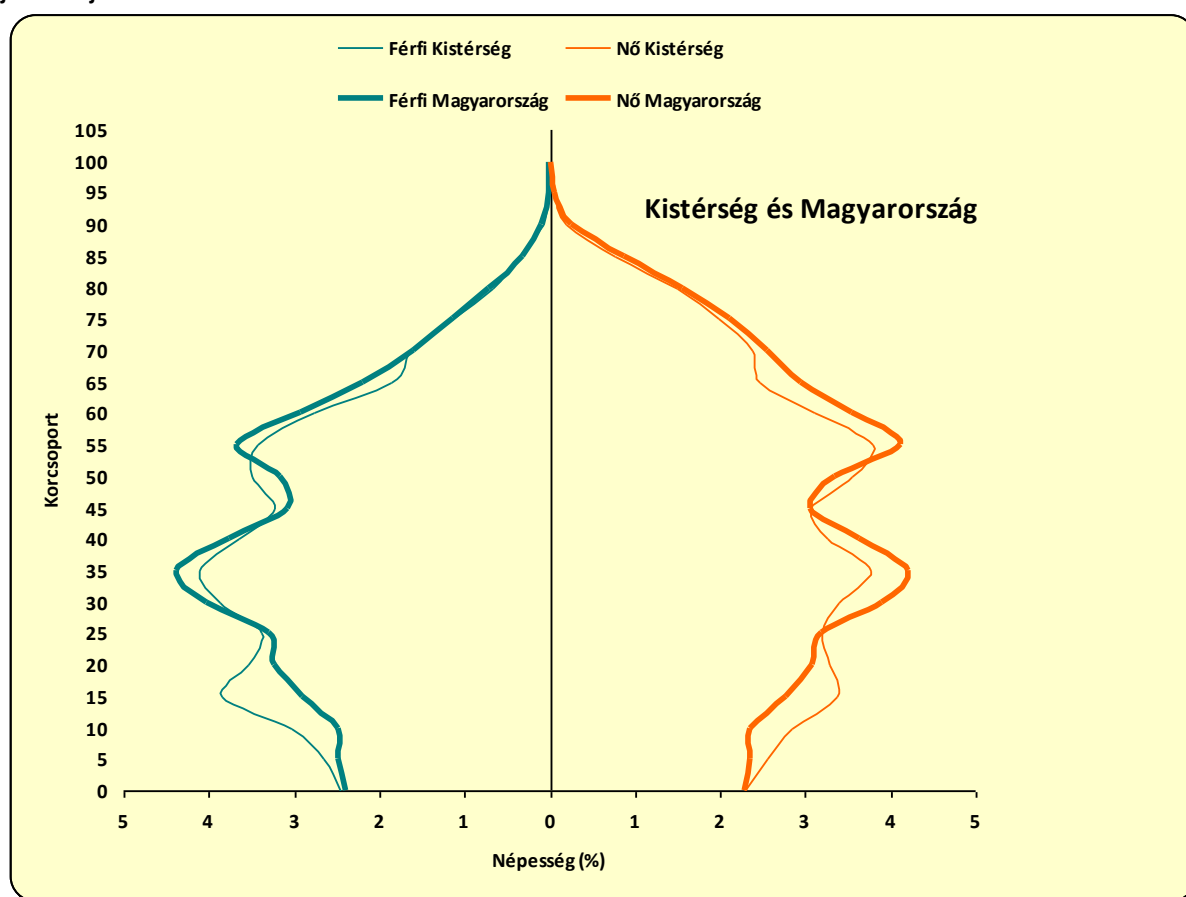
Debrecen, 2012. november 12.

2. Demográfiai viszonyok

A lakónépesség nyilvántartása a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatal segítségével volt hozzáférhető az egészségállapot vizsgálat számára. Az legutolsó lezárt időszak, azaz 2012. január 1-jei állapotnak megfelelő demográfiai helyzetkép felvázolására adott lehetőséget a népesség-nyilvántartáshoz való hozzáférés.

Hajdúböszörmény kistérség lakói száma 57950. (Hajdúböszörmény 31555, Hajdúdorog 8874, Hajdúnánás 17521) A korcsoportos eloszlás, ami alapvetően előregedő népesség szerkezetet mutat, alapján a 20 év alatti népesség viszonylag magas részaránya tér el az országos átlagtól. (1. ábra)

1. ábra. Hajdúböszörmény kistérség és Magyarország népességének korcsoportonkénti összetétele nemeként 2012. január 1-jén.

A 14 év alatti gyermekek részaránya az egész kistérségben, de mindenekelőtt Hajdúböszörményben és Hajdúdorogon volt az országos átlag felett. A 65 év feletiek részaránya pedig az egész kistérségben alacsonyabb volt, mint Magyarországon. Az aktív életszakaszban levő, 25-64 éves népesség részaránya jelentősen a hazai átlag alatt alakult a kistérség minden településén. Öregedési index (a 65 éven felüliek részaránya a 14 éven aluliak részarányához viszonyítva) és az időskori függőségi ráta (65 éven felüliek részaránya a

15-64 évesek részarányához viszonyítva) lényegesen az országos érték alatt volt minden településen. (1. táblázat)

A nemek aránya is az országos trendet követi. A kiegyensúlyozott férfi-nő arány 50 éves kor felett fokozatosan a női túlsúly irányába tolódik el. (2. ábra)

1. táblázat. Hajdúböszörmény kistérség településeinek demográfiai mutatói 2012. január 1-jén.

	Hajdúböszörmény	Hajdúdorog	Hajdúnánás	Kistérség	Magyarország
Gyermekek részaránya (14 év alatti gyermekek részaránya a teljes népességen belül)	16,15%	16,10%	15,15%	15,84%	14,33%
Idősek részaránya (65 év felettiek részaránya a teljes népességen belül)	14,87%	14,46%	15,74%	15,07%	16,40%
Aktív korúak részaránya (25-64 évesek részaránya teljes népességen belül)	54,75%	54,77%	55,70%	55,04%	57,30%
Reproduktív korú nők részaránya a teljes női népességen belül	46,13%	46,21%	45,61%	45,98%	45,70%
Öregedési index (65 éven felüliek részaránya a 14 éven aluliak részarányához viszonyítva)	92,07%	89,78%	103,84%	95,12%	114,43%
Időskori függőségi ráta (65 éven felüliek részaránya a 15-64 évesek részarányához viszonyítva)	21,56%	20,82%	22,77%	21,81%	23,67%

2. ábra Hajdúböszörmény kistérség lakosságának nemi összetétele korcsoportonként 2012. január 1-jén

3. Mortalitás

Egy közösség egészségi állapotának hosszú távú és megbízható jelzője az életkilátásokat mérő halálozási ráta. Ennek segítségével írható le jól, hogy egy közösség milyen hatékonyan gondozza egészségét. A veszteségek forrásairól kapunk képet, ha az egyes betegségek okozta halálozást értékeljük.

Magyarországon a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően a Központi Statisztikai Hivatal felelős a halálotti diagnózisok gyűjtéséért és feldolgozásáért. A tanulmány összeállításához felhasznált halálotti adatbázis, amely Hajdúböszörmény kistérség településein 2009-2011 időszakban regisztrált haláleseteivel kapcsolatos demográfiai információkat tartalmazta, is a Központi Statisztikai Hivaltól származott. A vizsgált periódusban 2096 halálesetet regisztráltak a kistérségben (Hajdúböszörmény 1091, Hajdúdorog 326, Hajdúnánás 679).

A halálozás illetve az egyes betegségek miatti okspecifikus halálozás értékeléséhez viszonyítási pontként Magyarország 2009-2011-es halálozási viszonyait tekintettük. Az ország egészében megfigyelt kor- és nem-specifikus halálozási adatok segítségével számítottuk a kor és nem szerint standardizált halálozási hányadosokat, amelyek azt számszerűsítik, hogy az országos átlaghoz képest mekkora a vizsgált népességen belüli halálozás kockázata a demográfiai összetételtől függetlenül.

A kistérségben és annak minden egyes településén az országgal megegyezők a halálozási kockázatok, az életkilátások. A megfigyelt minimális eltérések bőven a statisztikai hibahatárokon belül voltak. Halálotti főcsoportokat tekintve, a daganatos, a szív-érrendszeri, a légzőszervi betegségek okozta és a gyomor-bélrendszer betegségei okozta halálozás az országos átlagnak megfelelően alakult. Az erőszakos halálnemek fordultak elő az országos referencia szintnél nagyobb gyakorisággal. (3. táblázat)

A kistérség szintjén emelkedett kockázatot mutattak a nyelőcső rosszindulatú daganatai (19 regisztrált eset; 9,97 várható esetszám az országos referencia adatok alapján; 9,03 a többletesetek száma), öngyilkosság és önsértés (72 regisztrált eset; 41,8 várható esetszám az országos referencia adatok alapján; 30,2 a többletesetek száma), a morbiditás és mortalitás külső okai (157 regisztrált eset; 64,0 várható esetszám az országos referencia adatok alapján; 93 a többletesetek száma) és a hipertónia (129 regisztrált eset; 102,8 várható esetszám az országos referencia adatok alapján; 26,2 a többletesetek száma). Az agyérbetegségek viszont szignifikánsan ritkábban okoztak halált, mint az országban általában (189 regisztrált eset; 224,9 várható esetszám az országos referencia adatok alapján; 35,9 a többletesetek száma).

Hajdúböszörményben is alapvetően hasonló képet mutattak a halálozási kockázatok. Emelkedett kockázatot mutattak a nyelőcső rosszindulatú daganatai (13 regisztrált eset; 5,3 várható esetszám az országos referencia adatok alapján; 7,97 a többletesetek száma), öngyilkosság és önsértés (42 regisztrált eset; 22,4 várható esetszám az országos referencia adatok alapján; 19,9 a többletesetek száma) és a morbiditás és mortalitás külső okai (86 regisztrált eset; 119,7 várható esetszám az országos referencia adatok alapján; 37,3 a többletesetek száma). Az agyérbetegségek viszont szignifikánsan ritkábban okoztak halált, mint az

országban általában (77 regisztrált eset; 119,2 várható esetszám az országos referencia adatok alapján; 42,2 az elkerült halálesetek száma).

Hajdúdorogon jelentős kockázatcsökkenést lehetett megfigyelni a kolorektális karcinómák okozta halálozásnál (1 regisztrált eset; 7,8 várható esetszám az országos referencia adatok alapján; 6,8 az elkerült halálesetek száma), és szignifikáns kockázatemelkedést az agyérbetegségek okozta halálozás esetén (47 regisztrált eset; 33,9 várható esetszám az országos referencia adatok alapján; 13,1 a többletesetek száma).

Hajdúnánáson az öngyilkosság és önsértés (22 regisztrált eset; 13 várható esetszám az országos referencia adatok alapján; 9 a többletesetek száma) és a magas vérnyomás betegség (54 regisztrált eset; 32,8 várható esetszám az országos referencia adatok alapján; 21,2 a többletesetek száma) okozta halálozás volt magasabb, az alkoholos májbetegségek okozta halálozás pedig alacsonyabb gyakoriságú (10 regisztrált eset; 19,2 várható esetszám az országos referencia adatok alapján; 9,2 az elkerült halálesetek száma), mint az országos átlag.

3. táblázat Kor és nem szerint standardizált halálozási hányadosok Hajdúböszörmény kistérség településein a legfontosabb halálokok vonatkozásában 2009-2011 között.

	Hajdúböszörmény	Hajdúdorog	Hajdúnánás	Kistérség
Ajak, szájüreg, garat, rosszindulatú daganata (C00-C14)	0,87	0,75	0,25	0,66
Nyelőcső rosszindulatú daganata (C15)	2,44 *	1,95	0,97	1,91 *
Gyomor rosszindulatú daganata (C16)	0,94	1,65	1,47	1,21
Vastagbél rosszindulatú daganata (C18)	0,98	0,13 *	0,79	0,79
Végbél, szigmbél, végbélnyílás rosszindulatú daganata (C19-C21)	1,10	0,97	0,93	1,03
Máj rosszindulatú daganata (C22)	0,75	1,59	1,02	0,97
Epehólyag és epeutak rosszindulatú daganata (C23-24)	0,91	1,27	0,61	0,87
Hasnyálmirigy rosszindulatú daganata (C25)	0,96	0,90	1,29	1,05
Gége rosszindulatú daganata (C32)	1,62	1,40	1,05	1,41
Légcső, hörgő, tüdő rosszindulatú daganata (C33-C34)	0,83	1,33	1,20	1,02
Női emlő rosszindulatú daganata (C50)	1,02	0,79	0,86	0,93
Méhnyak rosszindulatú daganata (C53)	0,59	1,04	1,51	0,94
Prostatarák (C61)	1,01	1,68	0,62	0,99
Az agy rosszindulatú daganata (C71)	1,00	0,00	1,03	0,85
Leukémia és non-Hodgkin limfóma (C82-C96))	0,66	1,39	1,11	0,91
Daganatok (C00-D48)	0,96	1,03	1,01	0,99
Magas vérnyomás betegség (I10-I13)	1,12	0,90	1,65 *	1,26 *
Akut szívinfarktus (I21-I22)	0,86	0,80	0,86	0,85
Ischaemiás szívbetegség (I20-I25)	1,08	0,80	0,96	1,00
Agyérbetegségek (I60-I69)	0,65 *	1,39 *	0,91	0,84 *
Keringési rendszer betegségei (I00-I99)	0,96	1,04	1,04	1,00
Idült alsó légúti betegségek (J40-J47)	1,26	1,43	0,92	1,17
Légzőrendszer betegségei (J00-J99)	1,13	1,23	0,92	1,08
Alkoholos májbetegség (K70)	0,87	1,15	0,52 *	0,81
Emésztőrendszer betegségei (K00-K93)	0,90	0,74	0,91	0,88
Öngyilkosság és önsértés (X60-X84)	1,87 *	1,25	1,69 *	1,72 *
A morbiditás és mortalitás külső okai (V01-Y98)	1,34 *	1,26	1,28	1,31 *
Összhalálozás (A00-Y99)	0,98	1,03	1,02	1,00

4. Gyermekkor morbiditás

A Központi Statisztikai Hivatal minden páratlan évben jelentést kér a házi gyermekorvosoktól és a gyermekeket ellátó háziorvosoktól egyes betegségekkel kezelt illetve gondozott gyermekek számáról. Az adatokat nemenként és az alábbi korcsoportokba rendezetten kezelik: 0-4, 5-9, 10-14, 15-19. Az adattárban nem a beteg gyerekek, hanem a betegségek számát regisztrálják. Az egy gyerekre jutó betegségek száma a Hajdúböszörményi kistérségben 0,53 volt. Ettől lényegesen magasabb volt a Hajdúdorogon (0,83), és lényegesen alacsonyabb volt Hajdúnánáson (0,37) az egy felnőttre jutó betegségek száma. (4. táblázat)

4. táblázat. Egy gyerekre jutó krónikus betegségek száma Hajdúböszörmény kistérség településein 2011-ben a Központi Statisztikai Hivatal Morbiditási Adattára alapján.

	betegségek száma	népesség	betegség / fő
Hajdúböszörmény	4021	7626,5	0,53
Hajdúdorog	1765	2133,5	0,83
Hajdúnánás	1423	3803,5	0,37
Kistérség	7209	13563,5	0,53

Az ilyen módon felépített „Morbiditási adattár” 2011-es adatai alapján az országos nem- és kor-specifikus prevalenciák segítségével a háziorvosi praxisokra illetve ezek által lefedett településekre relatív betegséggyakoriság (kor és nem szerint standardizált prevalencia hányadosok) számítható. (5. táblázat)

A kistérségben csak az országos átlagtól nem eltérő, vagy annál szignifikánsan magasabb relatív kockázatokat figyelhettünk meg. A kockázatemelkedést mutató betegségek a kockázatemelkedés mértéke szerinti csökkenő sorrendben az alábbiak voltak: a szemizmok, a binokuláris szemmozgás, az alkalmazkodás és a fénytörés betegségei, deformáló hátgerinc- elváltozások, mentális retardatio, atopiás dermatilis, a keringési rendszer veleszületett rendellenességei, a húgyrendszer veleszületett rendellenességei, glomerularis betegségek, psoriasis.

Hajdúböszörményben is csak átlagnak vagy átlagtól statisztikailag szignifikáns módon magasabb relatív kockázatot mutató betegségcsoportokat lehetett azonosítani. A magas előfordulási gyakoriságú betegségek a helyi kockázat csökkenő nagysága szerinti sorrendben az alábbiak voltak: a szemizmok, a binokuláris szemmozgás, az alkalmazkodás és a fénytörés betegségei, deformáló hátgerinc- elváltozások, mentális retardatio, a keringési rendszer veleszületett rendellenességei, atopiás dermatilis, a húgyrendszer veleszületett rendellenességei, glomerularis betegségek.

5. táblázat. Egyes krónikus betegségek relatív előfordulási gyakorisága gyerekek közt Hajdúböszörmény kistérség településein 2011-ben a Központi Statisztikai Hivatal Morbiditási Adattára alapján.

Betegség	Hajdúböszörmény	Hajdúdorog	Hajdúnánás	Kistérség
Rosszindulatú daganatok (C00-C97)	1,36	1,65 *	0,91	1,28
A vér és vérképző szervek betegségei és az immunrendszert érintő bizonyos rendellenességek (D50-D89)	2,95	3,21	0,56	2,32
-Vashiányos anaemia (D50)	0,70	4,45	0,63	1,27
-Véralvadási defektusok (D65-D69)	1,44	1,05	0,00	0,98
Endokrin, táplálkozási és anyagcsere betegségek (E00-E90)	0,87	0,75	0,69	0,80
-Jódhiányhoz társuló diffúz (endémiás) golyva (E01.0)	1,43	0,00	3,44 *	1,77
-Diabetes mellitus (E10-E14)	0,83	0,00	0,83	0,70
-Fehérje- és energiahiányos alultápláltság (E43-E44)	0,35	0,00	0,70	0,39
-Kalóriatöbblet miatti elhízás (E66.0)	0,86	1,20	1,16	1,00
-Fibrosis cystica (E84)	1,45	0,00	0,00	0,82
Mentális- és viselkedéscsoportok (F00-F99)	2,25	1,22	1,05	1,75
-Szomatiform rendellenességek (F45)	0,00	0,00	0,00	0,00
-Mentális retardatio (F70-F79)	16,54 *	8,11 *	12,86 *	14,20 *
-A pszichés fejlődés rendellenességei, hyperkineticus, magatartási és emocionális zavarok (F80-F93)	3,71	1,52	2,07	2,91
Epilepsia (G40)	0,58	1,20	0,79	0,73
Csecsemőkori agyi bénulás (G80)	0,25	0,00	0,00	0,14
A szemizmok, a binokuláris szemmozgás, az alkalmazkodás és a fénytörés betegségei (H49-H52)	50,21 *	65,63 *	61,79 *	55,85 *
Vakság és csökkent látás (H54)	0,10	0,14	0,00	0,08
Vezetékes típusú, idegi eredetű és egyéb hallásvesztés (H90, H91)	1,94	4,82 *	2,12	2,44
Magasvérnyomás (hypertensív) betegségek (I10-I15)	2,72	2,72 *	0,99	2,23
Asthma (J45)	8,34	16,05 *	7,29 *	9,26
Gyomor-, nyombél-, gastrojejunális fekély (K25-K28)	0,00	0,00	0,00	0,00
Intestinalis malabsorptio (K90)	1,76	0,00	4,72 *	2,31
-Coeliakia (K90.0)	0,22	0,00	0,63	0,30
Atopiás dermatitis (L20)	10,34 *	27,88 *	10,44 *	13,06 *
Fiatalkori ízületi gyulladás (M08)	0,03	0,08	0,00	0,03
Deformáló hátgerinc-elváltozások (M40-M43)	31,66 *	36,12 *	34,34 *	33,11 *
A csípő és medence juvenilis osteochondrosisa (M91)	0,02	0,06	0,00	0,02
Glomerularis betegségek (N00-N08), (N10-N16)	2,56 *	24,16 *	3,83 *	6,24 *
Visszamaradt magzati növekedés és alultápláltság, a rövid terhességi időtartammal és alacsony születési súllyal kapcsolatos m.n.o. rendellenességek (P05, P07)	1,32	3,66 *	3,62	2,33
Az idegrendszer veleszületett rendellenességei (Q00-Q07)	0,85	3,60 *	0,80	1,28
A keringési rendszer veleszületett rendellenességei (Q20-Q28)	14,14 *	5,38 *	7,64 *	10,95 *
Ajak- és szájpadasadék (nyúlajak és farkastorok) (Q35-Q37)	0,15	0,66	0,00	0,19
A húgyrendszer veleszületett rendellenességei (Q60-Q64)	7,72 *	15,33 *	6,98 *	8,70 *
A csípő veleszületett deformitásai (Q65)	0,33	0,59	0,00	0,28
Elhanyagolás vagy elhagyás (Y06)	0,76	12,54 *	1,20	2,82
Psoriasis (L40)	0,00	34,39 *	0,00	5,40 *

5. Felnőttkori morbiditás

A Központi Statisztikai Hivatal minden páratlan évben jelentést kér a háziorvosoktól egyes betegségekkel kezelt, illetve gondozott betegek számáról. Az adatokat nemenként és az alábbi korcsoportokba rendezetten kezelik: 19-24, 25-34, 35-44, 45-54, 55-64, 65-74 és 75+ év. Az adattárban nem a betegek, hanem a betegségek számát regisztrálják. Az egy felnőttre jutó betegségek száma a Hajdúböszörményi kistérségben 1,83 volt. Ettől lényegesen magasabb volt a Hajdúdorogon, és lényegesen alacsonyabb volt Hajdúnánáson az egy felnőttre jutó betegségek száma. (6. táblázat)

6. táblázat. Egy felnőttre jutó krónikus betegségek száma Hajdúböszörmény kistérség településein 2011-ben a Központi Statisztikai Hivatal Morbiditási Adattára alapján.

	betegségek száma	népesség	betegség / fő
Hajdúböszörmény	48567	24554	1,98
Hajdúdorog	25231	6905	3,65
Hajdúnánás	9229	14018	0,66
Kistérség	83027	45477	1,83

Az ilyen módon felépített „Morbiditási adattár” 2011-es adatai alapján az országos nem- és kor-specifikus prevalenciák segítségével a háziorvosi praxisokra illetve ezek által lefedett településekre relatív betegséggyakoriság (kor és nem szerint standardizált prevalencia hányadosok) számítható. (7. táblázat)

Az országos átlagnál lényeges, 26%-kal magasabb volt együttesen a regisztrált betegségek gyakorisága. (Hajdúböszörményben 37%-kal, Hajdúnánáson 22%-kal) Hajdúnánáson viszont 8%-kal, szignifikáns módon alacsonyabb volt a betegségek száma, mint ami az országos referencia szintek alapján várható lett volna.

A kistérség szintjén a megbetegedési többletért a rosszindulatú daganatok, a vér és vérképző szervek betegségei, a diabetes mellitus, egyéb endokrin mirigyek rendellenességei, pszichoaktív szer használata által okozott mentális és viselkedészavarok, schizophrenia, mentális retardatio, vakság és csökkentlátás, magasvérnyomás betegség, ischaemiás szívbetegségek, a szívbetegségek egyéb formái, cerebrovasculáris betegségek, asthma, nem fertőzőes vékony- és vastagbél gyulladás, seropositív és egyéb rheumatoid arthritis, deformáló hátgerinc-elváltozások, spondylopathiák, veseelégtelenség és alkohol okozta mentális és viselkedészavarok voltak felelősek. Egyetlen betegség esetében sem lehetett alacsony kockázati szintet megfigyelni.

Hajdúböszörményben is csak emelkedett kockázatokat lehetett megfigyelni az alábbi betegségcsoportok esetében: rosszindulatú daganatok, a vér és vérképző szervek betegségei, pajzsmirigy rendellenességei, diabetes mellitus, egyéb endokrin mirigyek rendellenességei, pszichoaktív szer használata által okozott mentális és viselkedészavarok, schizophrenia, mentális retardatio, vakság és csökkentlátás, magasvérnyomás betegség, ischaemiás szívbetegségek, cerebrovasculáris betegségek, asthma, nem fertőzőes vékony- és vastagbél gyulladás, a máj betegségei, deformáló hátgerinc-elváltozások, spondylopathiák, veseelégtelenség, alkohol okozta mentális és viselkedészavarok

7. táblázat. Egyes krónikus betegségek relatív előfordulási gyakorisága felnőttek közt Hajdúböszörmény kistérség településein 2011-ben a Központi Statisztikai Hivatal Morbiditási Adattára alapján.

	Hajdúböszörmény	Hajdúdorog	Hajdúnánás	Kistérség
Rosszindulatú daganatok (C00-C97)	1,21 *	1,04	1,30 *	1,22 *
A vér és vércépző szervek betegségei és az immunrendszert érintő bizonyos rendellenességek (D50-D89)	1,80 *	1,04	0,50	1,28 *
-Vashiányos anaemia (D50)	0,93	0,64	0,49	0,75
Pajzsmirigy rendellenességei (E00-E07)	1,07 *	0,51	0,50	0,81
Diabetes mellitus (E10-E14)	1,23 *	1,34 *	1,42 *	1,30 *
Egyéb endokrin mirigyek rendellenességei (E20-E35)	2,48 *	0,38	0,36	1,51 *
Lipoprotein-anyagcsere rendellenességei és egyéb lipidaemiák (E78)	0,95	0,73	0,72	0,85
Pszichoaktív szer használata által okozott mentális és viselkedészavarok (F10-F19)	1,21 *	1,69 *	1,76 *	1,45 *
Schizophrenia, schizotipias és paranoid (delusiv) rendellenességek (F20-F29)	1,63 *	1,85 *	2,35 *	1,88 *
Mentális retardatio (F70-F79)	2,03 *	1,53 *	2,51 *	2,10 *
Extrapiramidalis és mozgási rendellenességek (G20-G26)	0,92	0,51	1,24 *	0,96
Alzheimer-kór (G30)	0,76	0,72	2,00 *	1,15
Sclerosis multiplex (G35)	0,58	1,83 *	1,46	1,04
Epilepsia (G40)	0,96	0,93	0,71	0,88
Átmeneti agyi ischaemiás attackok (TIA), rokon syndromák és agyi érsyndromák cerebrovascularis betegségekben (G45, G46)	0,56	0,60	0,43	0,53
Vakság és csökkentlátás (H54)	2,91 *	1,40	4,47 *	3,17 *
Vezetékes típusú, idegi eredetű és egyéb hallásvesztés (H90, H91)	1,08	0,34	0,96	0,93
Idült rheumás szívbetegségek (I05-I09)	0,76	0,81	0,93	0,82
Magasvérnyomás (hypertensiv) betegségek (I10-I15)	1,21 *	0,78	1,12 *	1,12 *
Ischaemiás szívbetegségek (I20-I25)	1,68 *	1,10 *	2,05 *	1,71 *
Szívbetegségek egyéb formái közül (I34-I39)	0,89	1,67 *	1,57 *	1,22 *
Cerebrovascularis betegségek (I60-I69)	1,28 *	1,04	1,39 *	1,28 *
Idült alsó légúti betegségek közül (J40-J44)	0,87	0,96	0,84	0,87
Asthma (J45)	1,44 *	1,25 *	2,30 *	1,68 *
Gyomor-, nyombél-, gastrojejunális fekély (K25-K28)	1,03	0,40	0,90	0,89
Nem fertőzőes vékony- és vastagbél gyulladás (K50-K52)	2,15 *	1,42 *	0,37	1,49 *
A máj betegségei (K70-K77)	1,09 *	0,34	0,43	0,77
Seropositív és egyéb rheumatoid arthritis (M05, M06)	1,15	1,16	1,50 *	1,26 *
Fiatalkori ízületi gyulladás (M08)	0,65	1,15	0,34	0,63
Köszvény (M10)	0,54	0,56	1,00	0,69
Deformáló hátgerinc-elváltozások (M40-M43)	2,98 *	2,63 *	2,88 *	2,90 *
Spondylopathiák (M45-M49)	2,39 *	0,95	1,48 *	1,89 *
A csontsűrűség és csontszerkezet rendellenességei (Osteoporosis) (M80-M85)	0,89	0,95	1,19 *	1,00
Glomerularis és renalis tubulointerstitialis betegségek (N00-08, 10-16)	1,15	0,46	1,02	1,01
Veseelégtelenség (N17-N19)	2,31 *	0,57	0,46	1,47 *
Alkohol okozta mentális és viselkedészavarok	1,45 *	1,60 *	1,44 *	1,47 *
Parkinson – kór	0,81	0,41	1,42 *	0,95
A szemlencse betegségei	0,71	0,54	0,36	0,58
Zöldhályog(glaucoma) (H40-H42)	0,89	0,24	0,72	0,74
Alkoholos májbetegség (K70)	0,52	0,05	0,34	0,39
Összmorbiditás	1,37 *	0,92 *	1,22 *	1,26 *

6. Háziorvosi Morbiditási Adatgyűjtési Rendszer

A Debreceni Egyetem Népegészségügyi Karának Megelőző Orvostani Intézete a területi népegészségügyi intézményekkel együttműködve az ország 11 megyéjét lefedő, a magyar népességre demográfiai szempontból reprezentatív betegség monitorozó rendszert működtet. (A legjelentősebb népegészségügyi súllyal rendelkező betegségek diagnózisait regisztrálják a háziorvosok bejelentései alapján.)

Incidencia és prevalencia adatokat lehet a résztvevő praxisokra és - ezek együttesének segítségével - az ország egészére számítani. Az országos nem- és kor-specifikus gyakoriságok alapján minden praxisra számítható az egyes betegségek relatív gyakorisága standardizált hányadosok formájában. Ezek számszerűsítik, hogy az egyes betegségek kialakulása és előfordulási gyakorisága az országos átlaghoz képest milyen. Ezeket a standardizált hányadosokat a praxis méretével kapcsolatos korrekciós eljárás révén korrigálva, a praxisra jellemző megbetegedési és betegség előfordulási kockázatokról kapunk jó becslést.

A Hajdúböszörményi kistérségben egy praxis tagja ennek a monitoring rendszernek 1998 óta. Ebben az indikátor praxisban az incidenciák alapján az országos átlagnál magasabb volt a nők hipertónia, az ischaemiás szívbetegségek kockázata mindkét nemben. (8. táblázat)

8. táblázat. A Háziorvosi Morbiditási Adatgyűjtési Programban résztvevő hajdúböszörményi praxis jelentései alapján becsült incidencia, standardizált incidencia hányadosok és korrigált incidencia hányadosok 2010-ben.

Betegség	incidencia férfiak (ezrelék)	incidencia nők (ezrelék)	országos incidencia férfiak	országos incidencia nők	SIH [95% MT] férfiak	SIH [95% MT] nők	korrigált SIH férfiak	korrigált SIH nők
Hipertónia	11,64	19,78	14,11	11,93	0,87[0,45;1,68]	1,83[1,15;2,90]	0,90	1,67*
Cukorbetegség	1,29	3,30	5,93	5,50	0,24[0,03;1,73]	0,73[0,24;2,27]	0,58	0,84
Májzsugor	1,29	0,00	0,70	0,21	2,04[0,29;14,48]	-	1,76	0,62
Ischaemiás szívbetegségek	10,35	8,79	3,90	3,94	3,01[1,50;6,01]	2,87[1,43;5,73]	2,59*	2,54*
Akut szívinfarktus	0	1,10	1,04	0,66	-	2,18[0,31;15,46]	0,71	1,35
Stroke	2,59	2,20	2,80	2,61	1,01[0,25;4,05]	1,13[0,28;4,51]	1,02	1,09
Tüdőrák	2,59	0,00	1,16	0,48	2,64[0,66;10,55]	-	1,38	0,76
Emlőrák	0	1,10	0	1,20	-	1,12[0,16;7,91]	-	1,01
Colorectalis karcinóma	1,29	0	1,06	0,49	1,43[0,20;10,13]	-	1,16	0,92
Méhnyakrák	0	0	0	0,20	-	-	-	0,85
Prosztatarák	0	0	0,70	0	-	-	0,80	-

[95% MT] 95%-os megbízhatósági tartomány]; * szignifikáns eredmény

A prevalenciák szerint a hipertónia és az ischaemiás szívbetegségek mindkét nem esetén lényegesen gyakrabban fordultak elő, mint az országban általában (9. táblázat). A többi megbetegedés vonatkozásában nem lehetett átlagostól eltérő betegség kockázatot megállapítani.

9. táblázat. A Háziorvosi Morbiditási Adatgyűjtési Programban résztvevő hajdúböszörményi praxis jelentései alapján becsült prevalencia, standardizált prevalencia hányadosok és korrigált prevalencia hányadosok 2010-ben.

Betegség	prevalencia férfiak (ezrelék)	prevalencia nők (ezrelék)	országos prevalencia férfiak	országos prevalencia nők	SPH [95% MT] férfiak	SPH [95% MT] nők	korrigált SPH férfiak	korrigált SPH nők
Hipertónia	407,50	428,57	246,09	310,26	1,66[1,49;1,85]	1,49[1,35;1,65]	1,62*	1,47*
Cukorbetegség	62,10	73,63	65,64	65,06	0,97[0,73;1,3]	1,23[0,97;1,57]	0,98	1,20
Májzsugor	6,47	0,00	10,59	2,75	0,65[0,27;1,55]	-	0,68	0,38
Ishaemiás szívbetegségek	161,71	218,68	60,94	82,88	2,58[2,17;3,08]	2,87[2,49;3,29]	2,46*	2,78*
Akut szívinfarktus	10,35	6,59	10,29	5,50	1,02[0,51;2,03]	1,30[0,59;2,90]	1,01	1,17
Stroke	19,40	10,99	17,47	14,89	1,08[0,65;1,79]	0,80[0,43;1,48]	1,07	0,83
Tüdőrák	2,59	1,10	2,39	1,38	1,13[0,28;4,51]	0,88[0,12;6,25]	1,04	0,99
Emlőrák	0	8,79	0	10,62	-	0,91[0,46;1,83]	-	0,96
Colorectalis karcinóma	6,47	2,20	4,54	3,73	1,36[0,57;3,27]	0,64[0,16;2,54]	1,07	0,89
Méhnyakrák	0	4,40	0,00	0	-	1,89[0,71;5,04]	-	1,38
Prosztatarák	5,17	0	2,98	0	1,53[0,58;4,08]	-	1,20	-

[95% MT] 95%-os megbízhatósági tartomány]; * szignifikáns eredmény

7. Daganat incidencia

Magyarországon a szakellátók teljesítmény-elszámolásához kapcsolódó jelentési rendszeren alapuló és az Országos Onkológiai Intézet által működtetett Nemzeti Rákregiszter gyűjti a daganatos betegségek diagnózisaival kapcsolatos alapadatokat. Települések szintjén aggregált incidencia számítható az adatbázis segítségével. A Nemzeti Rákregiszterben 2009-2011-es időszakban 1397 (Hajdúböszörmény 760, Hajdúdorog 212, Hajdúnánás 425) új daganatos megbetegedést regisztráltak a Hajdúböszörményi kistérség településein. (10. táblázat)

10. táblázat Újonnan felismert daganatos megbetegedések száma a Hajdúböszörményi kistérség településein 2009-2011 között a Nemzeti Rákregiszter adatai alapján.

	Hajdúböszörmény	Hajdúdorog	Hajdúnánás	Kistérség
Az ajak, a szájüreg és garat rosszindulatú daganatai C00-14	30	6	20	56
Férfi nemi szervek egyéb rosszindulatú daganatai C60, 63	0	0	0	0
Női nemi szervek egyéb rosszindulatú daganatai C51-52, 55, 57-58	2	0	0	2
emésztőrendszer egyéb rosszindulatú daganatai C15, 17, 22-26*	69	20	30	119
Az emlő rosszindulatú daganatai C50	64	11	30	105
A gyomor rosszindulatú daganatai C16	29	15	20	64
A here rosszindulatú daganatai C62	7	2	3	12
A hörgők és a tüdő rosszindulatú daganatai C34	118	31	56	205
A légzőrendszer egyéb rosszindulatú daganatai C30-33; 35-39	29	6	16	51
A méhnyak rosszindulatú daganatai C53	6	0	6	12
A méhtest rosszindulatú daganatai C54	8	1	6	15
Melanoma és a bőr egyéb rosszindulatú daganatai C43-44	112	23	56	191
A nyirok- és vérképzőszervek és rokon szövetek rosszindulatú daganatai C81-96	33	18	22	73
A petefészek rosszindulatú daganatai C56	6	3	4	13
A prostata rosszindulatú daganatai C61	45	12	35	92
A colorectális carcinoma C18-21	86	26	42	154

Az ország egészében regisztrált kor- és nem-specifikus incidenciák segítségével számítható a kor és nem szerint standardizált incidencia hányados a Hajdúböszörményi kistérség településeire. Ez a mérőszám a településeken érvényesülő megbetegedési kockázatot írja le az országos átlaghoz viszonyítva és a népesség demográfiai összetételétől független módon. (11. táblázat)

Statisztikailag szignifikáns volt a gyomorrákos kockázatemelkedés Hajdúnánáson (20 regisztrált eset; 12,6 várható esetszám az országos referencia adatok alapján; 7,4 a többletesetek száma) és a kistérségben (64 regisztrált eset; 39,9 várható esetszám az országos referencia adatok alapján; 24,1 a többletesetek száma).

Hajdúböszörményben magas volt a bronchus-karcinómák (118 regisztrált eset; 97,4 várható esetszám az országos referencia adatok alapján; 20,6 a többletesetek száma) és a légzőrendszer egyéb daganatai kialakulásának kockázata (29 regisztrált eset; 15,8 várható esetszám az országos referencia adatok alapján; 13,2 a többle esetek száma).

A légzőrendszer egyéb daganatainak incidenciája magas volt még Hajdúnánáson (16 regisztrált eset; 9,2 várható esetszám az országos referencia adatok alapján; 6,8 a

többlletesetek száma) és az egész kistérségben is. (51 regisztrált eset; 29,6 várható esetszám az országos referencia adatok alapján; 21,4 a többlletesetek száma)

A prosztatatarák kialakulásának kockázata magas volt Hajdúböszörményben (45 regisztrált eset; 32,7 várható esetszám az országos referencia adatok alapján; 22,3 a többlletesetek száma), Hajdúnánáson (35 regisztrált eset; 19,5 várható esetszám az országos referencia adatok alapján; 15,5 a többlletesetek száma) és az egész kistérségben is. (92 regisztrált eset; 61,3 várható esetszám az országos referencia adatok alapján; 30,7 a többlletesetek száma)

11. táblázat Relatív megbetegedési kockázat a Hajdúböszörményi kistérség településein 2009-2011 közt a Nemzeti Rákregiszter adatai alapján daganattípusonként. (* az országos átlagtól való eltérés szignifikanciájával együtt)

	Hajdúböszörmény	Hajdúdorog	Hajdúnánás	Kistérség
Az ajak, a szájüreg és garat rosszindulatú daganatai C00-14	0,91	0,21	1,05	0,91
Férfi nemi szervek egyéb rosszindulatú daganatai C60, 63	0,00	0,00	0,00	0,00
Női nemi szervek egyéb rosszindulatú daganatai C51-52, 55, 57-58	0,53	0,00	0,00	0,28
Emésztőrendszer egyéb rosszindulatú daganatai C15, 17, 22-26#	1,22	0,42	0,90	1,12
Az emlő rosszindulatú daganatai C50	1,09	0,23	0,88	0,96
A gyomor rosszindulatú daganatai C16	1,37	0,82	1,58 *	1,60 *
A here rosszindulatú daganatai C62	1,29	0,46	0,96	1,19
A hörgők és a tüdő rosszindulatú daganatai C34	1,21 *	0,38	0,98	1,12
A légzőrendszer egyéb rosszindulatú daganatai C30-33; 35-39	1,83 *	0,45	1,74 *	1,72 *
A méhnyak rosszindulatú daganatai C53	0,68	0,00	1,18	0,73
A méhtest rosszindulatú daganatai C54	0,73	0,11	0,94	0,74
Melanoma és a bőr egyéb rosszindulatú daganatai C43-44	0,94	0,23	0,80	0,86
A nyirok- és vérképzőszervek és rokon szövetek rosszindulatú daganatai C81-96	0,95	0,63	1,08	1,12
A petefészek rosszindulatú daganatai C56	0,58	0,33	0,66	0,67
A prostata rosszindulatú daganatai C61	1,38 *	0,44	1,80 *	1,50 *
A colorectális carcinoma C18-21	1,03	0,37	0,85	0,98

nyelvőcső, hasnyálmirigy, máj epeutak rosszindulatú betegségei

8. Részvétel szervezett szűrővizsgálatokon

A méhnyakrák és az emlőrák szűrése jogszabályok által szabályozott keretek közt szervezeten zajlik. A vizsgálatokon való megjelenés vonatkozásában jelentős területi különbségeket lehet megfigyelni. Ennek oka részben a behívó értesítéseket kapó nők területenként változó együttműködési hajlandósága, részben viszont a behíváshoz kapcsolódó szűréstámogató tevékenység hatékonysága jelentősen különbözik az egyes településeken.

Az Országos Egészségbiztosítási Pénztár járóbeteg-szakellátási teljesítmény-elszámolásai adatbázisából kért adatok segítségével lehetőség volt a Hajdúböszörményi kistérség településeinek részvételi intenzitásának megbecslésére.

Méhnyakrákszűrés esetén az utolsó három, lezárt évben feldolgozott járóbeteg-szakellátási teljesítmény-elszámolási adatbázisban szereplő 42600; 42700; 29460; 29600; 29602 beavatkozáskódok valamelyikét tartalmazó rekordok, a leválogatott rekordokhoz tartozó egyéni azonosító alapját jelentő TAJ-szám helyettesítő azonosítóval kerültek felhasználásra.

Emlőrákszűrés esetén az utolsó két, lezárt évben feldolgozott járóbeteg-szakellátási teljesítmény-elszámolási adatbázisban szereplő 42400; 31930; 31931; 31932; 31933; 31934; 31936 beavatkozáskódok valamelyikét tartalmazó rekordok, a leválogatott rekordokhoz tartozó egyéni azonosító alapját jelentő TAJ-szám helyettesítő azonosítóval kerültek felhasználásra.

Az emlőrákszűrés esetén a 2010-2011-es időszak, méhnyakrákszűrés esetén a 2009-2011-es periódus adatait használtuk fel, mivel a jogszabályok előbbi esetben 2 évenkénti, utóbbi esetben 3 évenkénti vizsgálatot írnak elő. Az ismételt vizsgálatokat a TAJ-helyettesítő kód segítségével szűrtük ki. Nem volt viszont lehetőség a szűrésként illetve a panaszok kivizsgálásához kapcsolódó ellátás részeként végzett vizsgálatok elkülönítésére. Ezért mammográfiás és méhnyak citológiai vizsgálati gyakoriságokat számítottunk. Az országos korszpecifikus gyakorisági adatok segítségével pedig a vizsgálat területre vonatkozó kor szerint standardizált részvételi gyakoriságokat állítottuk elő (részben a teljes női népességre, részben a jogszabályban meghatározott célcsoportokra vonatkozóan)

8.1. Méhnyakrák szűrés

A Hajdúböszörményi kistérségben a három év alatt 9322 vizsgálatot végeztek el, ami 35,1%-os átvizsgáltságnak felel meg a teljes népességre vonatkoztatva. A 25-69 éves korcsoportban elvégzett 7394 vizsgálat 43%-os vizsgálati gyakorisának felelt meg. A kor szerint standardizált mutatók alapján a teljes népességben a magyar referencia gyakoriság 1,14-szeresét, a célcsoportban 1,19-szeresét érték el. Mindkét csoportban szignifikánsan volt a kistérség eredménye az országos átlag felett. Az egyes települések közt lényegében semmilyen különbség nem volt megfigyelhető. (12-13. táblázat)

12. táblázat. Életkor szerint standardizált relatív méhnyak citológiai vizsgálati gyakoriság a Hajdúböszörményi kistérségben 2009-2011 időszakban. [95%-os megbízhatósági tartomány]

	HAJDÚBÖSZÖRMÉNY	HAJDÚNÁNÁS	HAJDÚDOROG	Kistérség
Résztvevők száma	4995	2967	1360	9322
Résztvételi gyakoriság	34,5%	36,7%	34,0%	35,1%
Relatív vizsgálati gyakoriság	1,13 [1,09-1,16]	1,20 [1,15-1,24]	1,08 [1,03-1,14]	1,14 [1,12-1,16]

13. táblázat. Életkor szerint standardizált relatív méhnyak citológiai vizsgálati gyakoriság 25-69 éves korosztályban a Hajdúböszörményi kistérségben 2009-2011 időszakban. [95%-os megbízhatósági tartomány]

	Hajdúböszörmény	Hajdúnánás	Hajdúdorog	Kistérség
Résztvevők száma	3991	2317	1086	7394
Résztvételi gyakoriság	42,4%	44,6%	42,2%	43,0%
Relatív vizsgálati gyakoriság	1,17 [1,13-1,21]	1,23 [1,18-1,28]	1,16 [1,09-1,23]	1,19 [1,16-1,22]

8.2. Emlőrák szűrés

A Hajdúböszörményi kistérségben a két év alatt 5531 vizsgálatot végeztek el, ami 24%-os átvizsgáltságnak felel meg a teljes népességre vonatkoztatva. A 45-65 éves korcsoportban elvégzett 4370 vizsgálat 56%-os vizsgálati gyakorisának felelt meg. A kor szerint standardizált mutatók alapján a teljes népességben a magyar referencia gyakoriság 1,08-szeresét, a célcsoportban 1,14-szeresét érték el. Mindkét csoportban szignifikánsan volt a kistérség eredménye az országos átlag felett. Hajdúnánás és Hajdúdorog eredményei nem tértek el egymástól, és mindkét településnél lényegesen kisebb volt a vizsgálati gyakoriság Hajdúböszörményben. (14-15. táblázat)

14. táblázat. Életkor szerint standardizált relatív mammográfiás citológiai vizsgálati gyakoriság a Hajdúböszörményi kistérségben 2009-2011 időszakban. [95%-os megbízhatósági tartomány]

	Hajdúböszörmény	Hajdúnánás	Hajdúdorog	Kistérség
Résztvevők száma	2859	1783	889	5531
Résztvételi gyakoriság	0,25	0,25	0,28	0,24
Relatív vizsgálati gyakoriság	1,04 [1,00-1,08]	1,13 [1,08-1,18]	1,15 [1,08-1,23]	1,08 [1,06-1,11]

15. táblázat. Életkor szerint standardizált relatív mammográfiás vizsgálati gyakoriság 45-65 éves korosztályban a Hajdúböszörményi kistérségben 2009-2011 időszakban. [95%-os megbízhatósági tartomány]

	Hajdúböszörmény	Hajdúnánás	Hajdúdorog	Kistérség
Résztvevők száma	2155	1475	740	4370
Résztvételi gyakoriság	0,52	0,61	0,62	0,56
Relatív vizsgálati gyakoriság	1,04 [1,00-1,09]	1,23 [1,17-1,30]	1,26 [1,17-1,35]	1,14 [1,10-1,17]

9. Védőoltások

Az életkorhoz kötötten illetve kampányok során adandó kötelező védőoltások a fertőző betegségek ellenei prevenció meghatározó elemei. Akkor képesek valóban hatékonyan szolgálni a járványok és fertőző betegségek kialakulásának megelőzését, ha lényegében a teljes gyermekpopuláció időben részesül a védőoltásokban.

A védőoltások teljesítési arányait 2009-2010 időszakra vonatkozóan a Hajdúböszörményi, Polgári Kistérségi Népegészségügyi Intézete számította, és bocsátotta az egészségfelmérés készítői számára. (16-17. táblázat) Mivel az átoltottság mindegyik védőoltás esetén lényegében 100% volt a teljes népegészségügyi kistérségben, ezért levonható a következtetés, hogy a hajdúböszörményi kistérségben is magas színvonalon teljesítették a vakcinálási programot.

16. táblázat. Életkorhoz kötötten adandó kötelező védőoltások teljesítési aránya (%-ban kifejezve) Hajdúböszörményi és Polgári kistérségekben 2009-2011-ben.

	2009		2010		2011	
	Kistérség	Országos	Kistérség	Országos	Kistérség	Országos
BCG	100,0	99,9	100,0	99,9	100,0	99,9
DTPa +IPV +Hib (2 hó)	100,0	99,9	100,0	99,9	100,0	99,9
DTPa +IPV +Hib (3 hó)	100,0	99,9	100,0	99,9	100,0	99,9
DTPa +IPV +Hib (4 hó)	100,0	99,8	100,0	99,9	100,0	99,8
MMR (15 hó)	99,9	99,8	100,0	99,9	100,0	99,9
DTPa +IPV +Hib (18 hó)	100,0	99,6	100,0	99,7	100,0	99,7
DTPa+IPV (6 éves)	99,7	99,7	100,0	99,6	99,9	99,7
dTap	-	-	99,4	99,3	99,2	99,3
MMR újraoltás	99,3	99,3	99,4	99,5	99,7	99,5
Hepatitis B I	99,9	99,4	99,4	99,5	-	-
Hepatitis B II (III)	99,5	99,1	99,3	99,3	99,7	99,4

17. táblázat. Kötelezően adandó kampányoltások teljesítési aránya (%-ban kifejezve) Hajdúböszörményi kistérségben 2009-2011-ben.

	2009	2010	2011
dTap	-	99,2	99,7
MMR	99,4	99,5	99,8
Hepatitis B			
I. oltás (7. osztály)	100	-	-
I. oltás (8. osztály)	99,7	-	-
I. oltás	-	99,4	-
emlékeztető (7. osztály)	-	99,7	-
emlékeztető (8. osztály)	-	99,9	-
emlékeztető	99,4	-	99,7

10. Perinatális egészségkárosodások

A terhességek kimenetele az egyik legfontosabb jelzője a népesség egészségi állapotának. Elsősorban a terhesek gondozásának, másodsorban az újszülöttek ellátásának minőségétől függ minden újszülöttkori egészségállapot indikátor értéke.

A Hajdúböszörményi kistérséget ellátó védőnők gyűjtötték össze és bocsátották a felmérést végzők rendelkezésére a 2009-re, 2010-re és 2011-re vonatkozó adatokat. Viszonyítási pontként a Központi Statisztikai hivatal által kiadott Demográfiai Évkönyvekben szereplő országos átlagértékeket használtuk fel.

10.1. Csecsemőhalálozás

A Hajdúböszörményi kistérségben a 3 év alatt 1574 élveszületést regisztráltak. A 12 csecsemőhalott miatt (minden vizsgált településen 4 csecsemő halt meg 3 év alatt) a csecsemőhalálozás 7,6‰ [95%-os megbízhatósági tartomány 3,3 – 11,9‰] volt. Ugyanebben az időszakban az országos csecsemőhalálozás 5,1‰ [4,9-5,4‰] volt. A viszonylag jelentős hajdúböszörményi többlet a kicsi esetszámok miatt nem tekinthető szignifikánsnak. Az egyes településeken a csecsemőhalálozás hasonló gyakoriságú volt: Hajdúböszörmény 7,52‰, Hajdúdorog 7,63‰, Hajdúnánás 7,72‰. (18. táblázat)

18. táblázat. Csecsemőhalálozás a Hajdúböszörményi kistérségben és településein, illetve Magyarországon (2009-2011)

	Hajdúböszörmény			Hajdúnánás			Hajdúdorog			Kistérség			Országos		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Meghalt csecsemők száma	2	0	2	2	0	2	2	2	0	4	4	4	495	481	433
Élveszületések száma	284	144	104	290	134	94	279	148	97	532	518	524	96442	90335	88049
Csecsemőhalálozás ezer élveszülöttre	7,04	0	19,23	6,90	0	21,28	7,17	13,51	0	7,52	7,72	7,63	5,13	5,33	4,92

10.2. Koraszülés

A koraszülések gyakoriságát a 2500 g alatti születési súlyú újszülöttek részaránya segítségével tudjuk meghatározni. A kistérség településein 169 koraszületést regisztráltak, ami megfelelt 10,7%-os koraszülési gyakoriságnak (Hajdúböszörmény 10,5‰, Hajdúdorog 7,63‰, Hajdúnánás 11,8‰). (19. táblázat)

19. táblázat. 2500 g alatti születési súlyú újszülöttek részaránya az élveszületések számához viszonyítva a Hajdúböszörményi kistérségben és településein, illetve Magyarországon (2009-2011)

	Hajdúböszörmény			Hajdúnánás			Hajdúdorog			Kistérség			Országos	
	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010
Élveszületések száma	284	290	279	144	134	97	104	94	97	532	518	524	96442	90335
2500 g alatt	33	30	27	21	14	8	16	11	8	70	55	44	8067	7742
Gyakoriság	11,6%	10,3%	9,7%	14,6%	10,4%	8,2%	15,4%	11,7%	8,2%	13,2%	10,6%	8,4%	8,4%	8,6%

Országos referencia adat csak 2009-re illetve 2010-re állt rendelkezésre a vizsgálat idején, ezért a kistérség adatait ebben a két évben lehetett csak továbbértékelni. (A 2500 g alatti születési súlyú újszülöttek aránya 2009-ben 8,36%, 2010-ben 8,57% volt Magyarországon.) A kistérségben általában magas koraszülési gyakoriság csak 2009-ben érte el a statisztikailag is szignifikáns mértékű kockázatemelkedést ($p_{2009} < 0,001$; $p_{2010} = 0,097$), ami mögött a 2009-ban Hajdúnánáson regisztrált magas koraszülési gyakoriság állt. (20. táblázat)

20. táblázat. 2500 g alatti születési súlyú újszülöttek részaránya az élveszületések számához viszonyítva a Hajdúböszörményi kistérség településein és Magyarországon 2009-2010 időszakban [95%-os megbízhatósági tartomány]

	2009	2010
Hajdúböszörmény	11,6% [7,89 - 15,3]	10,3% [6,83 - 13,8]
Hajdúnánás	14,5% [8,81 - 20,3]	10,4% [5,26 - 15,6]
Hajdúdorog	15,3% [8,45 - 22,3]	11,7% [5,20 - 18,2]
Magyarország	8,36% [8,18 - 8,53]	8,57% [8,38 - 8,75]

11. Egészségmagatartás

A legjelentősebb népegészségügyi súlyú betegségek többségének hátterében néhány életmóddal kapcsolatos kockázati tényező áll. Az életmód változtatására számos, tudományosan megalapozott, bizonyítottan hatékony eljárás nyújt lehetőséget. Az intervenciók megalapozásához a legfontosabb és ezért leginkább kezelendő problémák megbízható számszerűsítésére van szükség.

Nem rendelkezünk olyan rendszeres adatgyűjtési rendszerrel Magyarországon, ami alkalmas lenne az egyes településeken élők egészségmagatartásának leírására. Viszont az országot reprezentatív módon leíró felmérések eredményei viszonyítási alapot szolgáltatnak, és ezekhez igazodó helyi adatfelvétel segítségével lehet leírni (és az országos átlaghoz viszonyítani) a legfontosabb kockázati tényezők előfordulását.

Adatfelvételre Hajdúböszörményben került sor 2012 novemberében. Az egészségmagatartás felmérésre használt kérdéseket az említett 3 vizsgálat kérdőíveiből vettük át. (2. melléklet) Reprezentatív minta került leválogatásra az önkormányzat munkatársainak segítségével. Korcsoportonként (30-34, 45-49, 60-64, 75-79 év) 30 férfi és 30 nő került véletlenszerűen kiválasztásra. Az adatfelvétel személyes interjúk során végezték el a felkészített kérdezőbiztosok. A válaszadási arány 33% volt.

A hajdúböszörményi felmérés értékeléséhez használt referencia értékek az alábbi vizsgálatokból származtak:

- Európai lakossági egészségfelmérés, 2009
- Háziiorvosi Morbiditási Adatgyűjtés Programra épített vizsgálatok:
 - A metabolikus szindróma epidemiológiája a felnőtt magyar lakosság körében (2006)
 - A nem-fertőző megbetegedések megelőzésével kapcsolatos ismeretek, attitűd és kockázat percepció felmérése (2009)

11.1. Életmód

A rendszeresen dohányzó felnőttek részaránya valamivel alacsonyabb Hajdúböszörményben, mint az országban általában. Az eltérés a statisztikai hibahatáron belüli. A város átlagos hazai kockázatúnak tekinthető ebből a szempontból. (21. táblázat)

21. táblázat. A „Szokott-e Ön dohányozni – cigarettát, szivart, esetleg pipát szívni?” kérdésre „Igen, naponta” választ adók részaránya Hajdúböszörményben és Magyarországon (2012).

korcsoportok	Magyarország	Hajdúböszörmény	p
30-34 év	33,0%	15,8%	0,531
45-49 év	36,7%	40,0%	0,320
60-64 év	18,6%	17,4%	0,893
együtt	30,4%	21,2%	0,466

A napi rendszerességgel alkoholt fogyasztó felnőttek részaránya lényegesen magasabb Hajdúböszörményben, mint az országban általában. Az eltérés a statisztikailag szignifikáns. A város Magyarországon belül magas kockázatúnak tekinthető ebből a szempontból. (22. táblázat)

22. táblázat. A „Körülbelül milyen gyakran fogyasztott alkoholt az elmúlt 1 évben?” kérdésre „Minden nap vagy majdnem minden nap” választ adók részaránya Hajdúböszörményben és Magyarországon (2012).

korcsoportok	Magyarország	Hajdúböszörmény	p
30-34 év	1,5%	31,6%	<0,001
45-49 év	6,6%	10,0%	0,016
60-64 év	6,7%	34,8%	<0,001
együtt	4,6%	28,8%	<0,001

A középkorúak és az idősebbek elhízás-gyakorisága megfelel az országos átlagnak. A fiatalabbak (és nekik köszönhetően a teljes felnőtt népesség) az országos átlaghoz viszonyítva szignifikánsan kedvezőbb képet mutattak. (23. táblázat)

23. táblázat. Az önbevalláson alapuló testtömeg és testmagasság segítségével számított BMI átlagok [és 95%-os megbízhatósági tartomány] Hajdúböszörményben és Magyarországon (2012).

korcsoportok	Magyarország	Hajdúböszörmény	szignifikancia
30-34 év	26,0 [25,3 - 26,8]	23,4 [21,6 - 25,1]	szignifikáns
45-49 év	28,2 [27,3 - 29,1]	26,5 [23,7 - 29,2]	nem szignifikáns
60-64 év	29,4 [28,6 - 30,2]	27,2 [25,7 - 28,7]	nem szignifikáns
együtt	27,9 [27,4 - 28,4]	25,6 [24,4 - 26,7]	szignifikáns

A táplálkozási ajánlásoknak lényegesen gyakrabban tesznek eleget a hajdúböszörményi felnőttek, mint Magyarországon általában. Az eltérés az idősebb korosztálytól eltekintve véletlennel biztosan nem magyarázható. (24. táblázat)

24. táblázat. Az „Az elmúlt 1 hónap során milyen gyakran evett akár friss gyümölcsöt akár nyers zöldséget?” kérdésre „Naponta többször” választ adók részaránya Hajdúböszörményben és Magyarországon (2012).

korcsoportok	Magyarország	Hajdúböszörmény	p
30-34 év	14,5%	73,7%	<0,001
45-49 év	21,5%	60,0%	0,026
60-64 év	32,6%	47,8%	0,082
együtt	21,7%	59,6%	<0,001

A legalább heti gyakorisággal fizikai aktivitást kifejtő felnőttek részaránya minden korosztályban jelentősen kisebb Hajdúböszörményben, mint Magyarországon. (25. táblázat)

25. táblázat. A „Milyen gyakran végzett, az elmúlt 12 hónapban, olyan testmozgást, beleértve a munkavégzést is, amely legalább 10 percig tartott és észrevehetően megizzasztotta vagy felgyorsította a szívverését?” kérdésre „Legalább hetente egyszer” választ adók részaránya Hajdúböszörményben és Magyarországon (2012).

korcsoportok	Magyarország	Hajdúböszörmény	p
30-34 év	83,3%	21,1%	<0,001
45-49 év	77,4%	40,0%	0,002
60-64 év	73,9%	30,4%	<0,001
együtt	83,3%	21,1%	<0,001

11.2. Háziorvosi gondozás

A háziorvosi ellátáshoz való hozzáférés az egyik legfontosabb meghatározója a krónikus betegségek korai felismerésének és a krónikus betegségekben szenvedők életminőségének. Az adatfelvételkor ezért olyan indikátor beavatkozásokra gyűjtöttünk adatokat, melyeket részben szűrésként, részben a már kifejlődött betegségben szenvedők gondozása részeként alkalmaznak a háziorvosok.

A felnőttek rendszeres vérnyomásmérése kicsit nagyobb gyakorisággal történik meg Hajdúböszörményben, mint az országban általában, de a többlet a statisztikai hibahatáron belüli, ezért a városban nyújtott szolgáltatás az országos átlagnak felel meg. (26. táblázat)

26. táblázat. A „Mikor történt az Ön esetében utoljára vérnyomás-mérés?” kérdésre „Legalább fél éven belül” választ adók részaránya Hajdúböszörményben és Magyarországon (2012).

korcsoportok	Magyarország	Hajdúböszörmény	p
30-34 év	71,6%	78,9%	0,854
45-49 év	78,9%	100,0%	0,474
60-64 év	90,2%	95,7%	0,739
együtt	79,0%	90,4%	0,313

A lipid-státusz értékelésére Hajdúböszörményben gyakrabban kerül sor, mint az országban általában. A fiatal felnőttek és az összes felnőtt közt ez statisztikailag szignifikánsa mértékű. (27. táblázat)

27. táblázat. A „Mikor mérték meg az Ön esetében a koleszterin/vérzsír szintet utoljára?” kérdésre „Legalább egy éven belül” választ adók részaránya Hajdúböszörményben és Magyarországon (2012).

korcsoportok	Magyarország	Hajdúböszörmény	p
30-34 év	48,6%	73,7%	0,047
45-49 év	62,9%	80,0%	0,339
60-64 év	74,6%	87,0%	0,422
együtt	60,4%	80,8%	0,008

A felnőttek rendszeres vércukorszintjének ellenőrzése kicsit nagyobb gyakorisággal történik meg Hajdúböszörményben, mint az országban általában, de a többlet a statisztikai hibahatáron belüli, ezért a városban nyújtott szolgáltatás az országos átlagnak felel meg. (28. táblázat)

28. táblázat. A „Mikor történt az Ön esetében utoljára vércukorszint mérés?” kérdésre „Legalább fél éven belül” választ adók részaránya Hajdúböszörményben és Magyarországon (2012).

korcsoportok	Magyarország	Hajdúböszörmény	p
30-34 év	35,3%	36,8%	0,953
45-49 év	43,3%	50,0%	0,132
60-64 év	58,0%	69,6%	0,591
együtt	44,1%	53,8%	0,394

A szervezett szűrővizsgálatokon ugyanolyan intenzitással vettek részt a hajdúböszörményi nők, mint az országban általában. (29-30. táblázat) A 30-34 éves korosztály mammográfiás vizsgálatának gyakorisága magasabb, mint az országos átlag (emiat magasabb szignifikáns mértékben a teljes népességre számított vizsgálati gyakoriság is, mint az országos), de ez a korosztály nem szűrések, hanem panaszok kivizsgálása miatt vesz részt a vizsgálaton.

29. táblázat. A „Mikor végeztek Önnél méhnyakrák szűrést utoljára?” kérdésre „Három éven belül” választ adók részaránya Hajdúböszörményben és Magyarországon (2012).

korcsoportok	Magyarország	Hajdúböszörmény	p
30-34 év	89,1%	100,0%	1,000
45-49 év	74,1%	83,3%	1,000
60-64 év	68,5%	55,6%	0,053
együtt	78,3%	81,5%	0,714

30. táblázat. A „Mikor végeztek Önnél emlőrontgen, más szóval mammográfiás vizsgálatot?” kérdésre „Két éven belül” választ adók részaránya Hajdúböszörményben és Magyarországon (2012).

korcsoportok	Magyarország	Hajdúböszörmény	p
30-34 év	17,6%	75,0%	<0,001
45-49 év	54,0%	66,7%	0,287
60-64 év	70,2%	88,9%	0,668
együtt	44,6%	77,8%	0,003

Fogorvosi ellátást gyakrabban, háziorvosi ellátást az országos átlagnak megfelelő gyakorisággal veszik igénybe Hajdúböszörményben. Szakorvosi ellátást az idősebbek veszik gyakrabban igénybe, mint az az országos referencia adatok alapján várható lenne. (31-32-33. táblázat)

31. táblázat. A „Mikor járt utoljára fogorvosnál, fogszabályozó szakorvosnál saját egészsége érdekében (tehát úgy, hogy nem gyermekét vagy házastársát stb. kísérte el)?” kérdésre „Az elmúlt 12 hónapban” választ adók részaránya Hajdúböszörményben és Magyarországon (2012).

korcsoportok	Magyarország	Hajdúböszörmény	p
30-34 év	46,1%	68,4%	0,338
45-49 év	39,4%	50,0%	0,064
60-64 év	36,9%	39,1%	0,229
együtt	41,2%	51,9%	<0,001

32. táblázat. A „Mikor találkozott Ön utoljára háziorvosával saját egészsége érdekében, beleértve azt is, amikor az orvos Önt otthonában látogatta meg, valamint azt is, amikor Ön telefonon beszélt meg problémáit vagy a kezeléssel kapcsolatos kérdéseket az orvossal?” kérdésre „Az elmúlt 12 hónapban” választ adók részaránya Hajdúböszörményben és Magyarországon (2012).

korcsoportok	Magyarország	Hajdúböszörmény	p
30-34 év	61,0%	63,2%	1,000
45-49 év	71,7%	80,0%	0,763
60-64 év	89,4%	91,3%	1,000
együtt	73,3%	78,8%	0,772

33. táblázat. A „Mikor találkozott Ön utoljára szakorvossal saját egészsége érdekében? Kérem, vegye figyelembe az orvosnál járóbetegként tett látogatásokat, illetve a sürgősségi osztályon tett látogatásokat is, továbbá a munkahelyi, illetve iskolai szakorvosi vizsgálatokat. Ne számolja bele a kórházi tartózkodás alatt történt szakorvosi látogatásokat.” kérdésre „Az elmúlt 12 hónapban” választ adók részaránya Hajdúböszörményben és Magyarországon (2012).

korcsoportok	Magyarország	Hajdúböszörmény	p
30-34 év	53,2%	47,4%	0,824
45-49 év	56,1%	50,0%	0,377
60-64 év	66,8%	78,3%	0,041
együtt	58,5%	61,5%	0,830

11.3. Önértékelt általános egészségi állapot

Hajdúböszörményben a felnőttek önmaguk egészségét ugyanolyannak ítélik, mint az országban általában. Az országos átlagnak megfelelően értékelik saját lehetőségeiket az egészségi állapotuk javítása terén. (34-35. táblázat)

34. táblázat. A „Visszatekintve az elmúlt 12 hónapra, mit gondol, milyen az egészsége általában?” kérdésre „Jó vagy nagyon jó” választ adók részaránya Hajdúböszörményben és Magyarországon (2012).

korcsoportok	Magyarország	Hajdúböszörmény	p
30-34 év	62,7%	68,4%	0,445
45-49 év	34,4%	60,0%	0,288
60-64 év	28,1%	26,1%	0,975
együtt	41,2%	48,1%	0,514

35. táblázat. A „Véleménye szerint Ön mennyit tehet az egészségéért?” kérdésre „Sokat vagy nagyon sokat tehet” választ adók részaránya Hajdúböszörményben és Magyarországon (2012).

korcsoportok	Magyarország	Hajdúböszörmény	p
30-34 év	93,2%	94,7%	0,933
45-49 év	79,1%	100,0%	0,801
60-64 év	77,1%	82,6%	0,777
együtt	82,8%	90,2%	0,214

Összességében többen vélekednek úgy Hajdúböszörményben, hogy az egészségük érdekében a családjuk biztonsága miatt is felelősek, mint az országban általában. (36. táblázat)

36. táblázat. A „Saját és családja biztonsága érdekében mennyire tartja fontosnak, hogy Ön egészséges legyen?” kérdésre „Nagyon fontosnak tartom” választ adók részaránya Hajdúböszörményben és Magyarországon (2012).

korcsoportok	Magyarország	Hajdúböszörmény	p
30-34 év	76,0%	94,7%	0,192
45-49 év	76,4%	100,0%	0,414
60-64 év	73,2%	95,7%	0,330
együtt	75,8%	96,2%	0,011

Hajdúböszörményben lakó felnőttek az országos átlaghoz viszonyítva lényegesen gyakrabban érzik úgy, hogy nem korlátozza semmilyen egészségi probléma őket a mindennapi tevékenységben. (37. táblázat)

37. táblázat. A „Van-e olyan, több mint egy hónapja fennálló panasza, sérülése, betegsége, amely akadályozza, illetve korlátozza Önt szokásos tevékenységében, például a munkában, vásárlásban, dolgai intézésében, sportolásban, vagy a másokkal való kapcsolattartásban?” kérdésre „Nincs” választ adók részaránya Hajdúböszörményben és Magyarországon (2012).

korcsoportok	Magyarország	Hajdúböszörmény	p
30-34 év	69,2%	94,7%	0,018
45-49 év	54,2%	80,0%	0,066
60-64 év	51,2%	82,6%	0,001
együtt	57,9%	86,5%	<0,001

11.4. Betegségek gyakorisága önértékelés alapján

Az önbevalláson alapuló betegséggyakoriság számos ponton mutatott eltérést a referencia gyakoriságtól. Az alacsony válaszadási arány miatt azonban ezekből messze menő következtetést csak akkor lehet levonni, ha alapvetően gyakori megbetegedés kockázatemelkedésére hívják fel a statisztikailag szignifikáns prevalencia többletek a figyelmet. (Alacsony gyakoriságú kórképeknél egy-egy felnőtt, aki a betegsége miatt nem válaszolt a kérdésekre, szignifikánsnak tűnő megfigyelt kockázatváltozást idézhet elő.) Ezeket a szempontokat figyelembe véve az alábbi kórképek előfordulása tűnik az országos előfordulásnál lényegesen gyakoribbnak:

- hipertónia
- reuma, ízületi gyulladás
- ízületi kopás (arthrózis, osteoarthritis)
- derékfájás vagy egyéb krónikus hátgerincprobléma
- nyaki fájdalom vagy egyéb krónikus nyaki gerincprobléma
- erős fejfájás, pl. migrén

Legalább kétszeres kockázatnövekedést pedig az alábbi betegségek esetén figyelhattunk meg Hajdúböszörményben:

- sérülés vagy baleset következtében szerzett maradandó fogyatékoság
- csontritkulás
- inkontinencia, vizelettartási zavarok
- egyéb pszichés/mentális problémák

38. táblázat. A legjelentősebb népegészségügyi súllyal rendelkező krónikus, nem fertőző betegségek magyarországi és Hajdúböszörményben regisztrált korcsoportonkénti prevalenciája 2012-ben (* a statisztikailag szignifikáns eltérések értékelésével együtt)

betegség		30-34 év	45-49 év	60-64 év	75-79 év	Együtt
Asztma	Magyarország	4,4%	4,4%	10,1%	8,4%	6,6%*
	Hajdúböszörmény	5,3%	20,0%	8,7%	14,8%	11,4%*
Krónikus hörghurut	Magyarország	2,3%	4,2%	12,9%	11,0%	7,0%
	Hajdúböszörmény	0,0%*	20,0%	4,3%	3,7%	5,1%*
Szívinfarktus, szívroham	Magyarország	0,6%	2,5%	8,9%	12,2%	5,2%
	Hajdúböszörmény	0,0%	0,0%*	0,0%*	7,4%	2,5%*
Szívkoszorúér betegség, angina	Magyarország	0,8%	2,5%	13,9%	22,4%	8,2%
	Hajdúböszörmény	0,0%*	10,0%	8,7%	25,9%	12,7%*
Magasvérnyomás	Magyarország	7,9%	24,4%	57,2%	75,1%	36,1%
	Hajdúböszörmény	0,0%*	20,0%	65,2%	70,4%	45,6%*
Agyvérzés	Magyarország	0,2%	1,1%	4,0%	7,2%	2,6%
	Hajdúböszörmény	0,0%	0,0%*	0,0%*	3,7%	1,3%*

betegség		30-34 év	45-49 év	60-64 év	75-79 év	Együtt
Reuma, ízületi gyulladás	Magyarország	5,4%	21,4%	44,3%	54,4%	27,8%
	Hajdúböszörmény	10,5%	30,0%	43,5%	81,5%*	46,8%*
Ízületi kopás	Magyarország	5,2%	20,0%	42,6%	49,8%	26,1%
	Hajdúböszörmény	10,5%	40,0%	34,8%	88,9%*	48,1%*
Derékfájás, hátgerincprobléma	Magyarország	15,2%	35,3%	49,8%	51,1%	35,3%
	Hajdúböszörmény	31,6%	70,0%*	52,2%	81,5%*	59,5%*
Nyaki fájdalom	Magyarország	7,1%	15,3%	27,5%	35,4%	19,2%
	Hajdúböszörmény	15,8%	50,0%*	26,1%	55,6%	36,7%*
Cukorbetegség	Magyarország	0,6%	8,1%	14,6%	19,4%	9,3%
	Hajdúböszörmény	0,0%	10,0%	8,7%	22,2%	11,4%*
Allergia	Magyarország	16,3%	13,1%	15,3%	14,3%	14,9%
	Hajdúböszörmény	31,6%	10,0%	4,3%	25,9%	19,0%*
Gyomor- nyombélfekély	Magyarország	3,8%	10,8%	12,1%	12,7%	9,2%
	Hajdúböszörmény	0,0%*	0,0%*	0,0%*	11,1%	3,8%*
Krónikus májbetegség	Magyarország	0,6%	0,8%	1,7%	0,8%	1,0%
	Hajdúböszörmény	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Rosszindulatú daganat	Magyarország	1,7%	3,3%	6,2%	8,9%	4,5%
	Hajdúböszörmény	0,0%*	0,0%*	8,7%	3,7%	3,8%*
Erős fejfájás	Magyarország	16,5%	17,2%	17,8%	17,7%	17,2%
	Hajdúböszörmény	31,6%	40,0%	17,4%	37,0%	30,4%*
Inkontinencia	Magyarország	0,4%	1,7%	7,2%	19,4%	5,6%
	Hajdúböszörmény	0,0%	0,0%*	17,4%	22,2%	12,7%*
Krónikus szorongás	Magyarország	3,8%	6,7%	12,1%	15,6%	8,6%
	Hajdúböszörmény	0,0%*	20,0%	0,0%*	25,9%	11,4%*
Krónikus depresszió	Magyarország	3,1%	6,1%	9,4%	5,5%	5,9%
	Hajdúböszörmény	0,0%*	20,0%	0,0%*	14,8%	7,6%*
Egyéb mentális problémák	Magyarország	2,5%	4,4%	3,7%	5,9%	3,9%
	Hajdúböszörmény	0,0%*	0,0%*	8,7%	18,5%	8,9%*
Maradandó fogyatékoság sérülés miatt	Magyarország	1,0%	1,4%	6,2%	4,6%	3,1%
	Hajdúböszörmény	0,0%*	10,0%	8,7%	22,2%	11,4%*
Magas koleszterinszint	Magyarország	2,1%	10,6%	23,3%	25,7%	13,7%
	Hajdúböszörmény	0,0%*	20,0%	30,4%	18,5%	17,7%*
Szabálytalan szívverés	Magyarország	4,6%	12,2%	21,8%	31,6%	15,5%
	Hajdúböszörmény	5,3%	10,0%	17,4%	33,3%	19,0%*
Bármely egyéb szívbetegség	Magyarország	1,0%	2,5%	6,9%	14,3%	5,1%
	Hajdúböszörmény	0,0%*	0,0%*	4,3%	3,7%	2,5%*
Csontritkulás	Magyarország	0,2%	3,6%	15,6%	21,9%	8,7%
	Hajdúböszörmény	0,0%	10,0%	8,7%	44,4%	19,0%*

1. Hajdúböszörmény kistérség lakói száma 57950. Alapvetően előregedő a népességszerkezet, de a 20 év alatti népesség viszonylag magas és a 65 év felettiek viszonylag alacsony részaránya miatt mind az öregedési index, mind az időskori függőségi ráta lényegesen az országos érték alatt volt.
2. A Hajdúböszörményi kistérségben a csecsemőhalálozás 7,6‰ volt. A viszonylag jelentős többlet a kicsi esetszámok miatt nem volt statisztikailag szignifikáns.
3. A 2500 g alatti születési súlyú újszülöttek részaránya a kistérségben általában magas volt, de csak 2009-ben érte el a statisztikailag is szignifikáns mértékű kockázatemelkedés szintjét, ami mögött a 2009-es hajdúnánási magas koraszülési gyakoriság állt.
4. A kötelező védőoltások teljesítési arányai 2009-2010 időszakban a Hajdúböszörményi és a Polgári Kistérségben mindegyik védőoltás esetén lényegében 100% volt.
5. Hajdúböszörményben a rendszeresen dohányzó felnőttek részaránya hazai átlagnak felel meg; a napi rendszerességgel alkoholt fogyasztó felnőttek részaránya lényegesen magasabb, mint az országban általában; a középkorúak és az idősebbek elhízás-gyakorisága megfelel az országos átlagnak; a fiatalabbak közt (és nekik köszönhetően a teljes felnőtt népességben) az országos átlaghoz viszonyítva szignifikánsan ritkább az elhízás; a táplálkozási ajánlásoknak lényegesen gyakrabban tesznek eleget, mint Magyarországon általában; a legalább heti gyakorisággal fizikai aktivitást kifejtő felnőttek részaránya minden korosztályban jelentősen kisebb, mint Magyarországon.
6. A méhnyak citológiai vizsgálatát az országos átlagnál 14%-kal gyakrabban (szűrési célcsoportban 19%-kal gyakrabban) végeztek a kistérségben. Az egyes települések közt lényegében semmilyen különbség nem volt megfigyelhető.
7. Mammográfiás vizsgálatokat az országos átlagnál 8%-kal gyakrabban (szűrési célcsoportban 14%-kal gyakrabban) végeztek a kistérségben. Az egyes települések közt lényegében semmilyen különbség nem volt megfigyelhető. Hajdúnánás és Hajdúdorog eredményei nem tértek el egymástól, és mindkét településnél lényegesen kisebb volt a vizsgálati gyakoriság Hajdúböszörményben.
8. A felnőttek vérnyomásmérése és vércukorszint ellenőrzése az országos átlagnak megfelelő gyakorisággal történik Hajdúböszörményben. A lipid-státusz értékelésére Hajdúböszörményben gyakrabban kerül sor, mint az országban általában. Fogorvosi ellátást gyakrabban, háziorvosi ellátást az országos átlagnak megfelelő gyakorisággal veszik igénybe Hajdúböszörményben. Szakorvosi ellátást az idősebbek gyakrabban veszik igénybe Hajdúböszörményben, mint az országos referencia adatok alapján várható lenne.

9. Hajdúböszörményben a felnőttek önmaguk egészségét ugyanolyannak ítélik, mint az országban általában; az országos átlagnak megfelelően értékelik saját lehetőségeiket az egészségi állapotuk javítása terén; többen vélekednek úgy, hogy az egészségük érdekében a családjuk biztonsága miatt is felelősek, mint az országban általában.
10. Az önbevalláson alapuló betegséggyakoriság számos ponton mutatott eltérést a referencia gyakoriságtól Hajdúböszörményben. Az alábbi kórképek előfordulása tűnik az országos előforduláshoz képest lényegesen gyakoribbnak: hipertónia; reuma, ízületi gyulladás; ízületi kopás; derékfájás vagy egyéb krónikus hátgerincprobléma; nyaki fájdalom vagy egyéb krónikus nyaki gerincprobléma; erős fejfájás, migrén.
11. A háziorvosok által Központi Statisztikai Hivatalnak küldött jelentései alapján a kistérségben kockázatemelkedést mutató gyermekkori betegségek a kockázatemelkedés mértéke szerinti csökkenő sorrendben az alábbiak voltak: a szemizmok, a binokuláris szemmozgás, az alkalmazkodás és a fénytörés betegségei, deformáló hátgerinc- elváltozások, mentális retardatio, atopiás dermatitis, a keringési rendszer veleszületett rendellenességei, a húgyrendszer veleszületett rendellenességei, glomerularis betegségek, psoriasis.
12. A háziorvosok által Központi Statisztikai Hivatalnak küldött jelentései alapján az országos átlagnál 26%-kal magasabb volt a regisztrált betegségek gyakorisága. Az egy felnőttre jutó betegségek száma a Hajdúböszörményi kistérségben 1,83 volt (lényegesen magasabb volt a Hajdúdorogon, és lényegesen alacsonyabb Hajdúnánáson). A kistérség szintjén a megbetegedési többletért a rosszindulatú daganatok, a vér és vérképző szervek betegségei, a diabetes mellitus, egyéb endokrin mirigyek rendellenességei, pszichoaktív szer használata által okozott mentális és viselkedészavarok, schizophrenia, mentális retardatio, vakság és csökkent látás, magasvérnyomás betegség, ischaemiás szívbetegségek, a szívbetegségek egyéb formái, cerebrovasculáris betegségek, asthma, nem fertőzőes vékony- és vastagbél gyulladás, seropositív és egyéb rheumatoid arthritis, deformáló hátgerinc- elváltozások, spondyloopathiák, veseelégtelenség és alkohol okozta mentális és viselkedészavarok voltak felelősek.
13. A Hajdúböszörményi kistérségben egy praxis tagja a Háziorvosi Morbiditási Adatgyűjtési Programnak, ahol nők közt magas volt a hipertónia, mindkét nemben pedig az ischaemiás szívbetegségek incidenciája. A prevalenciák mindkét betegségnél és mindkét nemben emelkedett kockázatot mutattak.
14. A Nemzeti Rákregiszter adatai alapján statisztikailag szignifikáns volt a gyomorrákos kockázatemelkedés Hajdúnánáson és a kistérségben. Hajdúböszörményben magas volt a bronchus-karcinómák és a légzőrendszer egyéb daganatai kialakulásának kockázata. A légzőrendszer egyéb daganatainak incidenciája magas volt még Hajdúnánáson és az egész kistérségben is. A prosztatarák kialakulásának kockázata magas volt Hajdúböszörményben, Hajdúnánáson és az egész kistérségben is.
15. A kistérségben és annak minden egyes településén az országossal megegyezően a halálozási kockázatok. Haláloki főcsoportokat tekintve csak az erőszakos halálmek fordultak elő az országos referencia szintnél nagyobb gyakorisággal.
16. A kistérség szintjén emelkedett kockázatot mutattak a nyelőcső rosszindulatú daganatai, öngyilkosság és önsértés, a morbiditás és mortalitás külső okai és a hipertónia. Az agyérbetegségek viszont szignifikánsan ritkábban okoztak halált, mint az országban.
17. Hajdúböszörményben magas kockázatot mutattak a nyelőcső rosszindulatú daganatai, öngyilkosság és önsértés és a morbiditás és mortalitás külső okai. Az agyérbetegségek viszont szignifikánsan ritkábban okoztak halált, mint az országban általában.

13. Irodalomjegyzék

1. Ádány, R., Hajdú, P., Széles, Gy., Vokó, Z., Kósa, K: Public health challenges of the 21st century and the role of schools of public health in Central and Eastern Europe. *Public Health Reviews*, 30, 15-33, (2002).
2. Széles, Gy., Vokó, Z., Jenei, T., Kardos, L., Bajtay, A., Hamburger, I., Kósa, Zs., Péntes, M., Tokár, Zs., Paul, Zs., Papp, E., Menyhárt, I., Parragi, K., Horváth, G., Ertner, S., Esenszky, B., Fodor, M., Molnár, I., Lun, K., Ádány, R.: Háziorvosi Morbiditási Adatgyűjtés Program kidolgozása, elindítása és működtetése Magyarországon. A magas vérnyomás, cukorbetegség és májzsugor prevalenciája. *Orvosi Hetilap*, 144, 1521-1529, (2003).
3. Széles, Gy., K. Fülöp, I., Bordás, I., Ádány, R.: A krónikus nem fertőző betegségek okozta morbiditás alakulása Magyarországon a HMAP és a GYÓGYINFOK adatai tükrében. In: A magyar lakosság egészségi állapota az ezredfordulón, Ádány R. (Ed.), Medicina Könyvkiadó Rt., Budapest, 43-72, (2003).
4. Kardos, L., Széles, Gy., V. Hajdú, P., Bordás, I., Ádány R.: Az emésztőrendszeri betegségek morbiditása és az általuk okozott halálozás alakulása hazánkban.. In: A magyar lakosság egészségi állapota az ezredfordulón, Ádány R. (Ed.), Medicina Könyvkiadó Rt., Budapest, 141-160, (2003).
5. Széles, Gy., Vokó, Z., Jenei, T., Kardos, L., Pocsai Z., Bajtay, A., Papp, E., Pásti, G., Kósa, Zs., Molnár, I., Lun K., Ádány, R.: A preliminary evaluation of a health monitoring programme in Hungary. *Eur. J. Publ. Health*, 15, 26-32, (2005).
Impakt faktor: 1,118
8. Giampaoli, S., Hammar, N., Ádány, R., De Peretti, C., on behalf of the EUROCISS Research Group: Population-based register of stroke: manual of operations. *Eur. J. Cardiov. Prev. R.*, 14, S23-S41, (2007).
Impakt faktor: 2,221
10. Jermendy, Gy., Nádas, J., Szigethy, E., Széles, Gy., Hídvégi, T., Paragh, Gy., Ádány, R.: A cukorbetegség és az emelkedett éhomi vércukor prevalenciája a hazai felnőttkorú lakosság körében: reprezentatív keresztmetszeti szűrővizsgálat eredményei. *Magyar Belorv. Arch.*, 61, 203-207, (2008).
11. Ádány, R.: A magyar lakosság egészségi állapota, különös tekintettel az ezredforduló utáni időszakra. *Népegészségügy*, 86, 2, 5-20, (2008).
19. Ádány, R., Bugán A., Bíró, K., Rurik, I.: Az alapellátás tartalmi, struktúrális és finanszírozási átalakítása, mint a hazai népegészségügyi helyzet javításának eszköze. *Népegészségügy*, 87, 2, 117-122, (2009).
21. Ádány R., Boncz I., Dózsa Cs., Kozmann Gy., Nagymajtényi L., Sándor J., Repa I., Tompa A., Kovács A.: Az egészség-monitoring rendszer fejlesztésének szükségessége és lehetősége Magyarországon. *Népegészségügy*, 87, 4, 284-290, (2009).
24. Jermendy, Gy., Nádas, J., Szigethy, E., Széles, Gy., Nagy, A., Hídvégi, T., Paragh, Gy., Ádány, R.: Prevalence rate of diabetes mellitus and impaired fasting glycemia in Hungary: cross-sectional study on nationally representative sample of people aged 20-69 years. *Croat. Med. J.*, 51, 2, 151-6, (2010).
Impakt faktor: 1,455

25. Földvári A, Szabó E, Sándor J: Az elhízás és a táplálkozási szokások vizsgálata keringési betegségben szenvedők körében. Kardiiovaszkuláris prevenció és rehabilitáció, 3: 14-20, 2010.

26. Szabó Edit, Földvári Anett, Kovács Eszter, Sándor János: Lipid státusz vizsgálata keringési betegségben szenvedők körében. Medicus Universalis XLIV: 65-69; 2011.

27. Petrovski, B. E., Széles, Gy., Melles, M., Pataki, V., Kardos, L., Jenei, T., Ádány, R., Vokó, Z.: Behaviour does not fully explain the high risk of chronic liver disease in less educated men in Hungary. Eur. J. Public Health, 21, 5, 662-666, (2011).

Impakt faktor: 2,267

29. Nagy, A., Ádány, R., Sándor, J.: Effect of diagnosis-time and initial treatment on the onset of type 2 diabetes mellitus complications: A population-based representative cross-sectional study in Hungary. Diabetes Res. Clin. Pract., 94, 3, e65-e67, (2011).

Impakt faktor: 2,134

32. Szigethy, E., Széles, Gy., Horváth, A., Hídvégi, T., Jermedy, Gy., Paragh, Gy., Blaskó, Gy., Ádány, R., Vokó, Z.: Epidemiology of the metabolic syndrome in Hungary. Public Health, 126, 2, 143-149, (2012).

Impakt faktor: 1,267

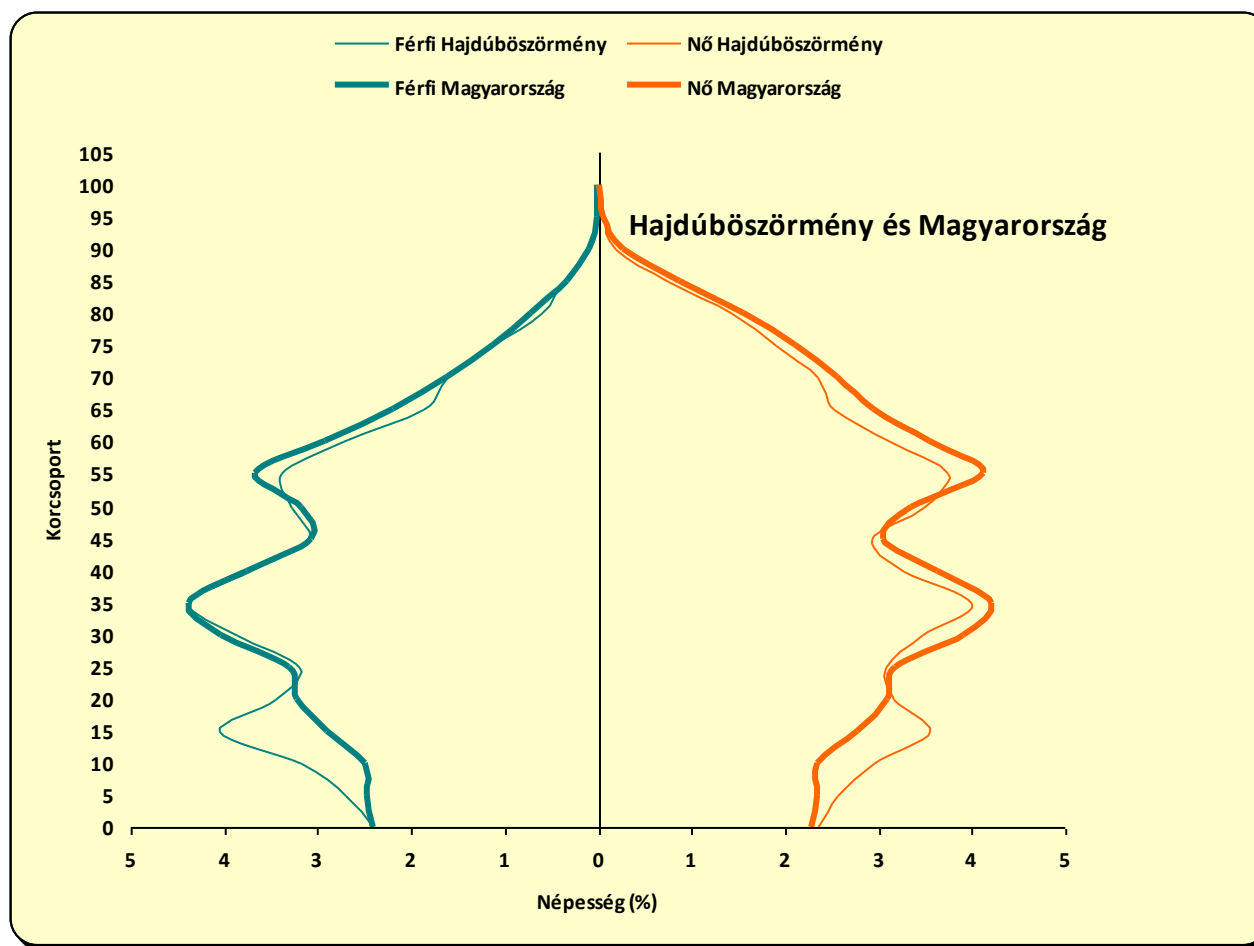
1. melléklet

Kiegészítő táblázatok és ábrák

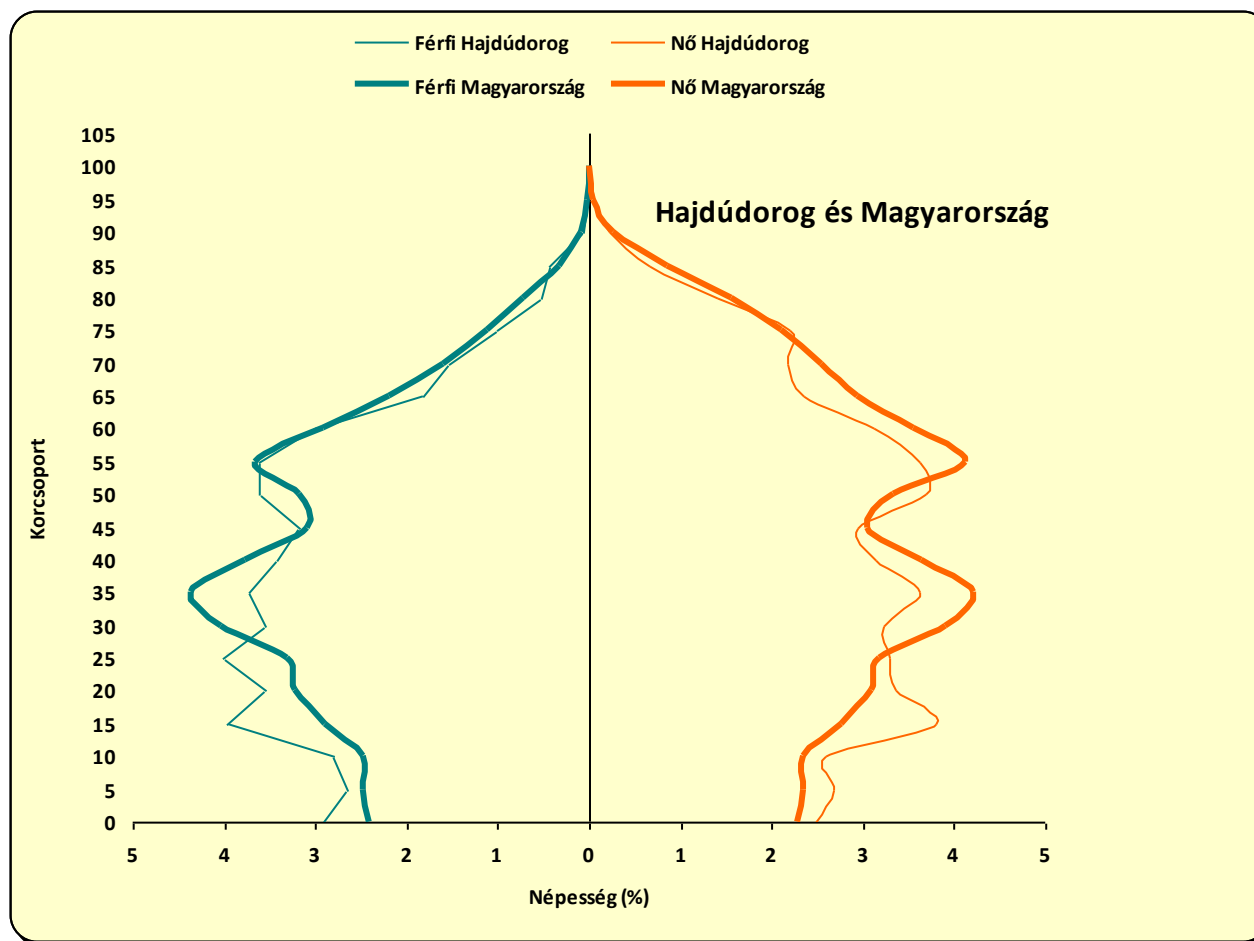
M1 táblázat. Hajdúböszörmény kistérség népességének demográfiai összetétele 2012. január 1-jén.

	Hajdúböszörmény					Hajdúdorog					Hajdúnánás					Kistérség					Magyarország				
Korcsoport	Férfi	Nő	Összes	% Férfi	% Nő	Férfi	Nő	Összes	% Férfi	% Nő	Férfi	Nő	Összes	% Férfi	% Nő	Férfi	Nő	Összes	% Férfi	% Nő	Férfi	Nő	Összes	% Férfi	% Nő
0-4	763	741	1504	2,42	2,35	258	219	477	2,91	2,47	407	363	770	2,32	2,07	1428	1323	2751	2,46	2,28	242353	229559	471912	2,40	2,27
5-9	853	809	1662	2,70	2,56	235	238	473	2,65	2,68	456	430	886	2,60	2,45	1544	1477	3021	2,66	2,55	249814	236565	486379	2,48	2,34
10-14	1004	927	1931	3,18	2,94	249	230	479	2,81	2,59	509	490	999	2,91	2,80	1762	1647	3409	3,04	2,84	250754	237039	487793	2,48	2,35
15-19	1282	1118	2400	4,06	3,54	352	337	689	3,97	3,80	599	500	1099	3,42	2,85	2233	1955	4188	3,85	3,37	292896	278931	571827	2,90	2,76
20-24	1090	999	2089	3,45	3,17	316	297	613	3,56	3,35	645	606	1251	3,68	3,46	2051	1902	3953	3,54	3,28	325325	311240	636565	3,22	3,08
25-29	1007	967	1974	3,19	3,06	356	292	648	4,01	3,29	600	594	1194	3,42	3,39	1963	1853	3816	3,39	3,20	333616	321461	655077	3,31	3,19
30-34	1223	1094	2317	3,88	3,47	316	287	603	3,56	3,23	703	579	1282	4,01	3,30	2242	1960	4202	3,87	3,38	407417	394254	801671	4,04	3,91
35-39	1382	1260	2642	4,38	3,99	330	322	652	3,72	3,63	672	603	1275	3,84	3,44	2384	2185	4569	4,11	3,77	441456	423873	865329	4,37	4,20
40-44	1177	1030	2207	3,73	3,26	303	279	582	3,41	3,14	632	580	1212	3,61	3,31	2112	1889	4001	3,64	3,26	379571	366329	745900	3,76	3,63
45-49	982	919	1901	3,11	2,91	282	261	543	3,18	2,94	613	591	1204	3,50	3,37	1877	1771	3648	3,24	3,06	310992	307974	618966	3,08	3,05
50-54	1038	1101	2139	3,29	3,49	321	327	648	3,62	3,68	664	619	1283	3,79	3,53	2023	2047	4070	3,49	3,53	320022	337126	657148	3,17	3,34
55-59	1074	1178	2252	3,40	3,73	322	321	643	3,63	3,62	591	701	1292	3,37	4,00	1987	2200	4187	3,43	3,80	370673	415093	785766	3,67	4,11
60-64	862	982	1844	2,73	3,11	264	277	541	2,97	3,12	482	535	1017	2,75	3,05	1608	1794	3402	2,77	3,10	294608	358349	652957	2,92	3,55
65-69	593	797	1390	1,88	2,53	161	209	370	1,81	2,36	322	426	748	1,84	2,43	1076	1432	2508	1,86	2,47	220675	297066	517741	2,19	2,94
70-74	513	739	1252	1,63	2,34	137	192	329	1,54	2,16	292	441	733	1,67	2,52	942	1372	2314	1,63	2,37	162428	257826	420254	1,61	2,55
75-79	353	598	951	1,12	1,90	89	195	284	1,00	2,20	216	350	566	1,23	2,00	658	1143	1801	1,14	1,97	113868	211784	325652	1,13	2,10
80-84	192	449	641	0,61	1,42	47	125	172	0,53	1,41	154	288	442	0,88	1,64	393	862	1255	0,68	1,49	72405	156438	228843	0,72	1,55
85-89	118	230	348	0,37	0,73	38	59	97	0,43	0,66	59	146	205	0,34	0,83	215	435	650	0,37	0,75	32572	87007	119579	0,32	0,86
90-94	30	60	90	0,10	0,19	6	20	26	0,07	0,23	15	35	50	0,09	0,20	51	115	166	0,09	0,20	8954	26416	35370	0,09	0,26
95-99	4	17	21	0,01	0,05	2	3	5	0,02	0,03	3	10	13	0,02	0,06	9	30	39	0,02	0,05	1372	4700	6072	0,01	0,05
100-	0	0	0	0,00	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0	0	0	0,00	0,00	326	954	1280	0,00	0,01
Összesen	15540	16015	31555	49,25	50,75	4384	4490	8874	49,40	50,60	8634	8887	17521	49,28	50,72	28558	29392	57950	49,28	50,72	4832097	5259984	10092081	47,88	52,12

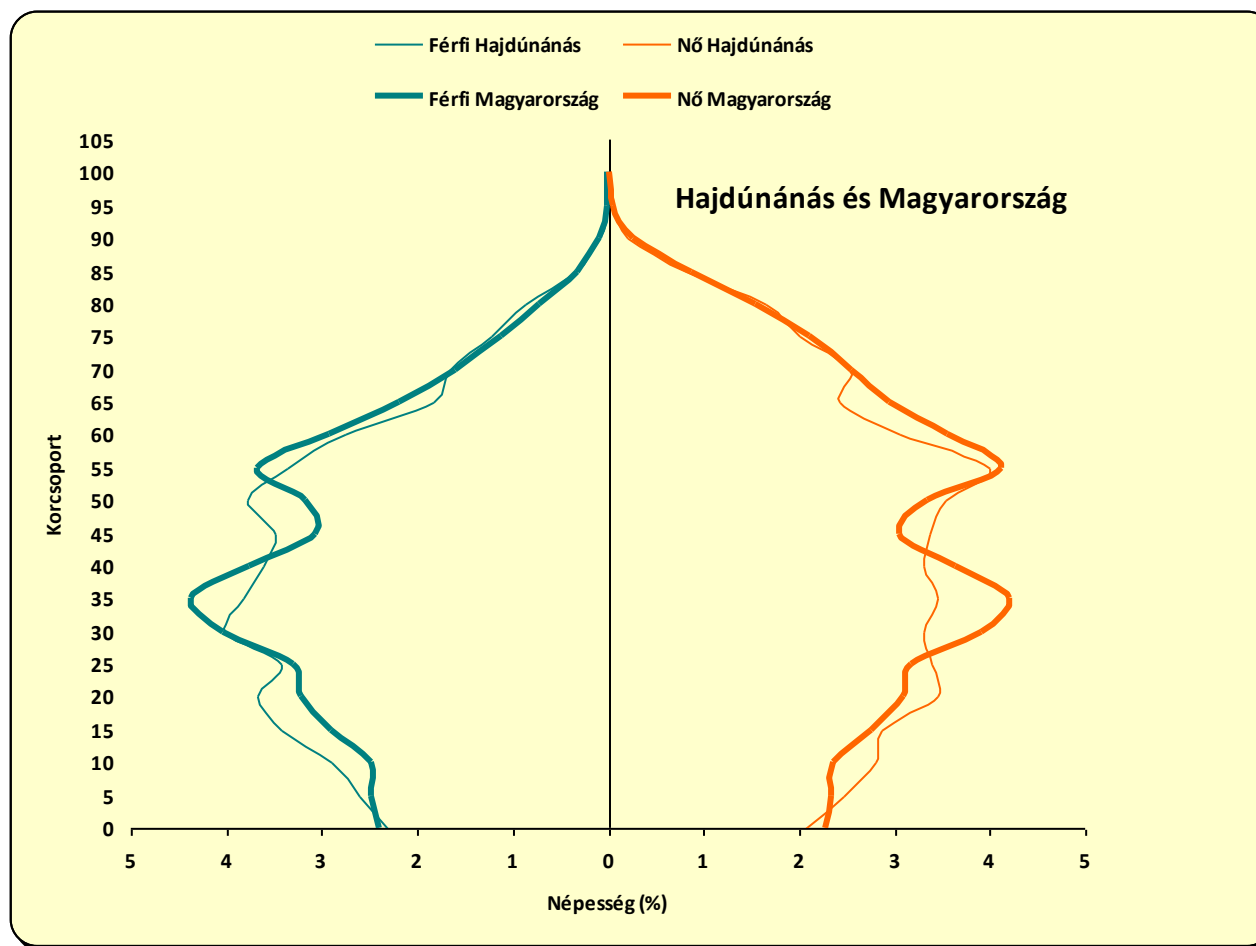
M1. ábra. Hajdúböszörmény népességének kor és nem szerinti összetétele 2012. január 1-jén a magyarországi referencia eloszláshoz viszonyítva

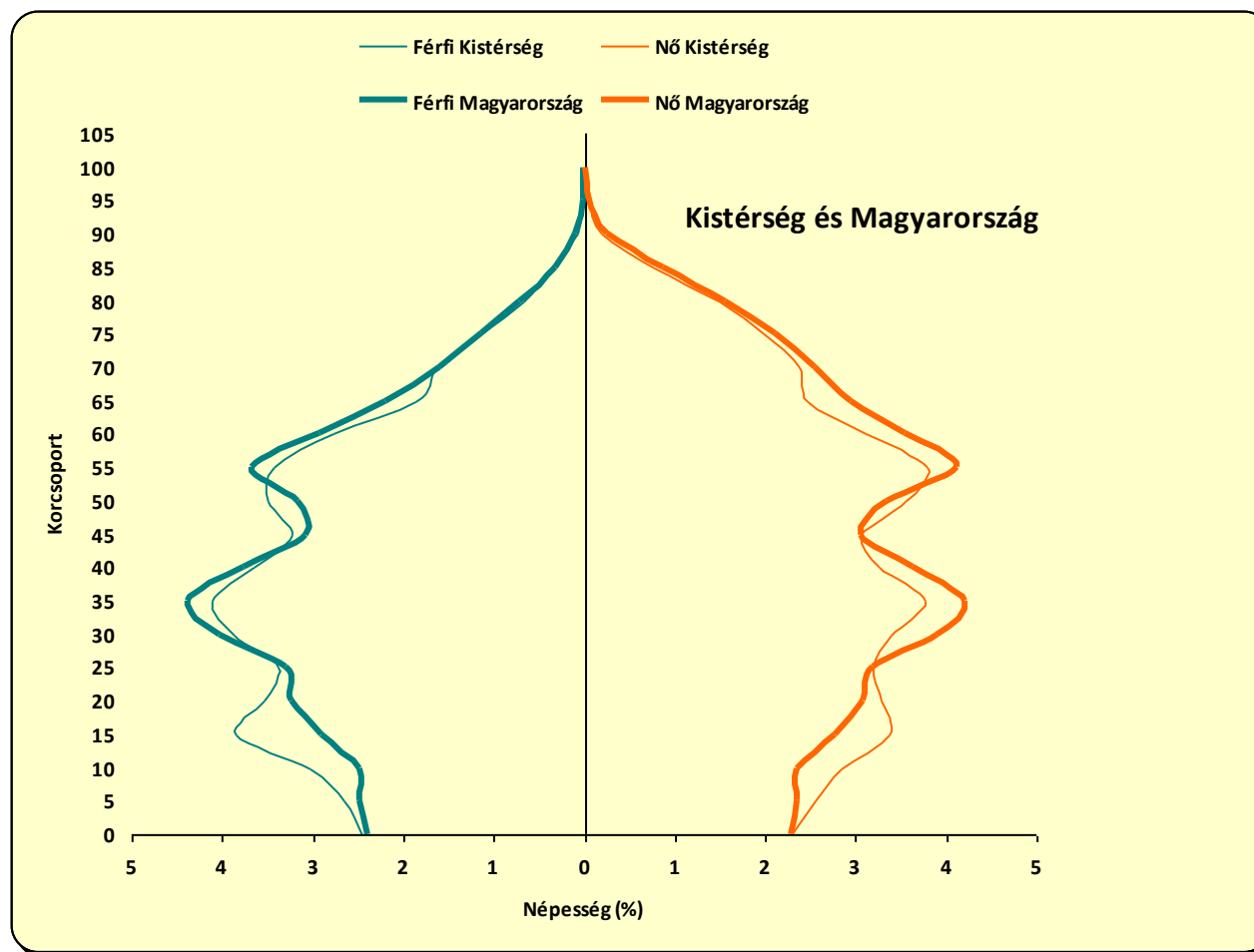
M2. ábra. Hajdúdorog népességének kor és nem szerinti összetétele 2012. január 1-jén a magyarországi referencia eloszláshoz viszonyítva

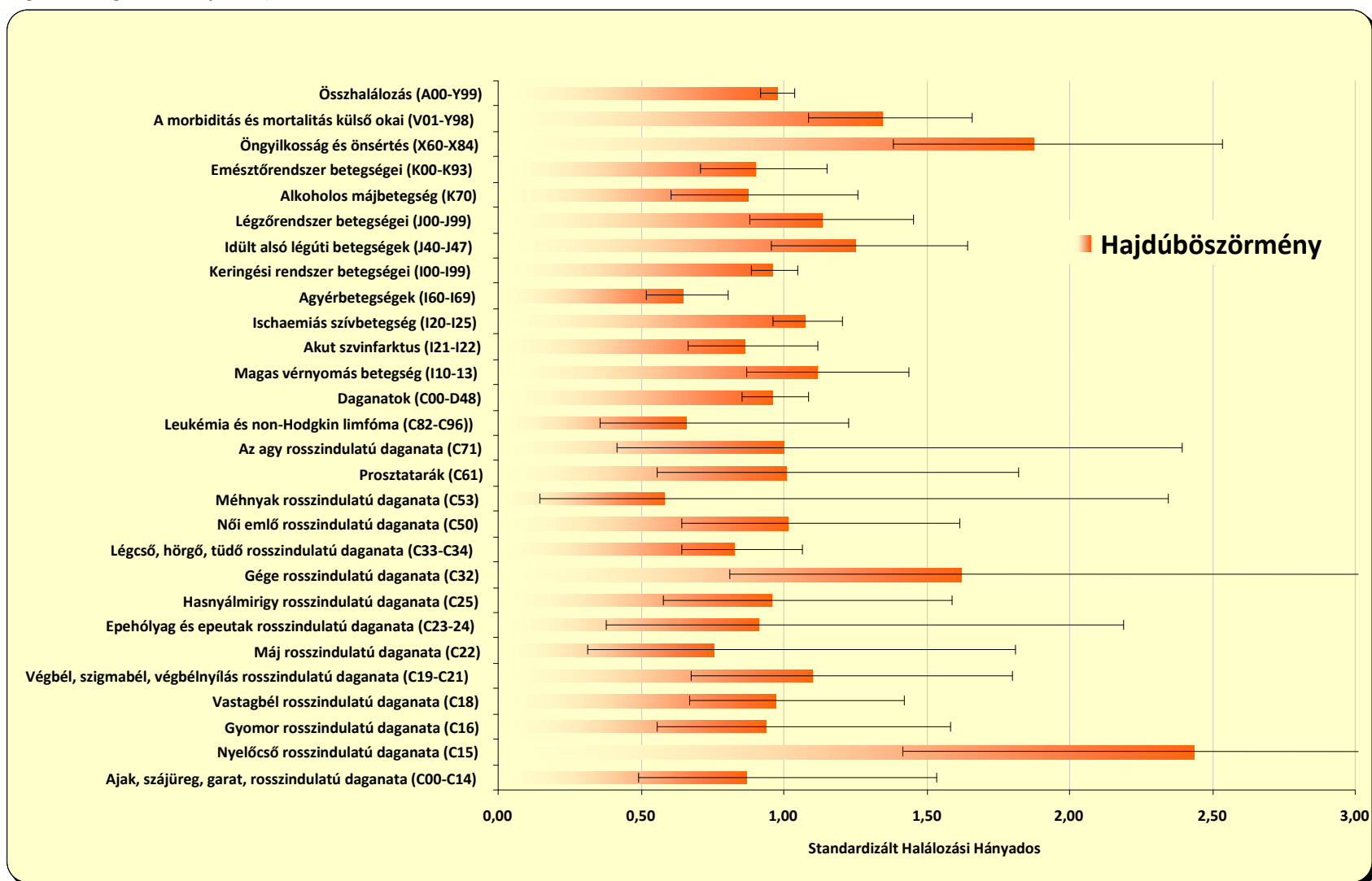
M3. ábra. Hajdúnánás népességének kor és nem szerinti összetétele 2012. január 1-jén a magyarországi referencia eloszláshoz viszonyítva

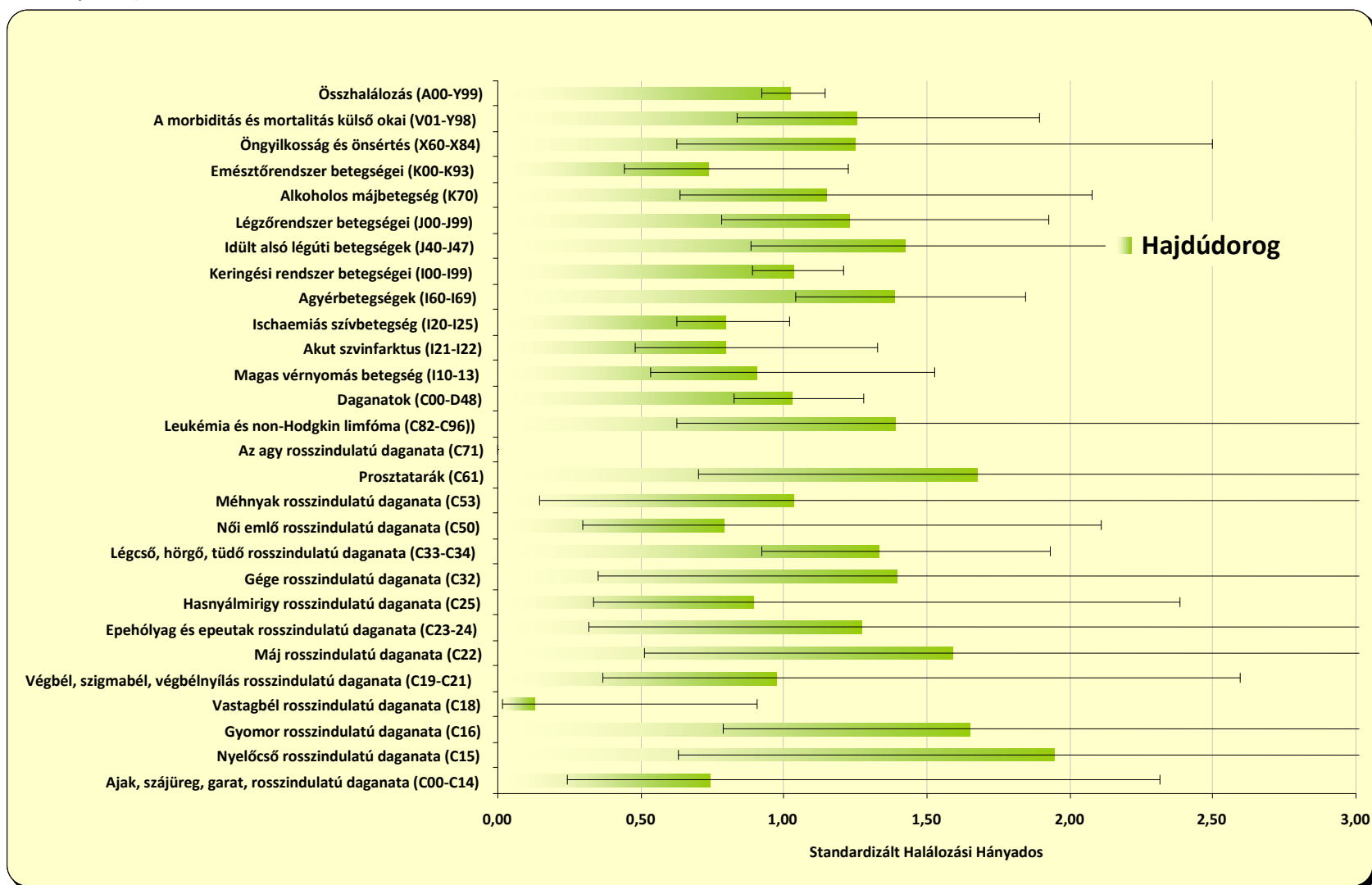
M4. ábra. Hajdúböszörményi kistérség népességének kor és nem szerinti összetétele 2012. január 1-jén a magyarországi referencia eloszláshoz viszonyítva

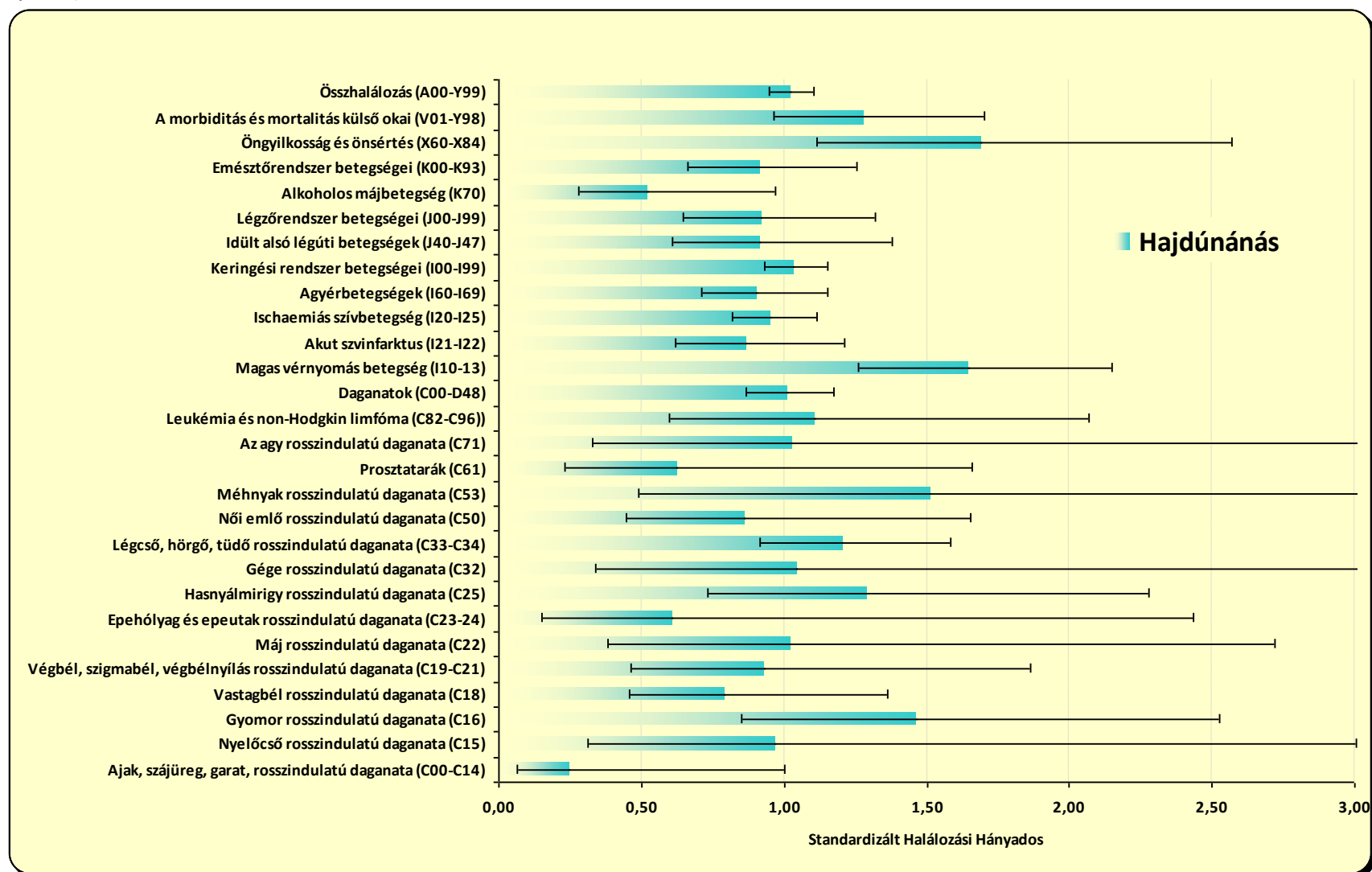
M5. ábra Halálózási kockázat az országos átlaghoz viszonyítva Hajdúböszörményben, 2008-2010 időszakban. (Kor és nem szerint standardizált halálózási hányadosok a 95%-os megbízhatósági tartományokkal.)

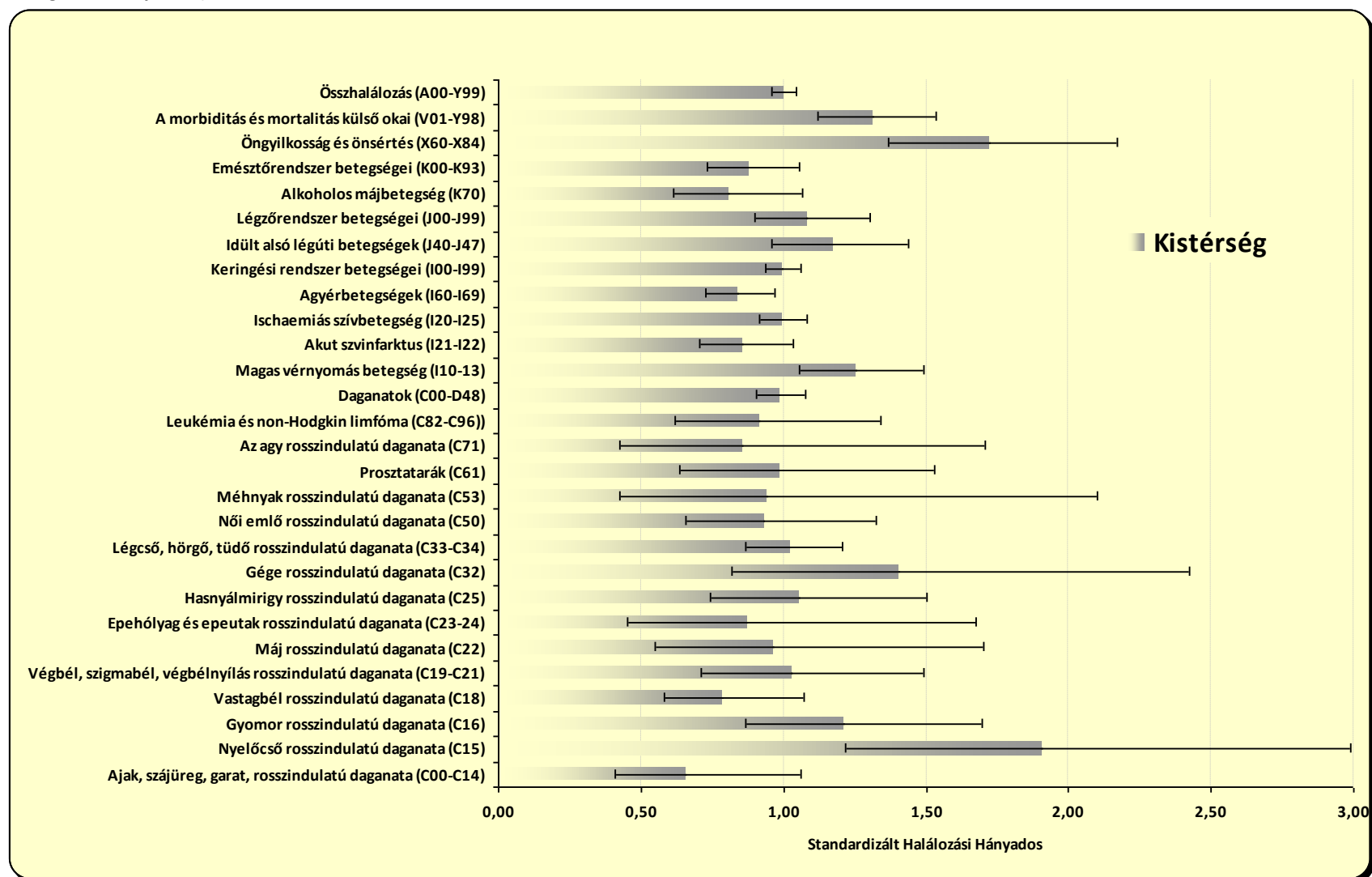
M6. ábra Halálózási kockázat az országos átlaghoz viszonyítva Hajdúdoragon, 2008-2010 időszakban. (Kor és nem szerint standardizált halálózási hányadosok a 95%-os megbízhatósági tartományokkal.)

M7. ábra Halálózási kockázat az országos átlaghoz viszonyítva Hajdúnánáson, 2008-2010 időszakban. (Kor és nem szerint standardizált halálózási hányadosok a 95%-os megbízhatósági tartományokkal.)

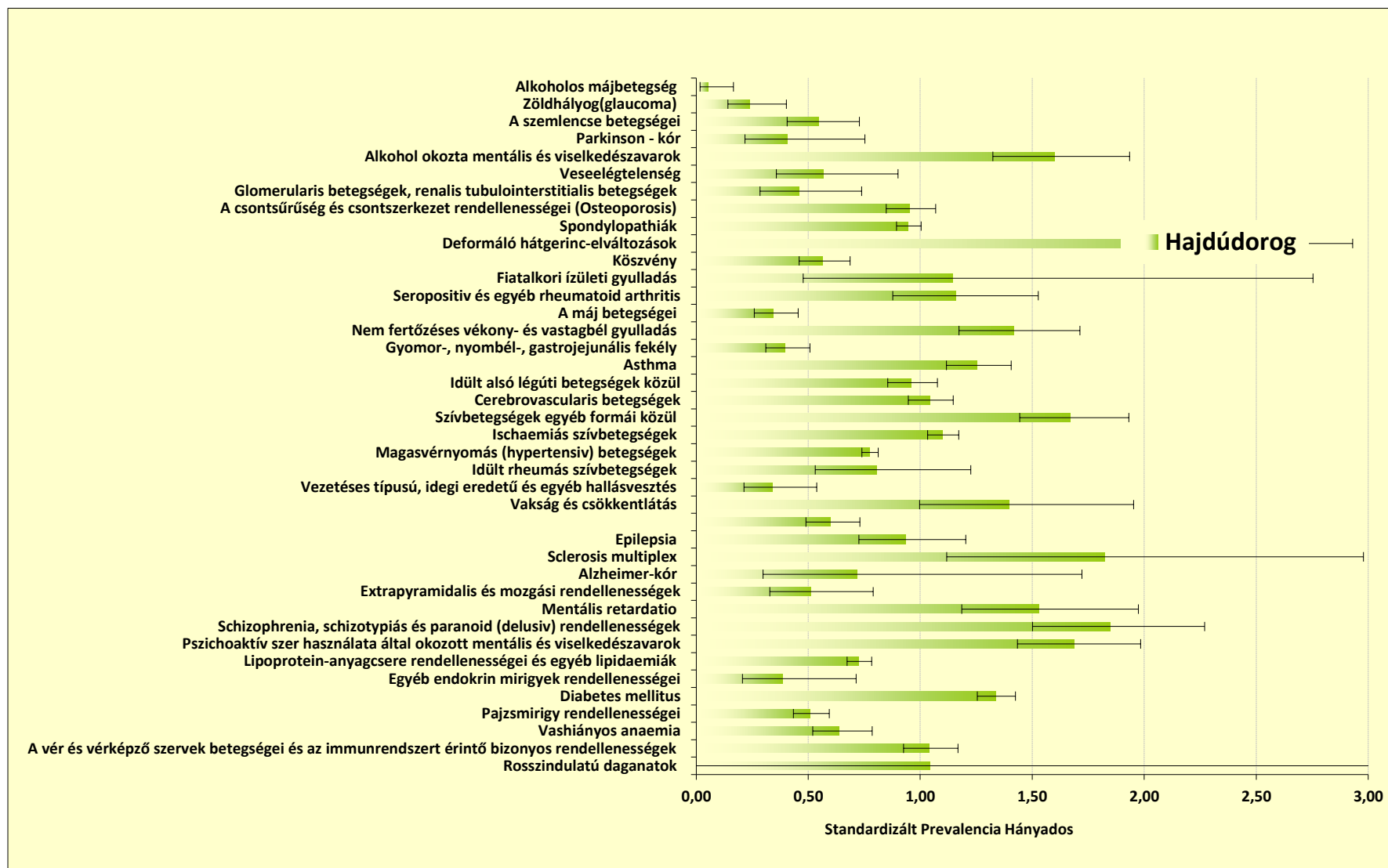

M8. ábra Halálózási kockázat az országos átlaghoz viszonyítva Hajdúböszörményi kistérségben, 2008-2010 időszakban. (Kor és nem szerint standardizált halálózási hányadosok a 95%-os megbízhatósági tartományokkal.)

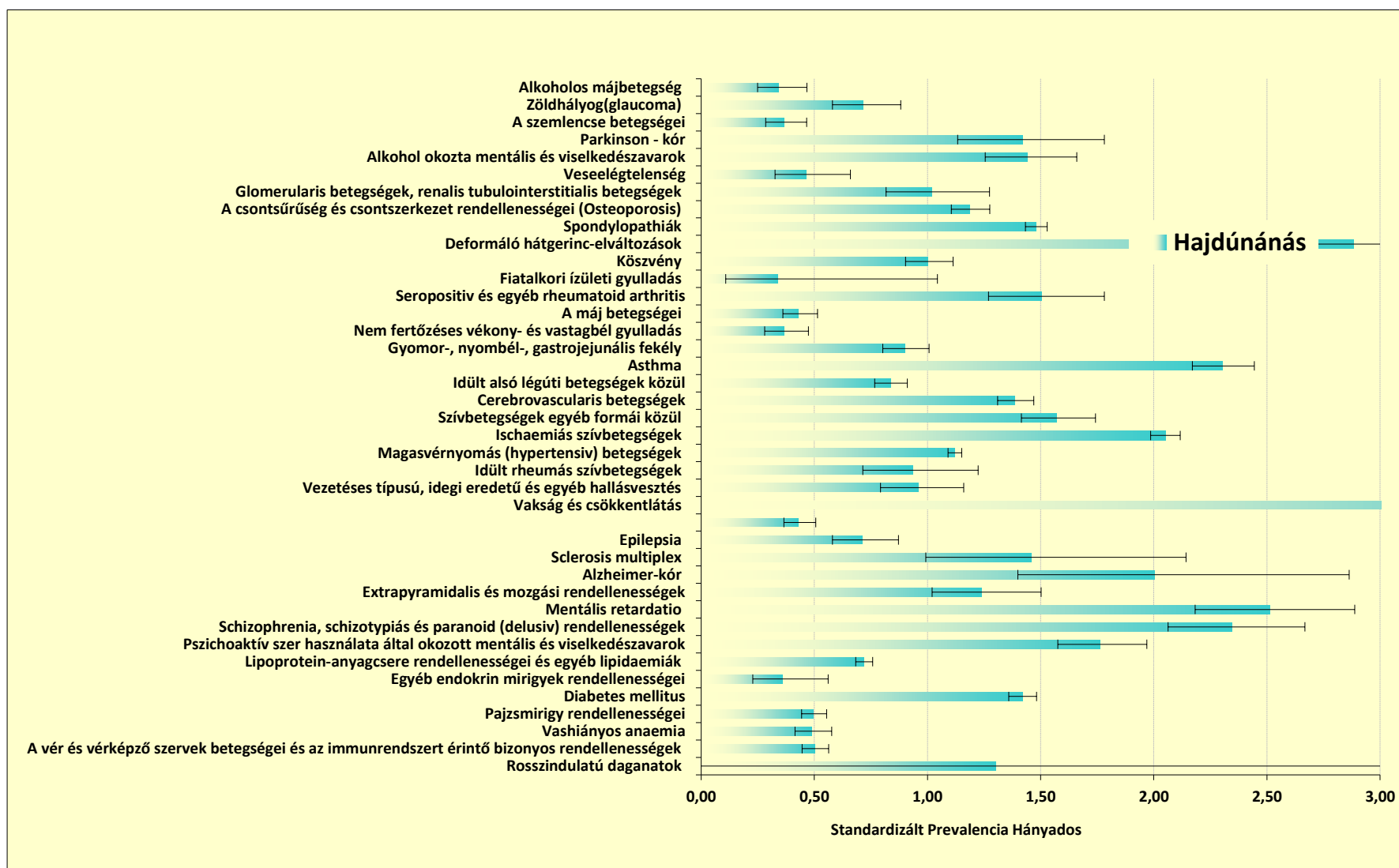

M9. ábra Relatív betegséggyakoriság Hajdúdorogon felnőttek közt a Központi Statisztikai Hivatal Morbiditási Adattára alapján, 2011-ben. (Kor és nem szerint standardizált prevalencia hányadosok a 95%-os megbízhatósági tartományokkal.)

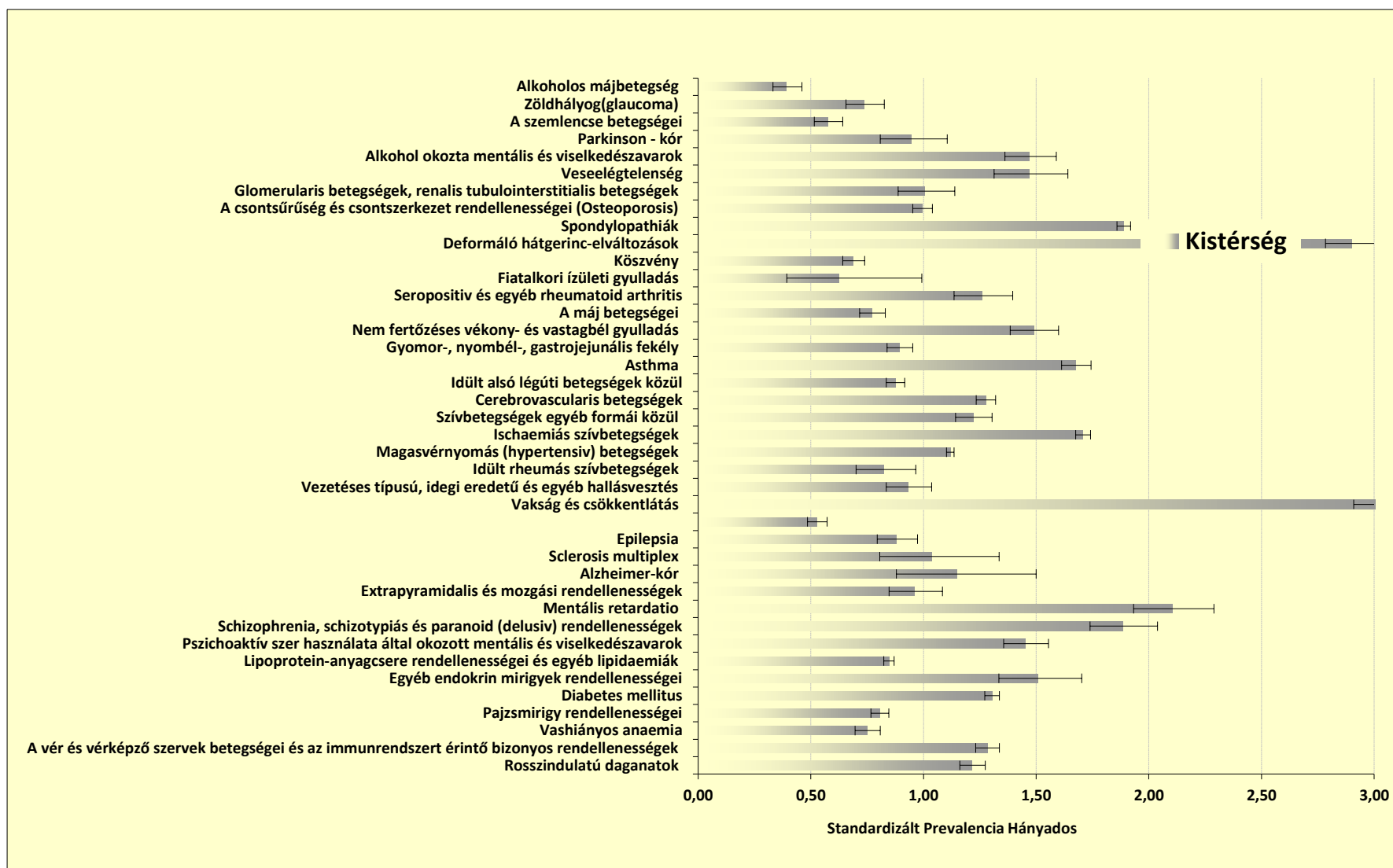
M10. ábra Relatív betegséggyakoriság Hajdúdorogon felnőttek közt a Központi Statisztikai Hivatal Morbiditási Adattára alapján, 2011-ben. (Kor és nem szerint standardizált prevalencia hányadosok a 95%-os megbízhatósági tartományokkal.)

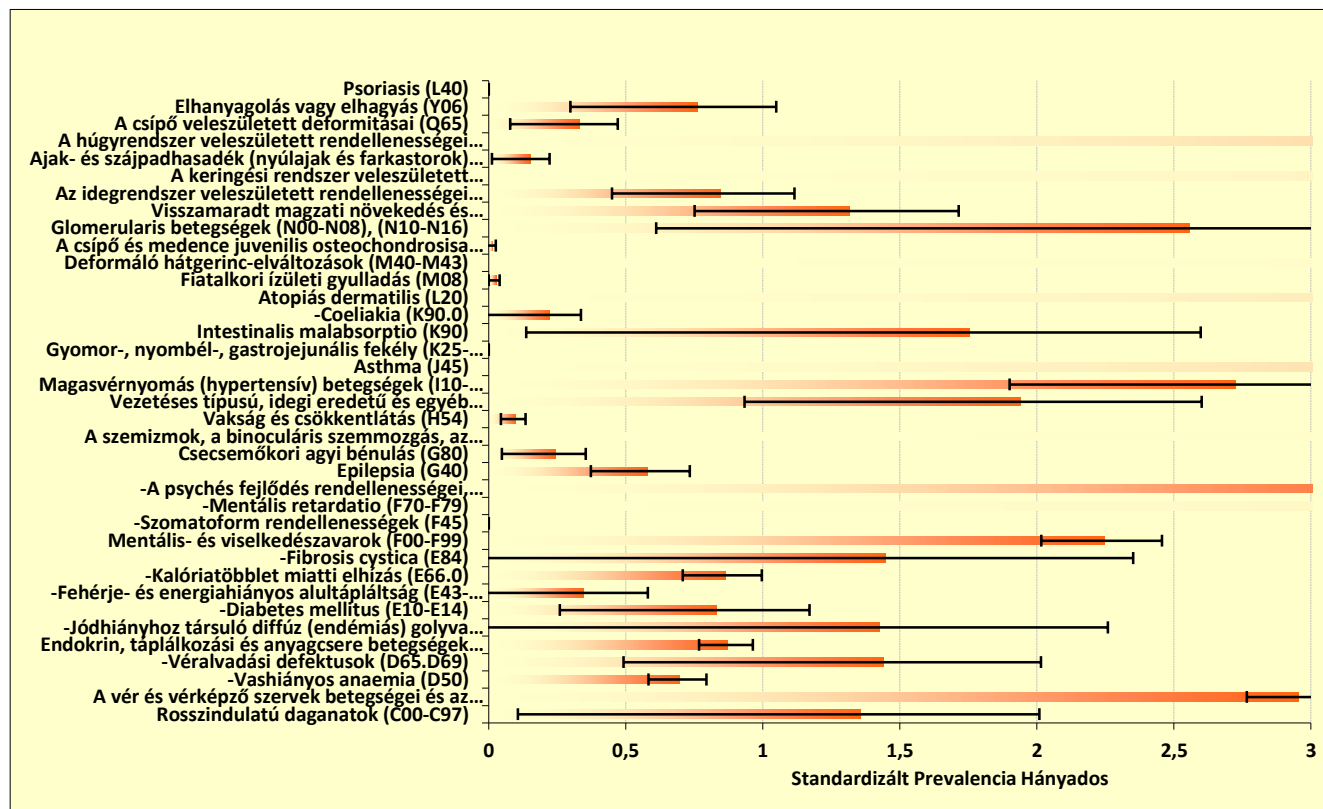
M11. ábra Relatív betegséggyakoriság Hajdúnánáson felnőttek közt a Központi Statisztikai Hivatal Morbiditási Adattára alapján, 2011-ben. (Kor és nem szerint standardizált prevalencia hányadosok a 95%-os megbízhatósági tartományokkal.)

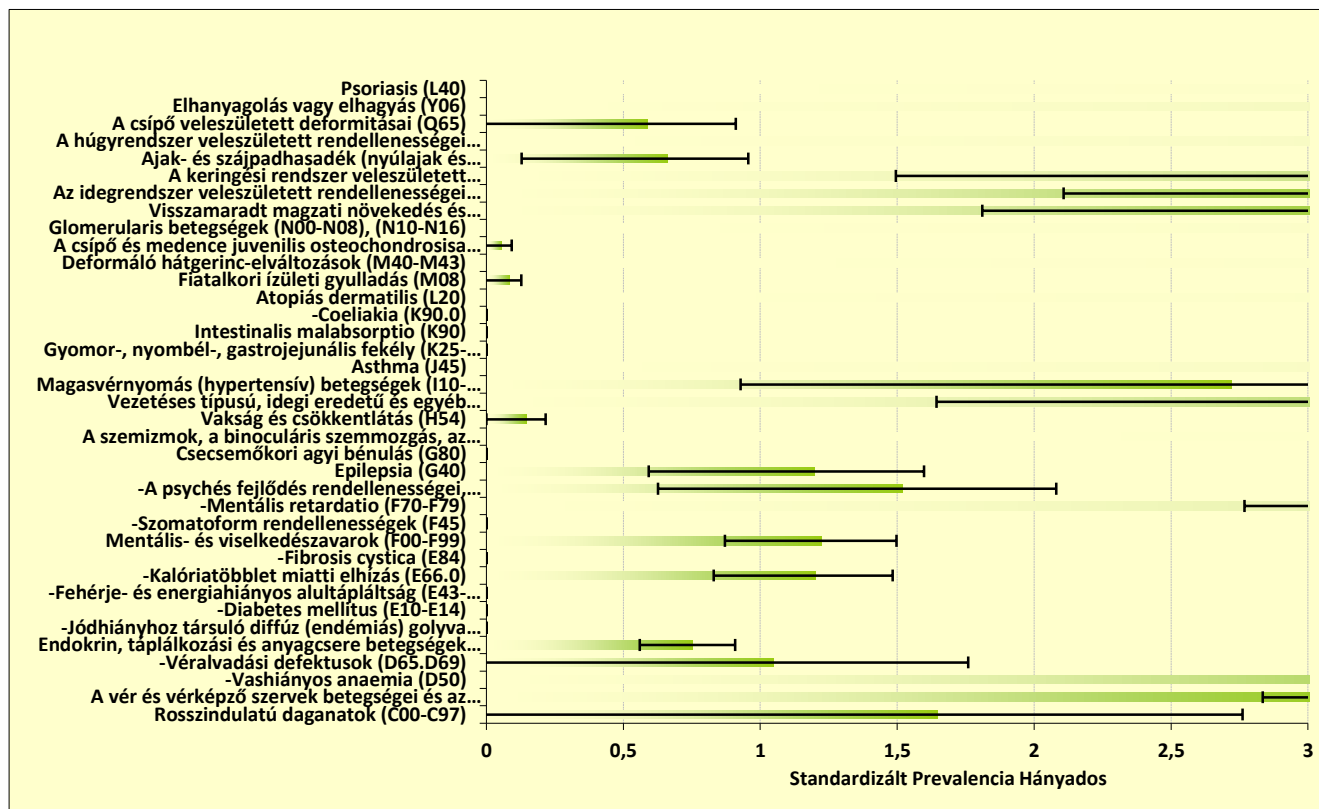
M12. ábra Relatív betegséggyakoriság Hajdúböszörményi kistérségben felnőttek közt a Központi Statisztikai Hivatal Morbiditási Adattára alapján, 2011-ben. (Kor és nem szerint standardizált prevalencia hányadosok a 95%-os megbízhatósági tartományokkal.)

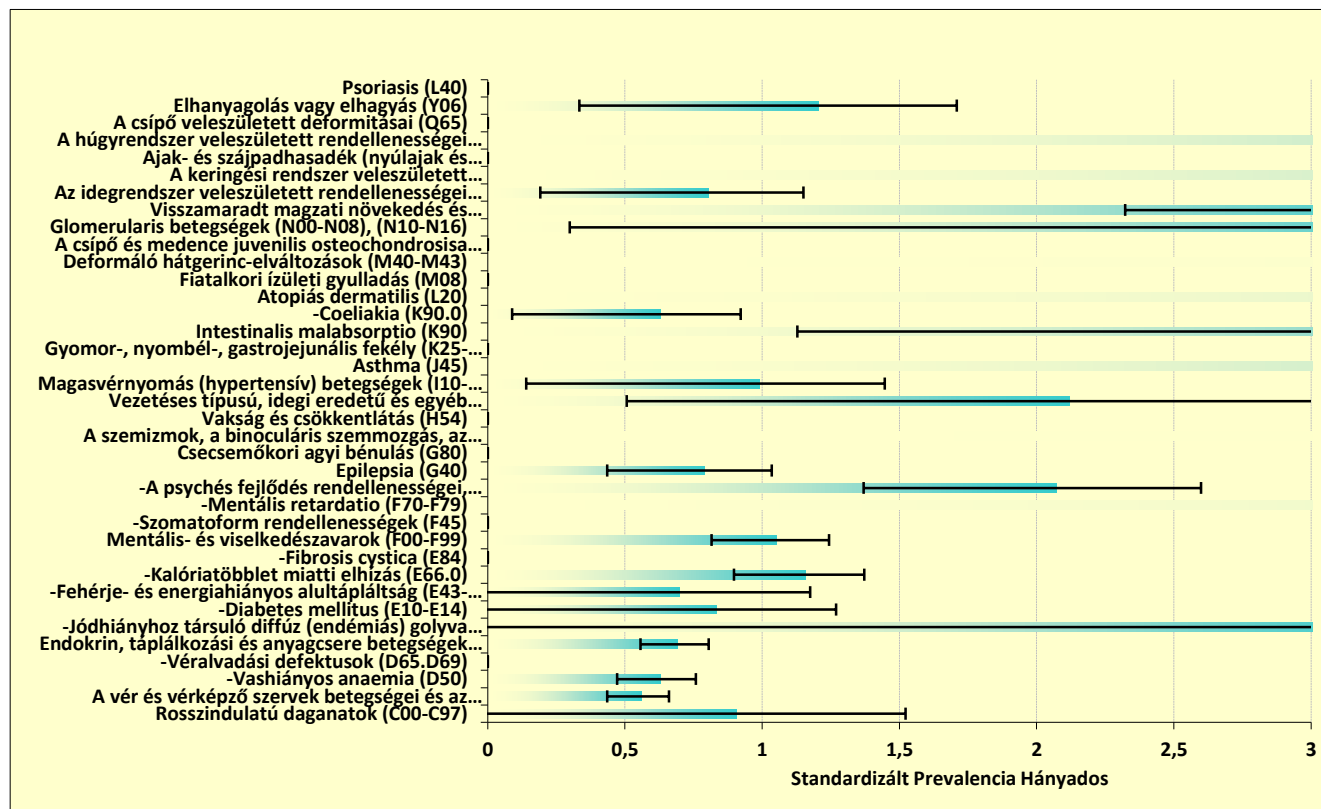
M13. ábra Relatív betegséggyakoriság Hajdúböszörményen gyerekek közt a Központi Statisztikai Hivatal Morbiditási Adattára alapján, 2011-ben. (Kor és nem szerint standardizált prevalencia hányadosok a 95%-os megbízhatósági tartományokkal.)

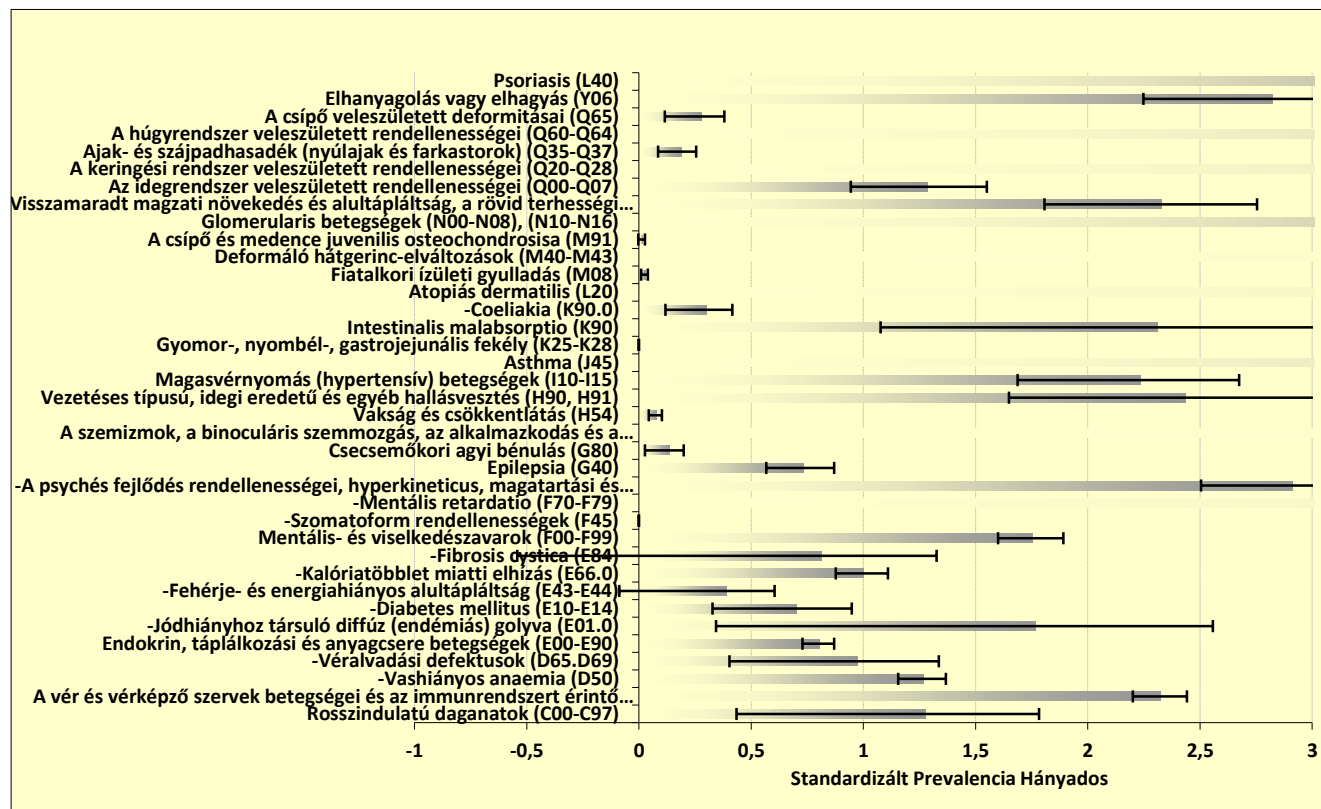
M14. ábra Relatív betegséggyakoriság Hajdúdorogon gyerekek közt a Központi Statisztikai Hivatal Morbiditási Adattára alapján, 2011-ben. (Kor és nem szerint standardizált prevalencia hányadosok a 95%-os megbízhatósági tartományokkal.)

M15. ábra Relatív betegséggyakoriság Hajdúnánáson gyerekek közt a Központi Statisztikai Hivatal Morbiditási Adattára alapján, 2011-ben. (Kor és nem szerint standardizált prevalencia hányadosok a 95%-os megbízhatósági tartományokkal.)

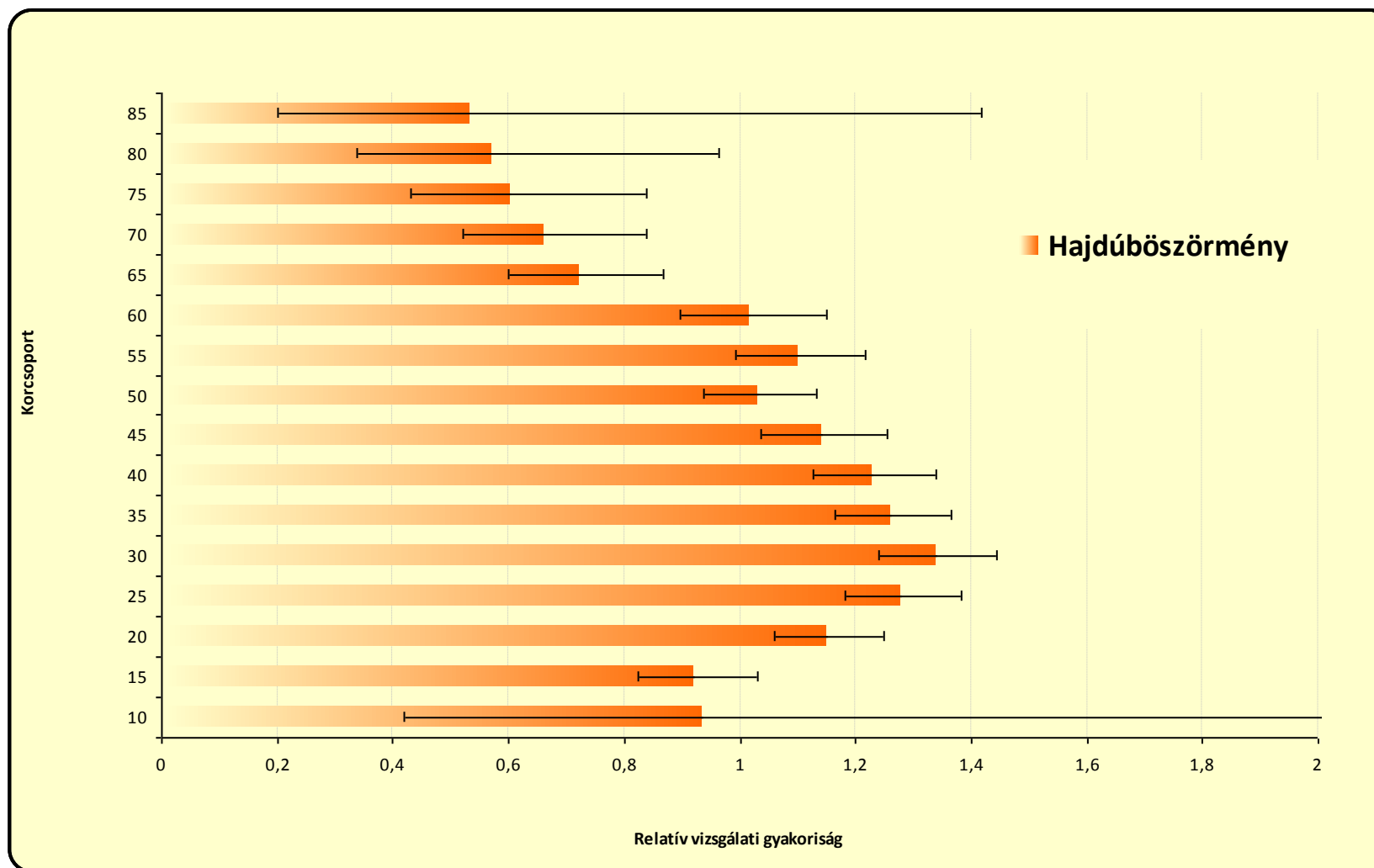
M16. ábra Relatív betegséggyakoriság Hajdúböszörményi kistérségben gyerekek közt a Központi Statisztikai Hivatal Morbiditási Adattára alapján, 2011-ben. (Kor és nem szerint standardizált prevalencia hányadosok a 95%-os megbízhatósági tartományokkal.)

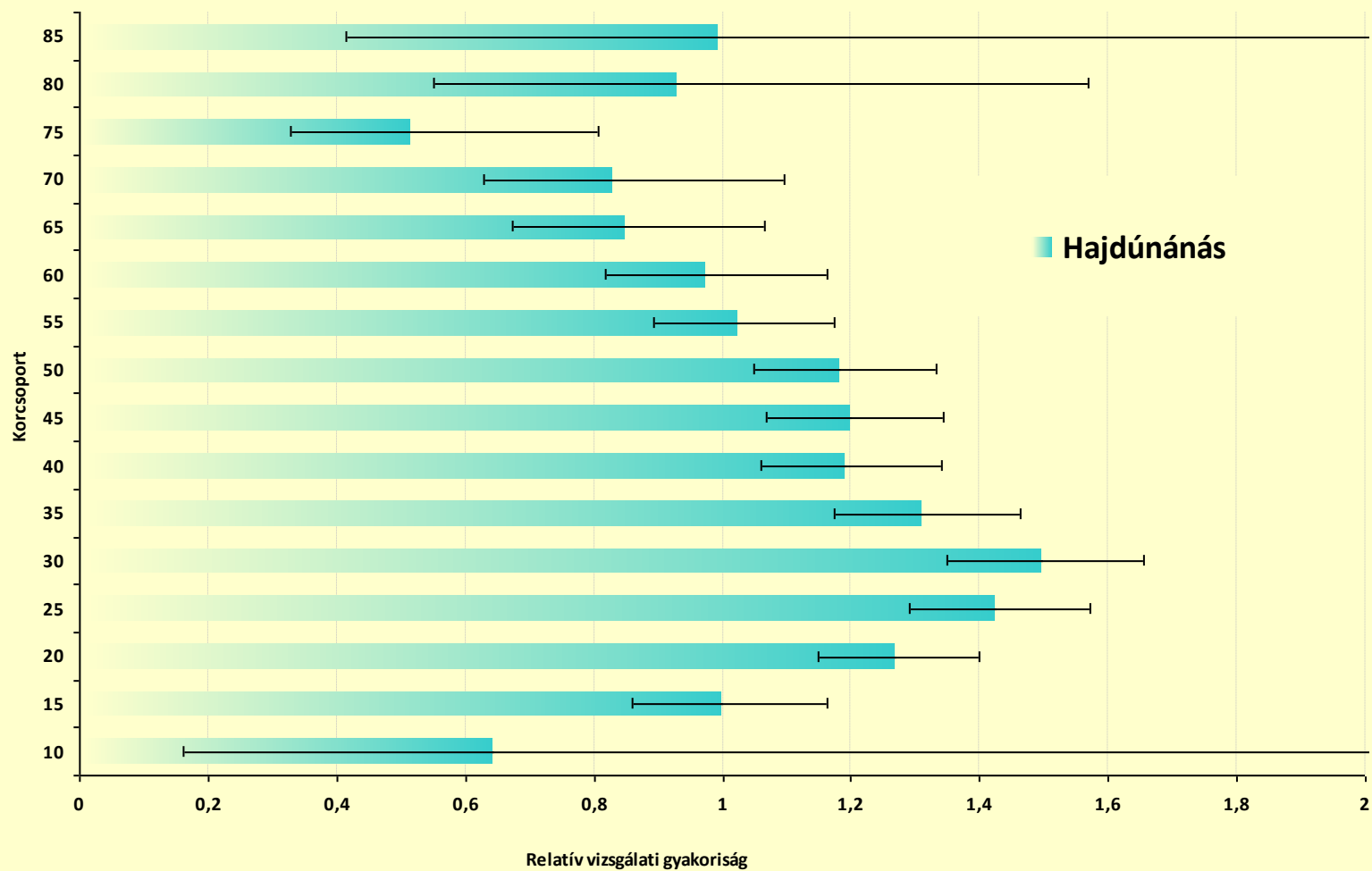
M2 táblázat. Hajdúböszörmény kistérségben és településein 2009-2011 közti időszakban megfigyelt méhnyak citológiai vizsgálatokon való részvételi gyakoriság.

	Hajdúböszörmény			Hajdúnánás			Hajdúdorog			Kistérség			Országos
korcsoport	esetszám	korspecifikus részvételi gyakoriság	várható esetszám	esetszám	korspecifikus részvételi gyakoriság	várható esetszám	esetszám	korspecifikus részvételi gyakoriság	várható esetszám	esetszám	korspecifikus részvételi gyakoriság	várható esetszám	korspecifikus részvételi gyakoriság
10	6	0,006	6,430	2	0,004	3,116	2	0,009	1,533	10	0,006	11,080	0,007
15	305	0,269	331,110	167	0,292	167,016	76	0,211	105,353	548	0,265	603,479	0,292
20	573	0,570	497,989	393	0,628	309,788	169	0,523	159,971	1135	0,581	967,748	0,495
25	614	0,600	480,392	390	0,669	273,906	191	0,650	138,127	1195	0,629	892,425	0,470
30	663	0,565	495,384	368	0,631	246,109	161	0,542	125,376	1192	0,580	866,868	0,422
35	611	0,512	484,789	314	0,532	239,655	134	0,440	123,582	1059	0,507	848,026	0,406
40	515	0,495	419,674	277	0,480	232,525	122	0,437	112,532	914	0,482	764,731	0,403
45	424	0,449	371,610	293	0,471	244,397	136	0,461	116,005	853	0,458	732,013	0,393
50	430	0,361	417,049	271	0,414	229,202	131	0,396	115,827	832	0,383	762,078	0,350
55	374	0,336	340,065	208	0,313	203,151	104	0,328	96,986	686	0,328	640,203	0,306
60	247	0,272	243,166	123	0,261	126,200	75	0,315	63,702	445	0,275	433,068	0,268
65	113	0,137	156,749	73	0,161	86,103	32	0,148	40,965	218	0,146	283,817	0,190
70	67	0,092	101,464	50	0,115	60,266	16	0,075	29,646	133	0,097	191,377	0,139
75	35	0,059	58,199	19	0,051	36,923	9	0,049	17,968	63	0,055	113,090	0,099
80	14	0,033	24,566	14	0,053	15,078	2	0,017	6,822	30	0,037	46,466	0,057
85	4	0,019	7,520	5	0,035	5,031	0	0	0,000	9	0,021	14,742	0,035
25-65	3991	0,424	3408,8774	2317	0,446	1881,248	1086	0,422	933,103	7394	0,430	6223,229	0,360
összesen	4995	0,345	4436,156	2967	0,366	2478,467	1360	0,340	1254,397	9322	0,350	8171,210	0,307

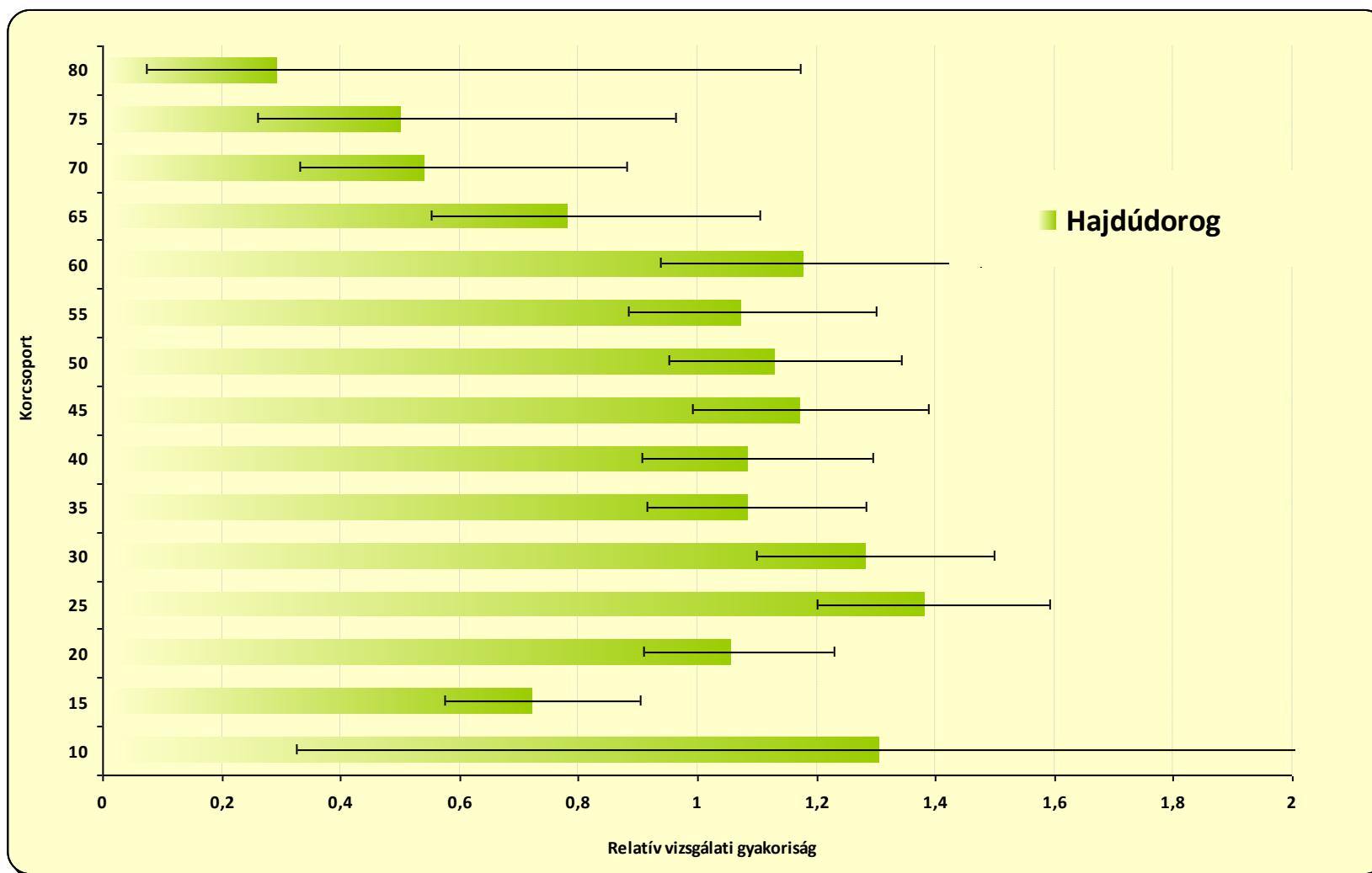
M17 ábra. Hajdúböszörményen 2009-2011 közti időszakban megfigyelt méhnyak citológiai vizsgálatokon való részvételi gyakoriság korcsoportonként az országos referencia gyakoriságokhoz viszonyítva [95%-os megbízhatósági tartományokkal].

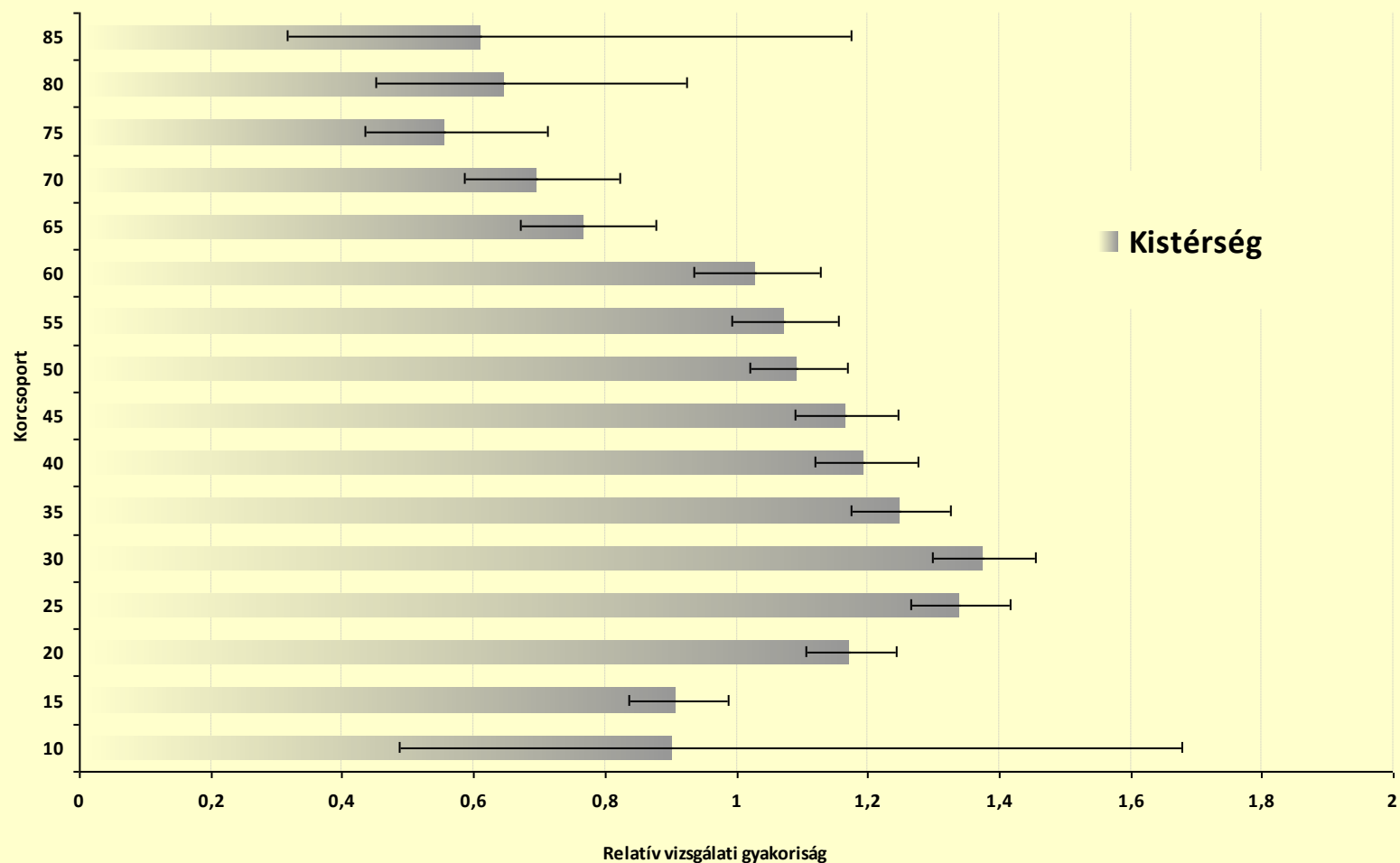
M18 ábra. Hajdúnánáson 2009-2011 közötti időszakban megfigyelt méhnyak citológiai vizsgálatokon való részvételi gyakoriság korcsoportonként az országos referencia gyakoriságokhoz viszonyítva [95%-os megbízhatósági tartományokkal].

M19 ábra. Hajdúdorogon 2009-2011 közötti időszakban megfigyelt méhnyak citológiai vizsgálatokon való részvételi gyakoriság korcsoportonként az országos referencia gyakoriságokhoz viszonyítva [95%-os megbízhatósági tartományokkal].

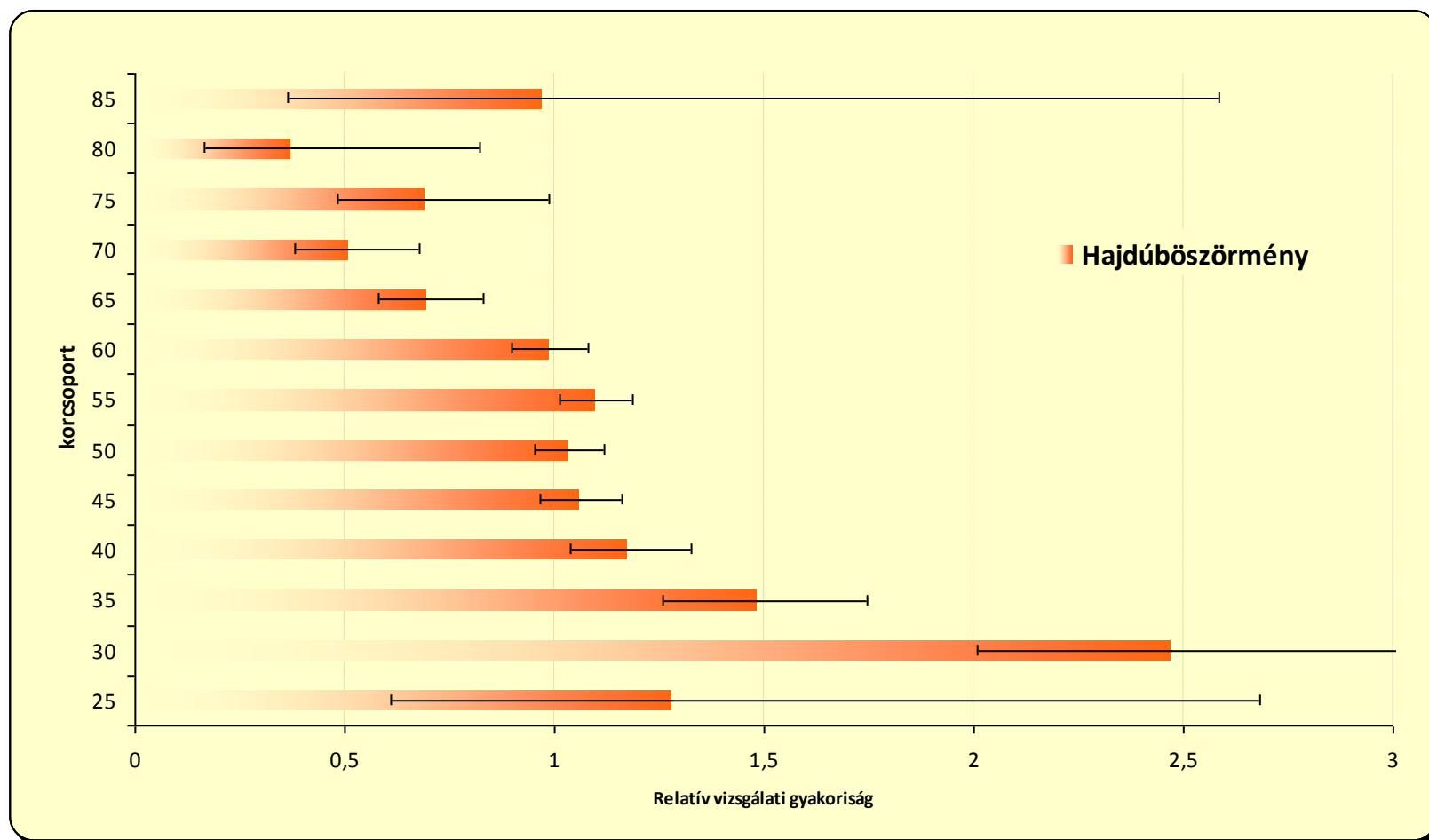
M20 ábra. Hajdúböszörményi kistérségben 2009-2011 közti időszakban megfigyelt méhnyak citológiai vizsgálatokon való részvételi gyakoriság korcsoportonként az országos referencia gyakoriságokhoz viszonyítva [95%-os megbízhatósági tartományokkal].

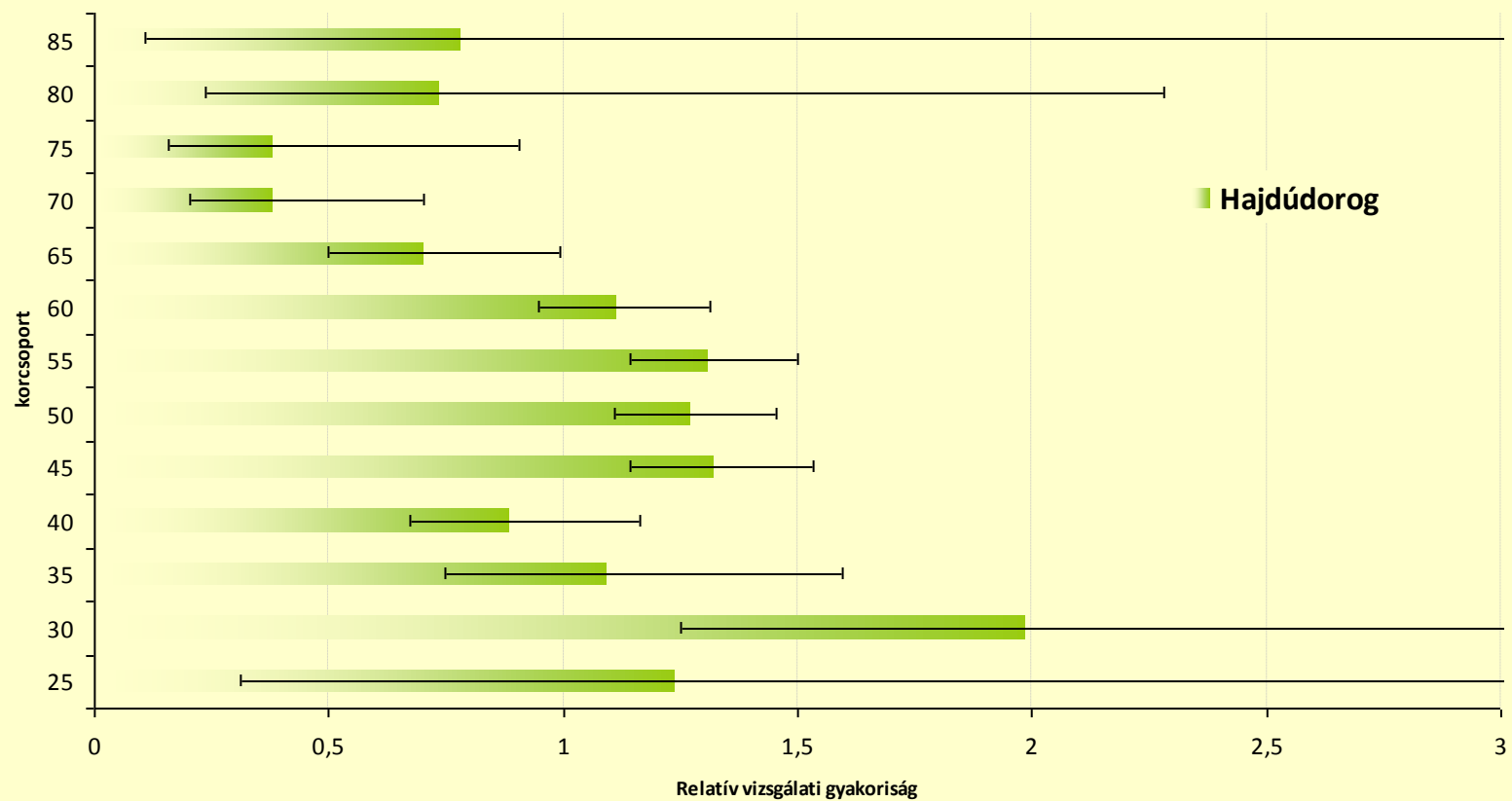
M3 táblázat. Hajdúböszörmény kistérségben és településein 2010-2011 közti időszakban megfigyelt mammográfiás vizsgálatokon való részvételi gyakoriság.

korcsoport	Hajdúböszörmény			Hajdúnánás			Hajdúdorog			Kistérség			Országos
	esetszám	korspecifikus	várható	esetszám	korspecifikus	várható	esetszám	korspecifikus	várható	esetszám	korspecifikus	várható	korspecifikus
20-	0	0		1	0,002	0,915	0	0		1	0,001	2,842	0,001
25-	7	0,007	5,476	4	0,007	3,145	2	0,007	1,616	13	0,007	10,236	0,005
30-	90	0,079	36,458	32	0,053	19,378	18	0,063	9,067	140	0,069	64,903	0,032
35-	143	0,117	96,390	43	0,073	46,110	27	0,086	24,707	213	0,100	167,208	0,079
40-	257	0,243	219,244	117	0,202	119,983	51	0,183	57,609	425	0,222	396,836	0,207
45-	460	0,497	434,747	333	0,541	289,205	177	0,621	133,804	970	0,531	857,757	0,469
50-	601	0,515	582,018	394	0,610	322,179	213	0,634	167,573	1208	0,562	1071,770	0,499
55-	626	0,556	571,330	451	0,676	338,735	207	0,666	157,941	1284	0,611	1068,006	0,508
60-	468	0,494	475,009	297	0,606	245,522	143	0,559	128,273	908	0,536	848,804	0,501
65-	121	0,150	174,213	56	0,125	96,378	32	0,152	45,494	209	0,143	316,085	0,216
70-	46	0,063	90,797	32	0,073	54,454	10	0,047	26,421	88	0,064	171,672	0,124
75-	30	0,050	43,461	15	0,040	27,200	5	0,027	13,272	50	0,043	83,933	0,073
80-	6	0,014	16,231	5	0,019	9,927	3	0,028	4,077	14	0,017	30,234	0,038
85-	4	0,018	4,126	2	0,014	2,619	1	0,015	1,281	7	0,016	8,025	0,019
80-	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0,038
95-	0	0	0	1	0,143	0,031	0	0	0	1	0,037	0,121	0,004
45-65	2155	0,517	2063,104	1475	0,610	1195,642	740	0,623	587,591	4370	0,562	3846,337	0,496
Összesen	2859	0,251	2749,501	1783	0,252	1575,781	889	0,283	771,133	5531	0,241	5098,432	0,221

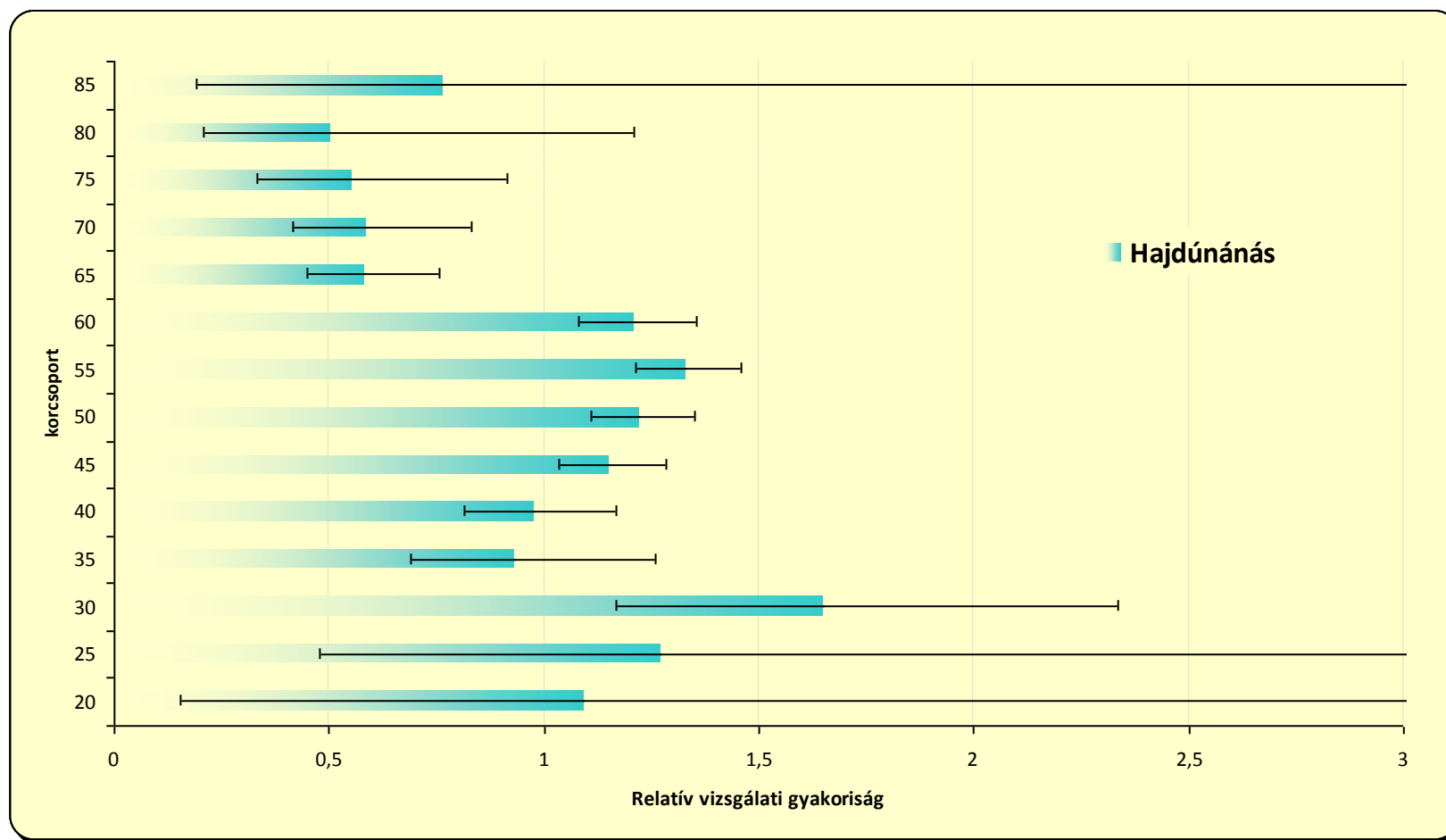
M21 ábra. Hajdúböszörményen 2010-2011 közötti időszakban megfigyelt mammográfiás vizsgálatokon való részvételi gyakoriság korcsoportonként az országos referencia gyakoriságokhoz viszonyítva [95%-os megbízhatósági tartományokkal].

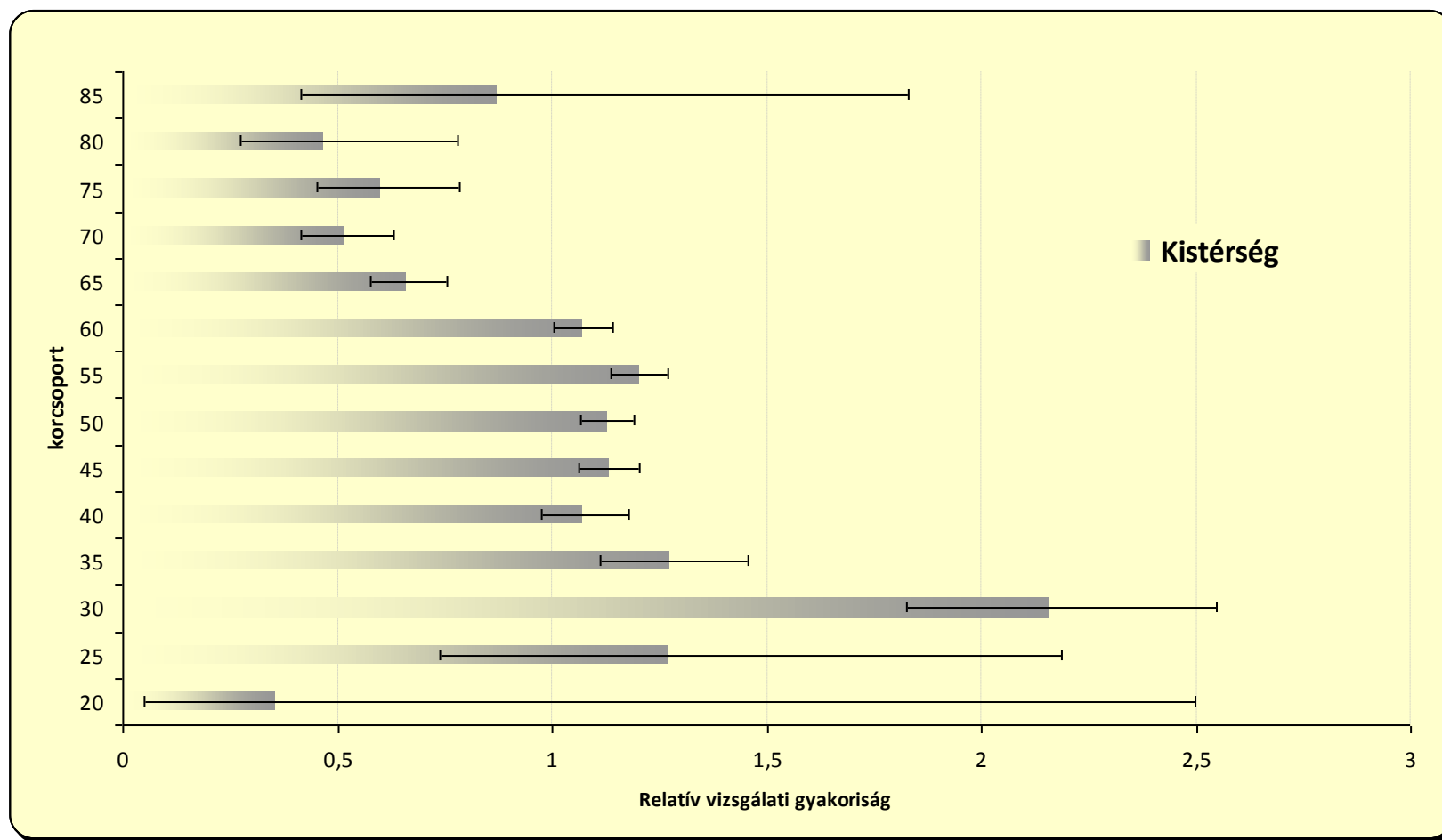
M22 ábra. Hajdúdorogon 2010-2011 közti időszakban megfigyelt mammográfiás vizsgálatokon való részvételi gyakoriság korcsoportonként az országos referencia gyakoriságokhoz viszonyítva [95%-os megbízhatósági tartományokkal].

M23 ábra. Hajdúnánáson 2010-2011 közötti időszakban megfigyelt mammográfiás vizsgálatokon való részvételi gyakoriság korcsoportonként az országos referencia gyakoriságokhoz viszonyítva [95%-os megbízhatósági tartományokkal].

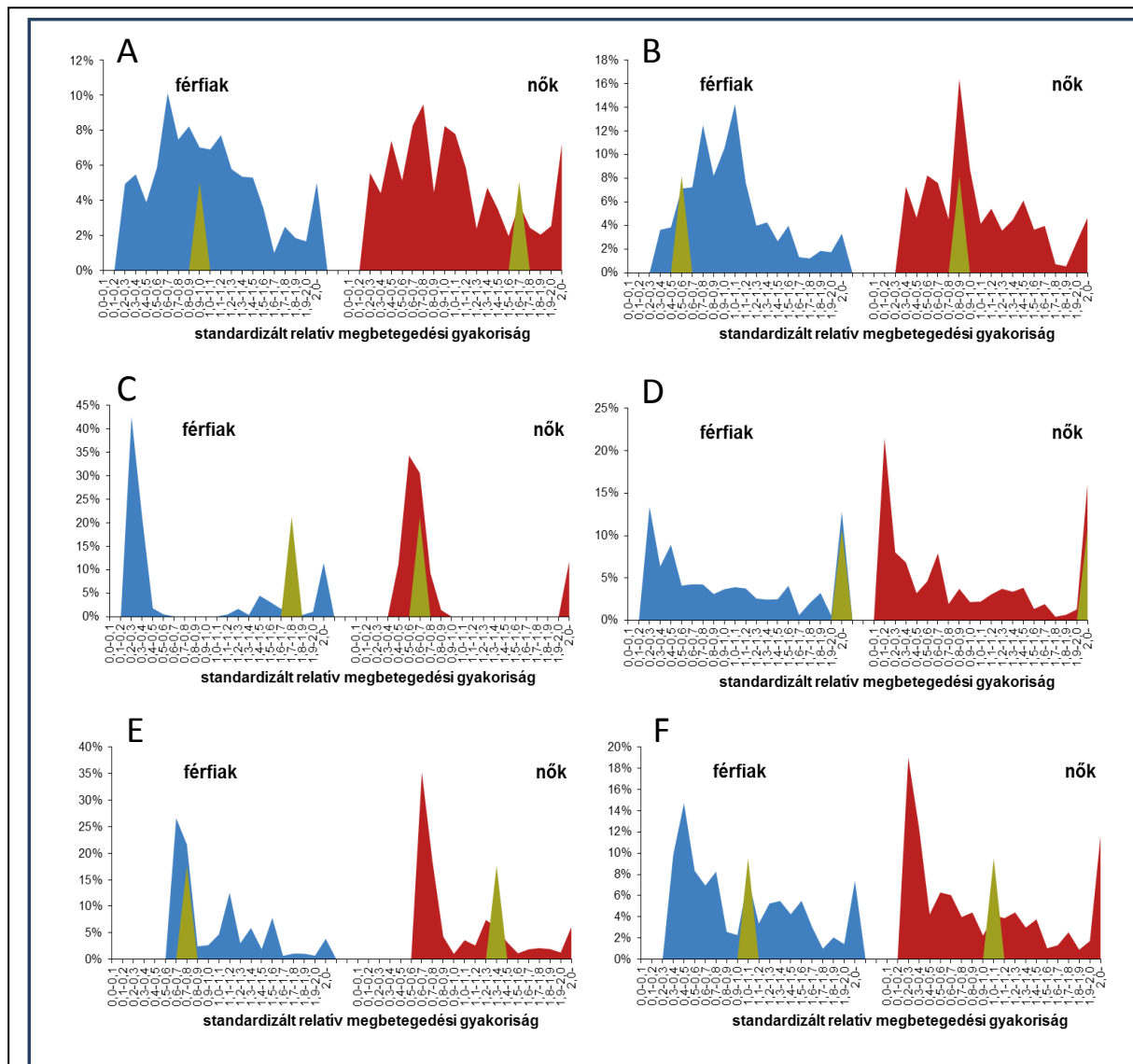

M24 ábra. Hajdúböszörményi kistérségben 2010-2011 közti időszakban megfigyelt mammográfiás vizsgálatokon való részvételi gyakoriság korcsoportonként az országos referencia gyakoriságokhoz viszonyítva [95%-os megbízhatósági tartományokkal].

M4 táblázat. Újszülöttek születési súly szerinti megoszlása a Hajdúböszörményi kistérségben és településein 2009-2011 közti időszakban.

	Hajdúböszörmény			Hajdúnánás			Hajdúdorog			Kistérség			Országos	
Születési súly	2009	2010	2011	2009*	2010	2011	2009	2010	2011	2009*	2010	2011	2009	2010
500 g alatt	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	609	550
500-999 g alatt	4	3	0	0	1	0	2	0	0	6	4	1		
1000-1499 g	3	2	1	5	3	0	1	0	0	9	5	3	742	759
1500-1999 g	8	6	8	4	2	3	6	1	3	18	9	12	1595	1594
2000-2499 g	18	19	18	12	8	5	7	10	5	37	37	28	5121	4839
2500-2999 g	49	41	50	24	28	23	20	25	23	93	94	98	17533	16539
3000-3499 g	111	111	104	51	45	35	36	33	35	198	189	194	36102	34341
3500-3999 g	73	85	71	34	38	25	26	17	25	133	140	140	26478	24173
4000-4499 g	15	20	24	13	8	6	6	7	6	34	35	44	8243	7513
4500-4999 g	3	2	3	1	1	0	0	1	0	4	4	4		
5000 g felett	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0		
Ismeretlen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	19	27
Összesen	284	290	279	144	134	97	104	94	97	532	518	524	96442	90335
2500g alatt (összesen)	33	30	27	21	14	8	16	11	8	70	55	44	8067	7742
Gyakoriság	0,116	0,103	0,097	0,146	0,104	0,082	0,154	0,117	0,082	0,132	0,106	0,084	0,084	0,086

M25 ábra. A 2010-ben Háziorvosi Morbiditási Adatgyűjtési Programon belül regisztrált kor és nem szerint standardizált illetve empirikus Bayes becsléssel korrigált praxisonkénti relatív incidenciák eloszlása valamint a hajdúböszörményi indikátor praxis helyzete betegségként.

Jelmagyarázat:

A: Hipertónia

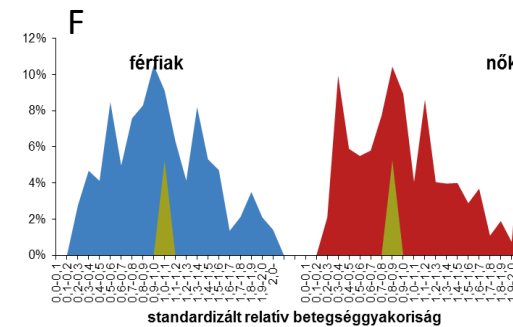
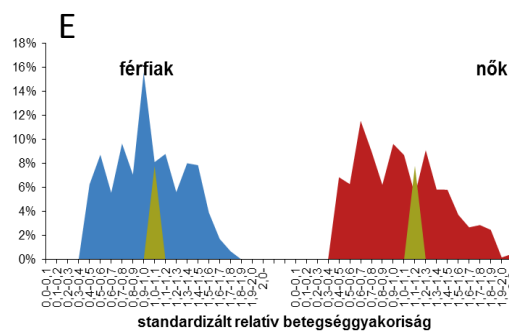
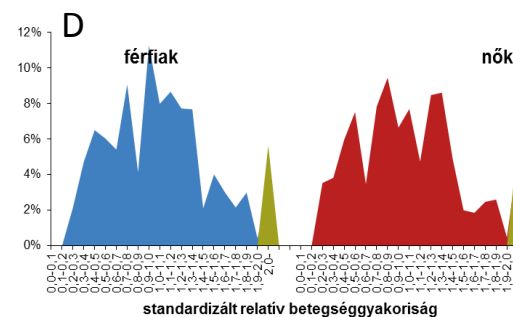
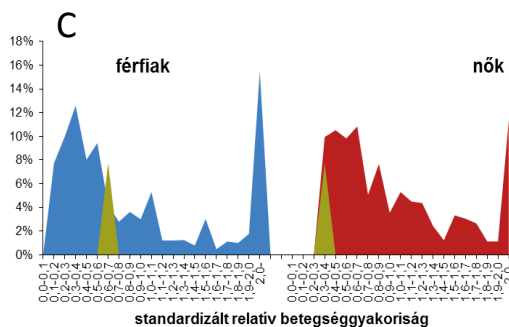
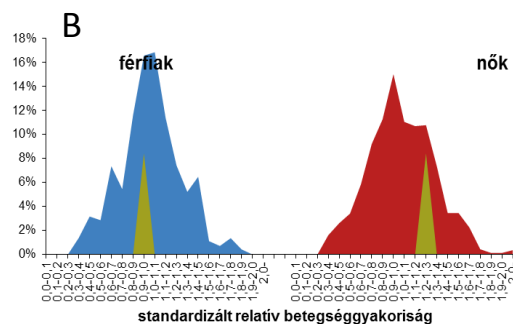
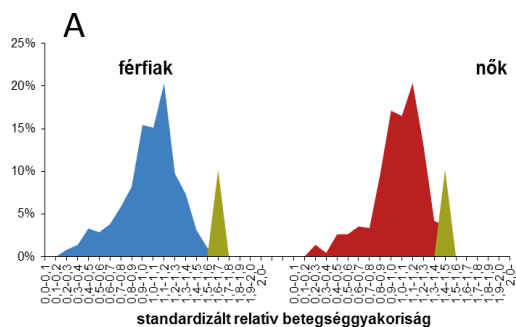
B: Cukorbetegség

C: Májzsugor

D: Ischaemiás szívbetegségek

E: Akut szívinfarktus

F: Stroke

M26 ábra. A 2010-ben Háziiorvosi Morbiditási Adatgyűjtési Programon belül regisztrált kor és nem szerint standardizált illetve empirikus Bayes becsléssel korrigált praxisonkénti relatív prevalenciák eloszlása valamint a hajdúböszörményi indikátor praxis helyzete betegségenként.

Jelmagyarázat:

A: Hipertónia

B: Cukorbetegség

C: Májzsugor

D: Ischaemiás szívbetegségek

E: Akut szívinfarktus

F: Stroke

2. melléklet

Kérdőív (Kistérségi emeltszintű járóbeteg-szakellátó központ fejlesztése
Jadúböszörményben)

Az eset azonosítója:

--	--	--	--	--

KÉRDŐÍV

KISTÉRSÉGI EMELTSZINTŰ JÁRÓBETEG-SZAKELLÁTÓ KÖZPONT FEJLESZTÉSE HAJDÚBÖSZÖRMÉNYBEN

KÉSZÍTETTE:

Prof. Dr. Ádány Róza (intézetvezető egyetemi tanár)

Dr. Sándor János (tanszékvezető egyetemi docens)

Vincze Ferenc (PhD hallgató)

Janka Eszter Anna (MSc hallgató)

Kecskés Judit (MSc hallgató)

Varga Éva (MSc hallgató)

A kérdőív kitöltésének helye:

A kérdőív kitöltésének időpontja:

A kitöltő kérdező neve:

Debreceni Egyetem Orvos- és Egészségtudományi Centrum,
Népegészségügyi Kar,
Megelőző Orvostani Intézet,
Biostatistikai és Epidemiológiai Tanszék
2012

1. Az Ön neme

1 – férfi

2 – nő

☐

1. Önt is beleértve hányan élnek az Ön háztartásában?

1. Milyen az Ön családi állapota?

1 – Nőtlen vagy hajadon

2 – Házas

3 – Elvált

4 – Özvegy

☐

8– Nem tud válaszolni

9– Nem kíván válaszolni

2. Párkapcsolatban él Ön?

1 – Igen

2 – Nem

☐

8– Nem tud válaszolni

9– Nem kíván válaszolni

3. Melyik évben született Ön?

..... év

4. Mi az Ön legmagasabb iskolai végzettsége?

01 – Kevesebb, mint 8 általános

02 – 8 általános

03 – Szakmunkásképző, szakiskola

04 – Szakközépiskola, technikum

05 – Gimnázium

06 – Szakirányú képesítés

07 – Főiskolai diploma

08 – Egyetemi diploma

88 – Nem tud válaszolni

99 – Nem kíván válaszolni

- 5. Dolgozik jelenleg? (Munka alatt értünk minden LEGALÁBB HETI EGY ÓRÁBAN VÉGZETT kereső tevékenységet, függetlenül attól, hogy van-e mellette más jövedelemmel járó jogviszony, pl.: nyugdíjas)**

1 – Igen

2 – Nem

☐

8 – Nem tud válaszolni

9 – Nem kíván válaszolni

- 6. Fizikális vizsgálat eredményei:**

Testsúly:

kg

Testmagasság:

cm

- 7. Van-e jelenleg vagy volt-e korábban Önnek valamilyen betegsége vagy egészségi problémája a listán szereplők közül?**

Betegség megnevezése	igen	nem	nem tud válaszolni	nem kíván válaszolni
Asztma (allergiás asztma is)	1	2	8	9
Krónikus hörghurut, bronchitisz, tüdőtagulás	1	2	8	9
Szívinfarktus, szívroham	1	2	8	9
Szívkoszorúér- (koronária-) megbetegedés, angina	1	2	8	9
Magasvérnyomás-betegség (hipertónia)	1	2	8	9
Agyvérzés (szélütés, gutaütés, stroke, agyérgörcs)	1	2	8	9
Reuma, ízületi gyulladás	1	2	8	9
Izületi kopás (arthrózis, osteoarthritis)	1	2	8	9
Derékfájás vagy egyéb krónikus hátgerincprobléma	1	2	8	9
Nyaki fájdalom vagy egyéb krónikus nyaki gerincprobléma	1	2	8	9
Cukorbetegség	1	2	8	9
Allergia, pl.: szénanátha, ekcéma, ételallergia vagy egyéb allergia (kivéve allergiás asztma)	1	2	8	9
Gyomor- vagy nyombélfekély	1	2	8	9

Krónikus májbetegség (májcirrózis vagy májszuger)	1	2	8	9
Roszdindulatú daganat (leukémia és nyirokcsomódaganat/ lymphoma is)	1	2	8	9
Erős fejfájás, pl. migrén	1	2	8	9
Inkontinencia, vizelettartási zavarok	1	2	8	9
Krónikus szorongás	1	2	8	9
Krónikus depresszió	1	2	8	9
Egyéb pszichés/mentális problémák	1	2	8	9
Sérülés vagy baleset következtében szerzett maradandó fogyatékoság	1	2	8	9
Magas koleszterinszint, zsíryanycsere-zavar	1	2	8	9
Szabálytalan szívverés, szívritmuszavar, pitvarfibrilláció	1	2	8	9
Bármely egyéb szívbetegeég	1	2	8	9
Csontritkulás	1	2	8	9

8. Szokott-e Ön dohányozni – cigarettát, szivart, esetleg pipát szívni?

- 1 – Igen, naponta
- 2 – Igen, hetente néhányszor
- 3 – Igen, havonta néhányszor
- 4 – Ritkábban, mint havonta
- 5 – Régebben dohányoztam, de már leszoktam
- 6 – Nem, soha nem dohányoztam

☐

- 8 – Nem tud válaszolni
- 9 – Nem kíván válaszolni

9. Körülbelül milyen gyakran fogyasztott alkoholt az elmúlt 1 évben?

- 1 – Minden nap vagy majdnem minden nap
- 2 – Hetente 3-4 alkalommal
- 3 – Hetente 1-2 alkalommal
- 4 – Havonta 1-3 alkalommal
- 5 – Ritkábban mint havonta
- 6 – Nem ivott alkoholtartalmú italt az elmúlt egy évben

☐

- 8 – Nem tud válaszolni
- 9 – Nem kíván válaszolni

10. Milyen gyakran végzett olyan testmozgást, beleértve a MUNKAVÉGZÉST is, az elmúlt 12 hónapban, amely legalább 10 percig tartott és észrevehetően megizzasztotta vagy felgyorsította a szívverését?

- 1 – Legalább naponta egyszer
- 2 – Hetente többször, de nem minden nap
- 3 – Legalább hetente egyszer
- 4 – Legalább havonta egyszer
- 5 – Ritkábban mint havonta
- 6 – Egyáltalán nem végeztem ilyen testmozgást
- 7 – Nem tudok ilyen tevékenységet végezni

☐

-
- 8 – Nem tud válaszolni
 - 9 – Nem kíván válaszolni

11. Az elmúlt 1 hónap során milyen gyakran evett akár friss gyümölcsöt akár nyers zöldséget?

- 1 – Naponta többször
- 2 – Naponta
- 3 – Két-három naponta
- 4 – Hetente
- 5 – Ritkábban, mint hetente
- 6 – Egyáltalán nem fogyasztott

☐

-
- 8 – Nem tud válaszolni
 - 9 – Nem kíván válaszolni

12. Mikor történt az Ön esetében utoljára vérnyomás-mérés?

- 1 – Egy héten belül
- 2 – Egy hónapon belül
- 3 – Fél éven belül
- 4 – Egy éven belül
- 5 –Több, mint egy éve
- 6 – Sohasem mérték

☐

-
- 8 – Nem tud válaszolni
 - 9 – Nem kíván válaszolni

13. Mikor mérték meg az Ön esetében a koleszterin/vérzsír szintet utoljára?

- 1 – Fél éven belül
- 2 – Egy éven belül
- 3 – Öt éven belül
- 4 – Több, mint öt éve
- 5 – Sohasem mérték

☐

-
- 8 – Nem tud válaszolni
 - 9 – Nem kíván válaszolni

14. Mikor történt az Ön esetében utoljára vércukorszint mérés?

- 1 – Egy héten belül
- 2 – Egy hónapon belül
- 3 – Fél éven belül
- 4 – Egy éven belül
- 5 –Több, mint egy éve
- 6 – Sohasem mérték

☐

- 8 – Nem tud válaszolni
- 9 – Nem kíván válaszolni

AZ ALÁBBI 3 KÉRDÉS CSAK NŐKRE VONATKOZIK! A FÉRFIAK LÉPJENEK TOVÁBB A 20. KÉRDÉSRE!

15. Mikor vizsgálta meg utoljára nőgyógyász?

- 1 – Egy éven belül
- 2 – Két éven belül
- 3 – Három éven belül
- 4 – Több, mint három éve
- 5 – Sohasem

☐

- 8 – Nem tud válaszolni
- 9 – Nem kíván válaszolni

16. Mikor végeztek Önnél méhnyakrák szűrést utoljára?

- 1 – Egy éven belül
- 2 – Két éven belül
- 3 – Három éven belül
- 4 – Több, mint három éve
- 5 – Sohasem

☐

- 8 – Nem tud válaszolni
- 9 – Nem kíván válaszolni

17. Mikor végeztek Önnél emlőrontgen, más szóval mammográfiás vizsgálatot?

- 1 – Két éven belül
- 2 – Két évnél régebben
- 3 – Soha

☐

- 8 – Nem tud válaszolni
- 9 – Nem kíván válaszolni

18. Visszatekintve az elmúlt 12 hónapra, mit gondol, milyen az egészsége általában?

5 – Nagyon jó

4 – Jó

3 – Kielégítő

2 – Rossz

1 – Nagyon rossz

☐

8 – Nem tud válaszolni

9 – Nem kíván válaszolni

19. Véleménye szerint Ön mennyit tehet az egészségéért?

4 – Nagyon sokat tehet

3 – Sokat tehet

2 – Keveset tehet

1 – Semmit sem tehet

☐

8 – Nem tud válaszolni

9 – Nem kíván válaszolni

20. Az állása megtartásához mennyire tartja fontosnak, hogy egészséges legyen?

1 – Nagyon fontosnak tartom

2 – Fontos, de nem döntő tényező az egészség

3 – Sok egyéb ennél fontosabb tényező is van

4 – Nem igazán fontos

5 – Egyáltalán nem fontos

☐

8 – Nem tud válaszolni

9 – Nem kíván válaszolni

21. Van-e olyan, több mint egy hónapja fennálló panasza, sérülése, betegsége, amely akadályozza, illetve korlátozza Önt szokásos tevékenységében, például a munkában, vásárlásban, dolgai intézésében, sportolásban, vagy a másokkal való kapcsolattartásban?

1 – Van, nagymértékben korlátozza

2 – Van, kismértékben korlátozza

3 – Nincs

☐

8 – Nem tud válaszolni

9 – Nem kíván válaszolni

22. Mikor járt utoljára fogorvosnál, fogszabályozó szakorvosnál saját egészsége érdekében (tehát úgy, hogy nem gyermekét vagy házastársát stb. kísérte el)?

1 – az elmúlt 12 hónapban

2 – 2 éven belül

3 – 5 éven belül

4 – több mint 5 éve

5 – soha

☐

8 – Nem tud válaszolni

9 – Nem kíván válaszolni

23. Mikor találkozott Ön utoljára háziorvosával saját egészsége érdekében, beleértve azt is, amikor az orvos Önt otthonában látogatta meg, valamint azt is, amikor Ön telefonon beszélte meg problémáit vagy a kezeléssel kapcsolatos kérdéseket az orvossal?

1 - az elmúlt 12 hónapban

2 - 12 hónapja vagy régebben

3 - soha

☐

8 - Nem tud válaszolni

9 – Nem kíván válaszolni

24. Mikor találkozott Ön utoljára szakorvossal saját egészsége érdekében? Kérem, vegye figyelembe az orvosnál járóbetegként tett látogatásokat, illetve a sürgősségi osztályon tett látogatásokat is, továbbá a munkahelyi, illetve iskolai szakorvosi vizsgálatokat. Ne számolja bele a kórházi tartózkodás alatt történt szakorvosi látogatásokat.

1 - az elmúlt 12 hónapban

2 - 12 hónapja vagy régebben

3 - soha

☐

8 - Nem tud válaszolni

9 – Nem kíván válaszolni

Köszönöm a türelmét, köszönöm, hogy válaszolt a kérdésekre!